

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Disputatio III. De Scientia Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](#)

cognoscenda perfectius alia objecta naturalia. Dein ab omnibus debet admitti, quod dentur plurimæ potentia formaliter tantum distinctæ, quæ suum actum, sub ea formalitate sibi proprium, per totam æternitatem non elicient. e. g. potentia vivendi alterum mundum, colloquendi infinitis hominibus nunquam producendis. Si dicas, has potentias esse tantum conditionatas, e. g. si producatur mundus &c. facile responderi potest, etiam illam majorem perfectionem intellectus quo ad aliqua objecta tantum conditionatæ, quod aliquæ posse absoluè se exercere, ut jam ostensum.

272. Dices. Si elevetur simul intellectus, & species naturalis, plus fit, quam, si elevetur tantum intellectus: ergo etiam plus fit, si eleventur plures perfectiones, quam, si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositum; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia esset debita alicui naturæ, quod esse non potest. Si autem sermo sit de actibus aliis supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil posset fieri, nisi ista elevaretur, adeoque utique plus fit, quam, si non elevetur: posset autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiamsi intellectus esset imperfectior, & non tot perfectiones elevarentur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam propter ipsam non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem esset formaliter perfectior, e. g. qui esset supernaturalis de objectis altissimis, vel pluribus; non erit contrarium nostræ conclusioñi, si dicatur etiam actus perfectior subsequi: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiorem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiorem. Et haec de visione, adhuc tantum in speculo, & ænigmate cognitâ, obscurius dicta sufficiant, quæ DEUS det, ut ipsa ejus beatissima fruione clarius intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. Quatuor in disputationem hanc veniunt Ques̄tiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurrunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2. da de Scientia simplicis intelligentiæ. 3. tia. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Et si autem longe plures sint divisiones Scientiæ DEI, tamen trium istarum notitia exactior præ aliis necessaria est ad capienda illa, qua de Voluntate Divina prædefinante, aut reprobante subjungemus. Unde de his tribus fusius, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An, & quotuplex detur Scientia in DEO.

274. Quædam perfectiones creaturarum tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectiōnem involvant, v. g. dolere, timere &c. & hæ DEO non conveniunt in propria significatione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scripturæ DEO adscribunt dolorem, aut pœnitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino l. 2. ad Simplicianum tota quæstione 2. da est ista: quando, detractis per præcisionem formalem imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectioni in creaturis solent esse connexæ, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriæ: secus, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. Econtra, licet misericordia in homine connexa sit cum compassione, seu participatione miseriae, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per conceptum ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniendi, & à miseriis liberandi alium, quæ est ratio misericordiae, hæc virtus DEO propriæ tribuitur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabile est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis esset pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at sunt in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriæ dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia veræ, & propriæ dicta, imò omniscientia. ita omnes Catholici. Prob. 1. ex innumeris Scripturæ locis, e. g. Es̄her 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam. ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divinarum sapientie, & scientie DEI. ad Coloss. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientie, & scientie DEI &c. Consonant SS. PP. ubique, ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisset esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minus universalis omnium judex, nisi esset omniscius: sed nec aliis scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo deberet in DEO dari scientia.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuatur DEO tantum notitia omnium, non autem scientia; sciendum, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursus, habitus, qualitatis &c. quæ scientiæ creatæ connexæ sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundant scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agant de scientia tantum creata: SS. PP. autem, & Scripturæ (quæ, quantum possunt, literaliter accipiendæ sunt) agunt de scientia præscidente à creata, & increata. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligendi, non vero potentiam physicam; hæc enim

enim strictè sumpta significat potentiam distinctam ab actu, & ab isto perfectibilem, atque compleibilem, quæ DEO repugnant: at potentia logica dicitur illa, quæ legitimè infertur ex actu, ut sit bona consequentia: actu intelligit, ergo potest intelligere: quæ consequentia etiam valet respectu DEI. Accedit, quod Scripturæ, & SS. PP. sàpè DEO tribuant mentem, aut intellectum, nec ab ullo metaphoricè exponantur, adeóque debeant ea dicta saltem de potentia metaphysica, aut logica accipi. Eodem modo dicens, dari in DEO actum primum metaphysicum, vel logicum intelligendi, non verò physicum.

279. Collige 2. dò. In DEO non dari habitum propriè dictum; habitus enim non dicit facilitatem quamcumque operandi, sed accidentalem, & (ut distinguatur à dispositionibus etiam facilitatibus, sed facile mobilibus) stabilem, superadditam potentia capaci difficultatis; hoc enim intelligitur per hanc vocem: & nisi hoc intelligeretur, deberet etiam facilis videndi in oculo dici habitus, quod communissime negatur: talis autem facilis superaddita repugnat DEO, qui nec additionis, nec difficultatis est capax. Videtur etiam non dari respectu DEI motivum strictè dictum; quia hoc videtur dicere respectum ad mobile, sive ad motionem, quæ DEO non congruunt. Si autem contendas, per motum duntaxat intelligi rationem assentis, non litigabo.

280. Lis est inter auctores, an in DEO detur ratio speciei impressæ. Distinguendum existimo: si per hanc intelligatur complementum intellectus per modum coprincipii determinativi ad producendam speciem expressam, non datur in DEO; quia in DEO species expressa, seu cognitio absoluta est à se, & non producta ab alio: si autem intelligatur tantum applicatio intentionalis, qua objectum quolibet redditur cognoscibile, aut applicatur intentionaliter intellectui, tunc admitti potest; eoquòd essentia DEI sit species omnium rerum. Et qui hanc admittunt, pro se adducunt etiam S. Thomam i. part. quest. 14. art. 4. in corp. ubi sic habet de DEO: *Cum ipsa sua essentia sit etiam species intelligibilis.* Quando autem dein ibidem dicit, hanc esse identificatam cum intellectu, & cognitione, clare loquitur de identitate tantum reali. Addunt, hanc perfectionem, scilicet esse intentionalem applicationem objecti, non contineri formaliter in intellectu, aut objecto; Quamvis contineatur aliqua applicatio physica, sicut voluntati absque cognitione objectum jam est physicè applicatum, non tamen intentionaliter adeóque formaliter esse distinctam. Nec obest, quod in DEO omnia sint vitalia; nam etiam species impressa in genere potest realiter esse talis, quamvis in creatis ob limitationem suam non sit talis: sic etiam æternitas DEI realiter est vitalis, quamvis talis non sit duratio creaturae. Quando autem aliqui negant in Angelis species sui ipsorum, negant tantum realiter, non vero formaliter distinctas, quales etiam tantum in DEO adstruntur ab istis auctoribus.

281. Collige 3. tò. In DEO non dari potentiam discurrendi propriè dictam. ita S. Thomas i. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: *DEUS non cognoscit per causam, quasi prius cognitam, effe-*

tus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu, idem sentit Eximus, & communis Theologorum. Prob. Discursus propriè dictus est cognitio unius ex alio, seu progressus ab una notitia ad aliam, & à noto ad ignotum: hæc non congruunt DEO: ergo, prob. min. Ut procedatur à noto ad ignotum, necesse est, ut veritas consequentis nondum sit nota in antecedente; alias proceditur à noto ad aliud notum, & non ad ignotum: atqui veritas consequentis DEO semper jam nota est in antecedente: ergo, prob. min. Quascunq[ue] præmissas, vel quodcumque antecedens, DEUS comprehensivè cognoscit, quantum in eo signo possunt cognosci: ergo unico intuitu in eodem signo cognoscit, quidquid ex illis vel ratione identitatis, vel ratione connexionis infertur: ergo jam ei consequens est notum in antecedente, adeóque non discurrit ab una veritate ad alteram, sed utramque simul cognoscit. Unde, quando DEUS in sua omnipotencia cognoscit, creature possibles, nullatenus discurrit: sed comprehendendo omnipotentiam, simul in ipsa cognoscit omnium possibilitatem, & non primum ex illa hanc insert.

Hinc ulterius modus cognoscendi Divinus est simplicissimus, & nullo modo compostivus, aut divisus; nam compostio, aut divisio tunc fit, quando intellectus concipiens subjectum, primo intuitu nondum videt omnia, quæ de illo affirmari, aut negari possunt, atque ideo progrederit ad formandos varios conceptus prædicatorum, quæ dein comparat cum subjecto, & vel per compositionem ei tribuit, vel per divisionem negat: quæ longè sunt à DEO.

282. Questio autem hæc de nomine fieri posset, an detur in DEO discursus virtualis; ad quam Resp. Si per discursum virtualem intelligitur tantum actus, quo unum cognoscitur in alio, vel cognitio tam perfecta, aut perfectior, quam sit discursus formalis, datur in DEO. Si autem intelligitur discursus virtualis strictius talis, ita ut debeat etiam in illo dari progressus à noto ad ignotum, atque notitia unius presupponi, si non realiter, saltē formaliter, ad notitiam alterius, vel saltē apprehensionis unius illuminare intellectum ad apprehendendum alterum, per priorem apprehensionem nondum ita cognitum, quas dein apprehensiones sequatur actus virtualiter discursivus, eiusque suo modo commensuretur; talis discursus virtualis in DEO dari non potest. Et sane videtur ad discursum virtualem plus requiri, quam tantum cognitio unius in alio.

283. Jam Scientia Divina dividitur multipliciter. 1. mò in primariam, & secundariam. Illa est, qua DEUS cognoscit se ipsum tanquam objectum primarium: secunda, qua cognoscit objecta secundaria, seu creature. 2. dò in prædicam, & speculativam. Prior versatur circa objectum operabile: posterior vero versatur circa objectum tantum speculabile. 3. tò. in scientiam approbationis, & simplicis notitiae. Illa videt objectum, adjuncta approbatione Divina voluntatis: ista datur, quando deest illa approbatio. Hinc quando DEUS dicitur in Scripturis aliqua nescire, rectè exponit S. Austinus libro 2. do questionum super Exodum quest. 152. dicens: *DEUS dicitur scire, que illi placent, nescire, que dispiacent, non quia ignorat ea, sed quia non*

non approbat. 4. tò in *Scientiam propter quid, & quia.* Illa est scientia effectus per causam: altera causæ per effectum, vel aliud medium con-nexum. 5. tò in *Scientiam simplicis intelligentie, & visionis.* Priore DEUS scit omnia possi-bilia quæ talia, præscindendo suo modo, an exi-stant: posteriorē videt existentia pro aliqua tem-poris differentia.

284. Dividitur 6. tò in *Scientiam necessaria-riam, & liberam.* Illa est, quæ non potest à DEO abesse, & antecedit omne decretum libe-rum DEI: ut est notitia veritatum necessariarum; unde scientia simplicis intelligentie est necessaria: at non omnis scientia necessaria est sim-pli-cis intelligentie; nam se ipsum necessariò ex-i-stentem videt DEUS necessariò per scientiam vi-sionis. Libera est, qua potest à DEO abesse, & præsupponit liberum decretum DEI actu ex-i-stens: & talis est scientia de creaturis actu ex-i-stentibus. Habet ergo scientia necessaria duo prædicata, scilicet, quod non possit à DEO abesse, & quod consequenter detur ante omne de-cretum liberum DEI: libera vero habet duo op-posita; scilicet, quod possit à DEO abesse, & præsupponat liberum decretum DEI actualiter ex-i-stens.

Inter has duas datur scientia participans de utraque unum prædicatum, sed de neutra utrum-que, scilicet, quæ potest à DEO abesse, non au-tem præsupponit liberum decretum DEI actu-aliter ex-i-stens, adeoque est medium quoddam inter scientiam necessariam, & liberam. Et hæc est *Scientia media*, de qua, & Physica Præde-terminatione multæ lites inter RR. PP. Dominica-norum, & nostram scholam. Quidam scientiam hanc volunt esse medianam inter scientiam sim-plicis intelligentie, & visionis, quibus non multum repugnabo; quia est quæstio potissimum de nomine.

285. Sed quæstio de re est, an etiam anti-qui jam admiserint scientiam medianam; cui re-spondeo, eos nondum hoc nomine usos, quam-vis rem ipsam admiserint. Unde aliquando hanc scientiam contingentium conditionalem reduxe-runt ad scientiam simplicis intelligentie, aliquan-do ad scientiam visionis, prout scilicet juxta varia prædicata eam considerarunt, vel eam cum aliis scientiis compararunt: scilicet, sicut crepusculum quandoque dies, quandoque nox vocatur; quia aliquid de claritate diei, & aliquid de obscuritate noctis participat; hinc e. g. à viatore, cui adhuc sufficientem lucem præbet ad iter agendum, vo-catur dies: at ab eo, qui legere debet, & majore luce indiget, atque ingruentibus tenebris literas difficulter discernit, vocatur nox.

Ita scientia media, quia est de plurimis rebus nunquam exituris, & sub ratione tantum condi-tionata, quæ nihil absolute insert, revocatur quandoque ad scientiam simplicis intelligentie, & sic S. Thomas 1. part. quæst. 14. art. 9. in corp. omni-um, quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerunt (qua-lia sunt etiam, quæ tantum conditionate essent, nunquam autem absolute erunt) omnium, in-quam, istorum notitiam vocat scientiam simplicis intelligentie. Quia autem eadem scientia media non attingit res sub ratione solius possibilatis, sed sub ratione existentie saltē conditionata, videtur à quibusdam aliquando reduci ad scien-

tiam visionis, atque etiam à S. Augustino apud Angelicum 3. part. quæst. 1. art. 5. ad 2. quatenus ibi poenitentiam Tyriorum conditionate tantum futuram supponit prævisam, quod prædicatum propriè convenit scientiæ visionis. Aliæ divisiones scientiæ Divinæ, aut facilè ex terminis capientur, aut hinc inde exponentur.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

286. Ob. 1. S. Hieron. in illa verba.

Mundi sunt oculi tui. Habacuc 1. v. 13. ait. *Absurdum est ad hoc DEI deducere Majestatem, ut sciat per mo-menta singula, quot nascantur culices, quo' ve moriantur &c.* ergo DEUS non habet scientiam re-um omnium perfectissimam. Resp. dist. cons. non habet scientiam specialis providentiæ, qualem habet de rationalibus. conc. cons. non ha-bet scientiam providentiæ universalis. neg. cons. Providentia, quam DEUS exercet post prævi-sionem exigentia causarum secundarum, quæ con-juncta sunt ad aliquid efficiendum, dicitur generalis, aut universalis, non, quod non pro-videat ipsis individuis: sed, quia tantum providet modo generali, & omnibus communi: & hanc non negat S. Hieron. nam in illud: *Nonne duo pa-sseres esse veneant. Matth. 10. v. 29.* ait: *Parva animalia, & vilia, absque DEO auctore non decidunt.* & in omnibus est providentia, & que in his peri-tura sunt, sine DEI voluntate non percunt.

Providentia specialis, & particularis est, quam DEUS exercet dando plura supra exigen-tiam causarum secundarum, e. g. Angelos Cu-stodes: & hanc tantum negat S. Hieron. exerce-ri à DEO respectu culicum &c. quod insertur ex ipso illo loco; sic enim paulò post habet: *Ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsis injuriosi sumus, eandem rationabilium, quam irrationabilium, providentiam esse dicentes.* Ex quo ul-terius insert, *stultum esse librum, in quo dicitur, quendam Angelum nomine Tyri præesse reptilibus.* Sic etiam intelligendum illud 1. Cor. 9. v. 9. *Nun-quit de bobus cura est DEO?* De cætero scientia insimorum non est indigna DEO; quia intel-lectum ejus illimitatum non impedit ab altioribus, sicut impediret intellectum creature limitatum.

287. Ob. 2. Aliqua vaticinia DEI non vi-dentur impleta, e. g. subversio urbis Ninive: ergo scientia DEI non est infallibilis. Confir. DEUS non cognoscit Chimæras: ergo non cognoscit omnia. Resp. dist. ant. vaticinia DEI absoluta, neg. ant. conditionata, & non purificata condi-tione. conc. ant. & neg. cons. Eo ipso, quod conditio impleta non fuerit, non debuit impleri conditionatum, seu vaticinum: jam verò plures prophetia comminatoria involvunt tacitam condi-tionem: nisi poenitentia, preces &c. interve-niant; sicut parentes etiam solent minari liberis. Ad confirm. dist. ant. non cognoscit eas, prout ab ipso cognoscibiles sunt. neg. ant. aliter. conc. ant. & neg. conf. Fusè hanc questionem deducit Gormaz de DEO disp. 5. num. 288. & num. 304. & seq. ubi negat impossibilia in se cognosci pos-

se tam à DEO, quām ab hominibus: atque, quod nos, dum Chimæras cognoscimus, ordinariē fingamus, & duo possibilia combinemus: sicut etiam privations, & negationes concipi-mus per modum entium positivorum, e.g. tenebras per modum formæ nigrae: quæ imperfecta ratio cognoscendi utique est remota à DEO, qui per simplicissimum actum cognoscit, & negat Chimæras.

288. Bartholzer *In thesibus de scientia DEI* quest. 2. art. 3. num. 37. ait, DEUM cognoscere impossibilia, quatenus comprehendit omnia possibilia, inter quæ, cùm Chimæra non sint, hoc ipso eas æquivalent, atque sufficienter cognoscit, quamvis de iis nec affirmativam, nec negativam propositionem formaliter enunciet. Et hoc videatur esse admentem S. Thomæ 1. part. quest. 14. art. 10. in corp. ubi ait, mala à DEO cognosci per cognitionem bonorum; sic enim habet: Cùm hoc sit esse mali, quod est privatio boni, per hoc ipsum, quod cognoscit bona, cognoscit etiam mala, sicut per lucem cognoscuntur tenebre. Unde dicit Dionysius septimo capite de Divinis nominibus, quod DEUS per semetipsum tenebrarum accipit visionem, non aliunde videns tenebras, quām à lumine. Item 1. part. quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: Id enim, quod contradictionem implicat, verbum esse non potest; quia nullus intellectus potest illud concipere.

289. Ob. 3. Si potest naturaliter demonstrari, quod DEUS fit sciens, & intelligens, potest naturaliter demonstrari productio Verbi Divini: hoc est falsum, ergo. prob. maj. De ratione intelligentis est producere verbum, dum intelligit: ergo, si demonstratur, DEUM intelligere, demonstratur, eundem producere verbum. Resp. neg. maj. ad prob. dist. ant. de ratione intelligentis fœcundi. conc. ant. tantum intelligentis. neg. ant. & conf. Etiam Filius Divinus, & Spiritus Sanctus sunt intelligentes, quin producant Verbum. In creatis ipsa intellectio producta est jam verbum mentis, ut nostri probabilius docent. In Divinis intellectio absoluta necessaria, cùm non sit producta, non est verbum mentis, sed datur aliud, scilicet Filius Divinus. Quod autem ultra intellectiōnem illam necessarius sit terminus aliquis, ex secunditate ad loquendum productus, non potest ostendi ratione naturali, sed debet desumiri ex fide.

290. Ob. 4. contra 1. coroll. Nulla intellectio creata est tam pura, quām Divina: sed omnīs intellectio creata est tam pura, ut excludat à se rationem potentiae metaphysicæ: ergo multò magis hanc excludit intellectio Divina: ergo etiam DEUS huic identificatus. Conf. DEUS est purissimus actus: ergo excludit omnem potentiam. Resp. dist. mai. hoc est, nulla creata intellectio est tam distincta ab imperfectione, quām Divina. conc. maj. nulla est tam distincta à perfectione. neg. maj. & omis. vel concess. min. neg. conf. Etiam creata intellectio non est realiter omnipotens, imo nec est homo: ergo nec intellectio Divina deberet realiter esse omnipotens, aut DEUS. Puritas intellectiōnis Divinae p̄r̄ creata non stat in exclusione realis identitatis cum pluribus perfectionibus, sed in exclusione imperfectionum falsitatis, obscuritatis &c. Ad confirm. dist. conf. excludit potentiam physicam. conc. conf. metaphysicam. neg. conf.

291. Dices 1. S. Thomas negat in DEO potentiam. Resp. dist. negat physicam. conc. metaphysicam. neg. nam 1. part. quest. 41. a. 4. ad 3. sic habet: Non potest salvari ratio potentia in DEO, nū secundum modum intelligendi, & significandi tantum, & in 1. dist. 7. quest. 1. art. 1. ad 1. ait. In DEO est omnino idem re essentia, potentia, & operationes sed differant tantum ratione. vide Gormaz de DEO n. 214. & 216. Dices 2. Ipsa intellectio jam denominat DEUM intelligentem: ergo frustra additur prædicatum intellectus. Resp. neg. ant. In sensu formalis intelligens non tantum dicit intellectiōnem, sed etiam subjectum aptum; nam si intellectio uniret lapidi, hic non esset intelligens: tale autem subjectum in sensu formalis est prædicatum intellectus, seu virtutis potentis intelligere.

292. Dices 3. Ergo DEUS concipitur per modum subjecti perfectibilis. Resp. hoc jam solutum n. 109. Dices 4. Ergo etiam in DEO dabitur potentia existendi, quod tamen non videtur admittendum. Resp. Si per potentiam tantum intelligitur possibilitas, non est absurdum, talem possibilitem DEI admittere: at non potest concipi in DEO potentia ad existentiam, quasi ad operationem DEI, sicut intellectus ad intellectiōnem; quia existentia DEI non concipitur per modum operationis, ut intellectio. Sic neque datur potentia similis in DEO ad aeternitatem; quia nec ista concipitur per modum operationis; sed proprietatis, ut risibile in homine: nemō autem dicit, dari in homine potentiam ad risibilitatem, sed ad ritum.

293. Ob. 5. contra 2. dam partem ejusdem corollarii. In DEO datur intellectio realis: ergo etiam operatio realis: ergo etiam potentia realis. Confir. 1. DEUS est realiter potens intelligere: ergo datur in eo potentia realis. Confir. 2. Pater est principium physicum generandi Filium, quamvis non influat in generationem activam secum identificatam: ergo etiam intellectus Divinus potest esse principium, vel potentia physica, et si non physice influat in intellectiōnem. Resp. neg. conf. Per operationem realēm, seu physicam non intelligitur tantum realiter existens, sed realiter producta, & distincta à potentia, qualis non est intellectio Divina: unde tantum est operatio metaphysica. Hinc textu citato n. 291. S. Thomas intellectiōnem Divinam vocat tantum operationem (per quam intelligitur etiam metaphysica) non autem actionem; quia per hanc intelligitur operatio physica. Ad 1. confir. dist. conf. datur potentia realis, seu realiter existens, conc. conf. producens realiter intellectiōnem distinctam. neg. conf. Ad 2. dam confir. neg. conf. Pater non est principium physicum respectu generationis activæ secum identificatae; sed respectu generationis passivæ, seu Filiationis realiter distincta.

294. Ob. 6. Plus concipitur operationis in DEO intelligente, quām in DEO aeterno: ergo operatio realis. Ideo intellectio creata est actus vitalis; quia est operatio realis: sed in DEO datur etiam actus vitalis: ergo etiam operatio realis. Resp. omis. ant. neg. conf. Aeternitas DEI communiter concipitur, non ut operatio, sed ut proprietas, sicut etiam immensitas. Si tamen velis dicere in creatis durationem, & ubi-

ubicationem esse operationes necessarias creaturæ, & comparativè ad has etiam concipi æternitatem, & immensitatem DEI, tanquam operatio-nes metaphysicas DEI, tunc neg. ant. quia non concipitur plus operationis in uno, quam in altero calu; sed tantum concipitur in uno operatio vitalis, in altero non vitalis. Ad conf. neg. ma. In-tellectio non ideo, quia est operatio realis, sed, quia est tendentia intentionalis, estactus vitalis.

295. Ob. 7. contra 2. coroll. Omnis vir-tus est habitus: sed in DEO datur virtus: ergo etiam habitus. Confirm. Melius est operari ex habitu, quam sine illo: sed in DEO datur id, quod est melius: ergo. Resp. Aristoteles 7. ethic. 7. negat in DEO dari vitium, aut virtutem: at-tamen SS. PP. passim DEO tribuunt virtutes; hinc dist. maj. virtus creata est habitus. conc. maj. præscindens à creata, & increata, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. Virtus præscindens tantum dicit stabilem determinationem, se tenen-tem ex parte potentie ad bonum, vel verum. Ad confirm. dist. maj. melius est simpliciter, nulla facta suppositione. neg. maj. melius est ex sup-positione potentie imperfectæ. conc. maj. & dist. ant. distincta proportionaliter min. neg. conf. sim-pliciter enim perfectius est agere per potentiam ex se facilissimam, nec capacem habitus superad-diti.

296. Dices 1. Stabilem determinationem ad verum jam formaliter dicit intellectus Divinus, ergo neque dabatur virtus intellectualis in DEO. Resp. Nisi fiat qualiter de nomine, & per intel-lectum Divinum intelligatur in omni linea per-fectissimus (quo casu erit idem, ac intellectus cum omnibus suis virtutibus) tunc intellectus Divinus non dicit formaliter eam stabilitatem, sed tantum infinitam perspicaciam, & facilitatem intelligendi, præscindendo à cognitione vera, vel falsa. Dices 2. ergo intellectus neque dicit facilitatem intelligendi. Resp. neg. nam pertinet formaliter ad perfectio-nem potentie, ut ex le sit prompta in sua linea, ut patet in potentia visiva, & pluribus aliis, quæ independenter ab habitibus habent aliquam fa-cilitatem.

297. Ob. 8. contra 3. coroll. Possimus DEUM concipere modò ut cognitionem causæ pro priori, & dein ut cognitionem effectus pro posteriori: ergo possimus ab ipso abstrahere rationem discursus. Confirm. In DEO datur hic syllogismus: si Petro dedero auxilium A, con-senserit: sed istud dabo: ergo consentierit. atqui hic est discursus. ergo. Resp. neg. ant. hoc enim non possimus facere per solam præcisionem, sed de-bet accedere fictio, & falsitas, vi cuius cogno-scitur una cognitione illuminans ad alteram. Ad con-firm. neg. maj. Cognitio Divina talis non est, sed nos tantum eam ita exponimus. Ad discursum, ut dictum, requiritur cognitione illuminans intellectum ad inferendam aliam veritatem in præmissis non-dum cognitam: hoc autem non contingit in DEO.

298. Ubi nota, quod prima propositio: Si dedero &c. non habeat connexionē cum secunda: dabo &c. adeoque nec ad istam illuminet: neu-tram etiam seorsim habeat connexionem cum con-clusione, adeoque etiam neutra ad illam illumi-net: hinc tantum complexum ex utraque illumi-nat hominem ad inferendam conclusionem ad-huc ignotam in præmissis: non autem hoc com-

plexum illuminat DEUM ad inferendam conclu-sionem ignotam; nam DEUS cognoscendo hoc complexum, eo ipso illud comprehendit, adeoque in illo, & quidem in eodem signo, cognoscit ipsam conclusionem connexam, consequenter hæc non est illi in præmissis ignota, nec tanquam ignota potest inferri. Ex eo autem, quod DEUS cognoscat nostros discursus, tam parum discurrit, quam parum cognoscit obscurè aut falso, dum cognoscit nostras cognitiones falsas, aut obscu-ras.

299. Ob. 9. contra divisiones scientiæ Di-vinae. Scientia DEI necessaria est simpliciter infini-ta: ergo cognoscit omnia omni modo possibili-er. ergo non debet assignari in DEO alia scientia. Confirm. 1. Juxta nos una scientia esset perfectior altera: hoc est absurdum: ergo, prob. maj. Sci-entia creaturæ de actu bono est melior, quam de actu malo: ergo etiam esset melior in DEO. Confir. 2. Saltem veritas unitus scientiæ esset perfectior altera; quia hæc constituitur ex cognitione, & ob-jecto, consequenter, si objectum esset per-fectius, ipsa etiam veritas esset perfectior. Resp. dist. ant. scientia necessaria est simpliciter infini-ta in sua linea. conc. ant. extra illam. subd. realiter accepta. conc. formaliter accepta. neg. ant & dist. etiam conf. cognoscit omni possibili modo spe-stante ad ejus lineam. conc. conf. omni prorsus modo ad ipsam non spectante, neg. conf. Sci-entia DEI necessaria formaliter accepta tantum cognoscit objecta quoad predicata necessaria, non vero quoad contingentia.

300. Ad 1. confirm. neg. maj. nam si sci-entia contingens est adæquate intrinseca DEO, non est perfectior de bono, quam de malo: sicut speculum non est perfectius, si representat pul-chrum, quam si deforme, dummodo repre-sentet utrumque &que bene, quod facit cognitio Di-vina respectu mali, & boni. Si scientia est inadæ-quata extrinseca, iterum non est melior de uno, quam de altero, sicut complexum ex DEO, & creatura non est perfectius quid, quam fo-lis DEUS, de quo num. 146. Ad 2. confirm. sufficit eadem responsio. Frigidè autem qui-dam contra scientiam medium objiciunt, DEO esse tribuendas scientias integras, non medias: quasi vero, si se deudas medius inter Petrum, & Paulum, tantum sis dimidius homo.

ARTICULUS III.

Quale sit Objectum Scientiæ Di-vinae.

301. **O**bjectum cognitionis multipliciter dividitur. 1. in *materiale*, & *formale*. Illud est, quod attingitur à cognitione: formale est motivum, propter quod attingitur. e. g. in hac cognitione: *Dies est*; *quia sol est*: objectum materiale est existen-tia diei; formale vero præsentia solis: & hoc ob-jectum formale vocatur à Thomistis primarium, ab aliis motivum, ab aliis specificativum. Potest au-tem esse identificatum cum materiali, ut contin-git in veritatibus, per se quoad nos notis, e. g. *To-
tum est maius sua parte &c.* hic enim ipsa evi-dentia principii me movet ad ei assentiendum. Ut-rumque objectum dividitur in *primarium*, & *secun-*

secundarium. Materiale primarium est, quod primariò consideratur, e. g. DEUS in Theologia: alia sunt secundaria. Formale primarium est primarium motivum: & secundarium est motivum secundarium.

302. Objectum formale dividitur in *physicè motivum*, & *intentionaliter motivum*. Illud est, quod physicè influit in productionem cognitionis, sive per se ipsum, sive per speciem à se emissam. Alterum est, quod nullum præstat influxum, sed tantum est ratio, ob quam quis huic, vel illi rei assentitur, aut eam cognoscit. Gor-maz addit, *per identitatem motivum*, quando scilicet objectum est identificatum cum cognitione: & ita se habet essentia Divina respectu cognitionis sui ipsius. Dividitur iterum objectum formale in *pure terminativum*, & *determinativum*. Illud est, quod pure terminat tanquam ratio cognitionem, seu actum potentia cognoscitiva jam ex se ad illud objectum cognoscendum determinat. Alterum est, quod potentiam cognoscitivam indifferentem ad cognoscendum, vel non cognoscendum determinat.

303. Ex his habetur 1. nullum objectum formale esse physicè motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nullum potest præstare influxum physicum: adeóque omnia sunt tantum intentionaliter motiva. 2. nullam creaturam esse objectum per identitatem motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nulla identificatur; nam etiam dato, quod scientia contingens compleatur per aliquid extrinsecum creatum, per hoc tamen complementum DEUS non cognoscit, sed per solam suam perfectissimam, & simpliciter infinitam quasi formam cognitionis; & complementum juxta suos Patronos non est constitutivum ipsius cognitionis, sed tantum applicatio ejusdem ad objectum; quare, sicut applicatio ignis non urit, ita hoc complementum non cognoscit, neque se ipsum, adeóque non est simul cognitio, & objectum cognitum.

304. Tertiò habetur, respectu scientiæ Divinæ necessariæ tantum dari objectum formale pure terminativum; cùm enim intellectus Divinus nullo modo sit indifferens, sed necessitatus ad omnia cognoscenda, non potest primùm ab objecto determinari; quamvis enim veritas necessaria ex se sufficiens sit ad determinandum intellectum, non potest tamen determinare jam actu determinatum. 4. at verò respectu scientiæ Divinæ liberae, vel contingentis datur objectum formale determinativum; nam ad objecta contingentia cognoscenda intellectus Divinus est indifferens; si enim abessent, uti possunt, DEUS ea non cognosceret, quin mutaretur: ergo debet per illa objecta determinari. Et hinc actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum determinativum scientiæ Divinæ; nam ipsi determinant ad scientiam, non verò scientiam ad ipsos. His positis

305. Dico 1. Objectum materiale scientiæ Divinæ estum ipse DEUS, tum creaturæ omnes, possibiles, & existentes, & omnia, quæ cognoscibilia sunt, ita certissima omnium. Prob. 1. Corinth. 2. v. 10 dicitur: *Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda DEI.* 2. DEUS esset valde ignorans, si se ipsum, quamvis pulcherrimum objectum nesciret. Quod autem alia omnia co-

gnoscat, adeóque ea sint objectum' materiales scientiæ Divinæ, jam probatum est à num. 276. Et confirm. ulterius sic. Intellectus Divinus debet esse summè perfectus in vi cognoscitiva: ergo debet esse cognoscitivus omnis cognoscibilis, prob. conf. alias esset capax nescientiae, vel ignorantiae, quæ utique ipsum dedecet, eique consequenter repugnat. Est autem DEUS ipse objectum suum primarium, creature verò sunt secundarium.

306. Dico 2. DEUS seipsum comprehendit: creature verò supercomprehendit. Prob. 1. pars. S. Thomas 1. part. quest. 12. art. 7. in corp. ait: *Illud enim comprehendit, quod perfectè cognoscitur: perfectè autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile.* Ex hoc alii tradunt, cognitionem illam esse comprehensivam, quæ in ratione cognoscendi, vel repræsentandi, est tam perfecta, quam perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atqui cognitione Divina, utpote realiter DEO identificata, & infinitè perfecta, est in sua ratione cognoscendi tam perfecta, quam DEUS in ratione cognoscibilis: ergo.

307. Prob. jam 2. da pars. Cognitione Divina infinita in ratione cognoscendi hoc ipso infinitum superat omnem cognoscibilitatem finitam cuiuscunq; creaturæ, adeóque istam excedit, & supercomprehendit. Addendum, quod DEUS cognoscat omnes creature simul, si non simulatae objecti, seu per modum infiniti categoriaci (de qua re longa est disputatio apud Philosophos) saltem similitate cognitionis: hoc est, non cognoscit eas successivè, seu cognoscendo nunc unam, postea aliam, sicut homines successivè discere solent; quod utique DEUM maximè dedecet; sed omnis cognitione, quæ datur in DEO, simul ab æterno datur.

308. Dico 3. Objectum formale cognitionis Divinæ est DEUS, & aliquando etiam creature. Prob. DEUS cognoscit se existere; quia exigit. ergo sibi ipsi est ratio, seu motivum formale. Pariter aliquando cognoscit, & affirmat creature, præsertim actus nostros liberos; quia dantur; non enim actus nostri liberi dantur; quia cognoscuntur à DEO: sed vicissim cognoscuntur; quia dantur; adeóque, si interrogaretur DEUS, cur cognosceret illum, vel illum actum liberum, posset respondere: quia exigit: ergo sunt objectum formale intentionaliter motivum ex num. 302.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

309. O B. 1. contra 1. illationem num. 303. factam. Essentia Divina determinat DEUM ad cognoscendum: ergo movet ipsum, & est objectum physicè motivum. Confirm. S. Thomas approbat dictum Platonis dicentis, DEUM mouere se ipsum: ergo potest respectu DEI dari objectum physicè motivum. Resp. neg. cons. ex hoc tantum sequitur, quod essentia Divina sit objectum intentionaliter motivum. Sed neque essentia Divina, ut præcisa ab intellectu, intentionaliter determinat; quia intellectus Divinus jam ex se est deter-

determinatus ad cognoscenda objecta necessaria, quale etiam est essentia Divina. Neque etiam ex eo, quod cognitione DEI habeat esse ab essentia Divina, aliquid hoc probatur; quia tantum habet esse per identitatem: non autem per productio- nem; quod tamen requireretur ad hoc, ut esset ob- jectum physicè motivum. Hinc neque dici po- test cognitione Divina procedere ab essentia; hoc enim, strictè acceptum, significat produci: unde tantum dico potest cognitione esse ab essentia tan- quam actus secundus metaphysicus. Ad confir. neg. ant. S. Thomas tantum admittit cognitionem Divinam posse impropriè vocari motivum propter aliquam cum hoc similitudinem, eoque, sicut motus est actus mobilis, ita intellectio, seu cognitione, est actus agentis, scilicet metaphy- sicus, non physicus.

310. Dices. Ad objectum physicè moti- vum in Divinis non requiritur, ut producat co- gnitionem: ergo. prob. ant. Licet in creatis ob- jectum determinativum influat in cognitionem, non influat in Divinis: ergo licet in creatis ob- jectum physicè motivum producat cognitionem, non debet producere in Divinis. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Tota ratio objecti determi- nati stat sine productione, quamvis in creatis con- jungatur cum productione: sicut etiam tota ratio objecti formalis, genericè talis, stat sine influxu in cognitionem, quamvis in creatis ali- quem præstet, & ideo sit simul physicè moti- vum: at ratio objecti physicè motivi non stat sine influxu, immo per hoc intelligitur saltem communi- nius illud, quod influit: nec in hac quæstione de voce est à communio recedendum.

311. Ob. 2. contra 4. illationem, n. 304. factam. Objectum formale determinativum spe- cificat actum: atqui nulla creatura potest speci- ficare actum Divinum: ergo nulla potest esse ob- jectum formale determinativum. Confir. Si po- natur scientia DEI compleri per ipsos actus no- stros liberos, isti non possunt esse objectum deter- minativum ejus scientiæ: ergo. prob. ant. Actus isti non possunt determinare ad scientiam, secundum quod est identificata cum DEO; nam sub hac ratione ipsa est necessaria: non ad complemen- tum; alias determinarent ad se ipsos: ergo. Resp. neg. maj. si intelligatur specificatio intrinseca; hanc enim tantum facit objectum physicè moti- vum, vel juxta Gormaz, etiam objectum per iden- titatem motivum. Si autem tantum velis dicere, quod objectum creatum aliquo modo extrinsecè speficet cognitionem DEI, quatenus est ob- jectum, à quo dicitur cognitione potius hujus quam illius repræsentatio, non est ullum absurdum hoc admittere. Quæstio hæc est de nomine, in qua facile cum aliis conveniam. Ad confir. neg. ant. ad prob. dist. 1. part. ant. Actus non possunt deter- minare ad scientiam &c. ut potius existat, quam non existat. conc. ant. ut habeat potius hanc denominationem, quam illam. neg. ant. Sic etiam albedo non determinat murum ad existen- dum, sed, ut sit potius albus, quam non albus: nec per hoc determinat ad se, sed per se deter- minat ad certam denominationem.

312. Ob. 3. contra 1. conclusion. Scien- tia dicit relationem ad objectum: ergo DEUS non cognoscit seipsum. prob. conf. Relatio unius dicit realē distinctionem à correlativo: scientia

DEI non dicit realē distinctionem à DEO: ergo. Confir. Cognitio nihil cognoscens nisi se- ipsum esset inutilis: sed cognitione DEI sui ipsius ni- hil cognosceret præter seipsum; quia ipsa esset realiter identificata cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. Scientia dicit relationem semper physicam. neg. ant. purè intentionalem. conc. ant. & neg. conf. ad prob. dist. ma. Relatio purè intentionalis dicit realē distinctionem. neg. maj. physica. conc. maj. & conc. min. neg. conf. ita S. Thomas de veritate quæst. 2. art. 2. ad 3. Ad confir. Resp. 1. om. maj. neg. min. quia eadem cognitione, reali- ter sumpta, cognoscit etiam creaturas. Resp. 2. dist. maj. Si cognitione ipsa non sit infinitè perfe- cta, & identificata cum plurimis perfectionibus cognoscibilibus. om. maj. secus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf. Quando autem S. Thomas 2. quæst. 1. art. 1. ad 2. dicit, quod primum visi- bility non possit esse ipsum videre, sive, quod ob- jectum visibile non possit esse visio, loquitur de cognitione creatæ, seu humana, inter quam & Divinam est immensa disparitas.

313. Ob. 4. S. August. l. octoginta trium questionum quæst. 46. de DEO ait: Non enim extra se quidquam possum intuebatur, ut secundum id constitueret, quod constituebat; nam hoc opinari sa- crilegum est. ergo DEUS nullas creatureas videt extra se. Confir. DEUS tantum cognoscit suam essentiam, quæ eminenter continet creatureas: ergo istæ non terminant formaliter cognitionem Divinam. Resp. dist. conf. nullas omnino videt. neg. conf. nullas, tanquam ideas, & formas, quibus di- rigeretur ad producendas alias ad earum normam. conc. conf. Agit ibi S. August. de ideis Platonici- sis, negatque alias dari, aut DEO necessaries esse, quam rationes, vel ideas in mente Creatoris exi- stentes. Ad confir. neg. ant. de quo redibit ser- mo inferius.

314. Ob. 5. contra 2. conclus. Si DEUS comprehensivè cognoscit se ipsum, & consequen- ter etiam suam cognitionem, tunc cognitione DEI est reflexa: ergo debet hæc ipsa reflexio per novam re- flexionem cognosci, & sic in infinitum: hoc dici non potest: ergo. Resp. dist. ant. cognitione DEI est purè reflexa. neg. ant. non purè reflexa. conc. ant. & neg. conf. Cognitione pure reflexa est illa, quam non seipsum, sed aliam realiter distinctam cognoscit: cognitione non purè reflexa est illa, quam non tan- tum est cognoscens, sed etiam cognita: & talis est cognitione Divina cognoscens, & cognita à se ipsa: unde non debet per novam reflexionem cognosci reflexio; sed ab ipsam cognitione uni- co intuitu comprehensivo cognoscitur: nos ta- men ob imperfectum nostrum modum concipi- endi possumus à cognitione Divina abstrahere re- flexiones formaliter distinctas, syncategorematicè infinitas, sed non categorematicè infinitas; quia non possunt dari categorematicè infiniti conceptus, qui tamen constituant distinctionem formalem.

315. Ob. 6. contra 3. conclusionem. Ob- jectum formale est motivum: sed motivum non potest dari respectu DEI: ergo nec objectum for- male, prob. min. Motivum respicit mobile: DE- US non est mobilis: ergo. Confirm. 1. Ratio motivi importat indeterminationem: hæc non datur in DEO: ergo. Confirm. 2. Motivum est causa cognitionis: atqui non potest dari causa cognitionis Divina: ergo nec motivum. Resp. dist.

dist. min. non potest dari respectu Dei motivum physicum. conc. min. intentionale. subd. strictissime tale. om. latè tale. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. motivum physicum respicit mobile. conc. maj. intentionale latè tale. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Quidam nolunt admittere respectu DEI motivum strictè tale : questio est de nomine, de qua non multum litigabo; sed dicam, objectum formale, vel rationem objectivam, & motivum strictè tale non esse idem. Gormaz tamen de DEO num. 321. admittit in DEO potentiam intentionaliter mobilem. Ad i. conf. neg. maj. Etsi potentia sit determinatissima ad cognoscendum, tamen habet objectum formale; quia habet rationem assentiendi, vel cognoscendi objectum. Ad secund. conf. dist. maj. motivum physicum est causa cognitionis. conc. maj. intentionale. subd. strictè tale. om. latè tale. neg. ma. & concess. min. sub eadem distinctione conc. vel neg. conf.

316. Ob. 7. Objectum formale movet ut cognitum : sed DEUS non potest ita moveri : ergo. prob. min. Si objectum moveret ut cognitum, DEUS transiret ab una cognitione ad aliam, adeoque discurreret : hoc non admittitur: ergo. Resp. dist. maj. movet ut cognitum præviè per aliam præcedentem cognitionem. neg. maj. per hanc ipsam cognitionem, ad quam movet. conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. dist. maj. si moveret ut cognitum per aliquam præcedentem cognitionem. conc. maj. secus. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Movere ut cognitum necessariò non plus dicit, quām objectum formale non moveare, nisi quando cognoscitur; aliás enim non potest esse ratio assensus: est autem objectum formale indifferens, ut cognoscatur, vel per actum præsum, vel tantum per ipsum actum, cuius est objectum formale. Ab hominibus quidem ordinariè censetur cognosci per apprehensionem præsum (quamvis de hoc dubitare liceat in ordine ad prima principia) at non ita à DEO.

317. Ob. 8. Objectum formale debet antecedere, vel comitari scientiam : sed creatura nec antecedunt, nec comitantur scientiam DEI: ergo non sunt objectum formale. Conf. SS. PP. Dionysius, August. Anselmus, negant, veritates creatas esse objectum formale cognitionis Divinæ: ergo. Resp. neg. maj. Sufficit, si sit ratio assensus: ad summum debet præcedere objectum physicè motivum, quod est causa cognitionis. Ad confir. dist. ant. negant esse objectum physicè, vel strictissime motivum. conc. ant. latius dictum motivum. neg. ant. & conf. Sed de textibus istorum SS. PP. iterum, quando de cognitione possibilium.

318. Ob. 9. Infinitæ Scientiæ non est proportionatum objectum finitum: ergo nulla creatura est objectum proportionatum scientiæ Divinæ. Conf. Voluntas Divina, quia infinita, non movetur necessariò ab ullo objecto creato: ergo neque intellectus Divinus. Resp. dist. ant. non est proportionatum in ratione perfectionis. conc. ant. in ratione attingibilitatis. neg. ant. & conf. Certè intellectus Angeli spiritualis cognoscit etiam inferiora materialia, licet minus perfecta: imò omnipotentia infinita producit effectus finitos. Ad conf. conc. ant. neg. conf. Voluntas Divina, quia libera, potest moveri ab aliquo

creato, vel non: unde etiam creature sunt objectum formale, saltem secundarium, respectu aliquuj voluntatis Divinæ; quia de facto sunt aliqua ratio saltem secundaria eas volendi: sed hoc non necessariò; quia potuisse DEUS libere eas non habere pro objecto formalis: at intellectus Divinus est potentia necessaria, debetque cognoscere omnia possibilia, & omni modo: adeoque etiam creature sunt necessariò aliqua ratio cognitionis Divinæ.

QUÆSTIO II.

*De Scientia Simplicis Intelligen-
tiae.*

ARTICULUS I.

Quomodo DEUS cognoscat creature possibilia.

319. Notandum 1. aliam esse possibi-
litas extrinsecam, aliam intrin-
secam.

Prior, quæ etiam activa, & causalis vocatur, est causa, seu potentia aliquid producendi; unde universalis extrinseca possibilitas rerum creatarum omnium est omnipotentia DEI. Altera, quæ etiam passiva, & formalis dicitur, est aptitudo ad existendum: sive non repugnantia, aut consonantia præparatorum. Hanc authores aliqui, etiam ex nostris, negant: sed admittunt longè plures, eānque adhuc Angeli-
cus 1. part. quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: *Dicitur autem aliquid possibile, vel impossibile absolute ex habitudine terminorum: possibile quidem; quia prædicatum non repugnat subiecto scilicet.* Et sanè quando DEUS cognoscit aliquid producibile, non cognoscit tantum seipsum, vel omnipotentiam suam; hæc enim non est producibilis. Rursus omnipotentia habet relationem, seu respectum ad possibilias: ergo est ab ipsis distincta. Tandem quando dico: *Alter mundus possibilis non existit:* juxta omnes verum dico: at adversarii hanc propositionem difficillimè explicant; nam sensus esse non potest: *Omnipotentia DEI non existit:* alium autem sensum, quem assignabunt, nisi alter mundus possibilis sit aliquid distinctum ab omnipotentia? Sed hæc potius ex Metaphysica supponenda, quām probanda sunt.

320. Notandum 2. ex Gormaz de DEO num. 322. multipliciter aliquid posse cognosci, in se, in alio, propter aliud, ex alio, & ad modum alterius. Cognitio rei in se est cognitio rei directa, & immediata propter ipsius rei propriam veritatem. Cognitio rei in alio est cognitio rei in medio habente connexionem, vel ordinem ad illam, quando nempe medium directè cognitum ratione sua connexionis determinat ad simul cognoscendum mediè terminum connexionis, taliter per modum obliqui; quia scilicet objectum plenè, & adæquatè cognosci non potest, quin cognoscatur simul aliud, e.g. si cognoscatur causa ut talis, cognoscitur etiam ejus effectus. Si hic ordo, vel connexionis est metaphysica, dicitur res cognosci propter aliud: & comparari hæc cognitio aliquo modo potest cum visione speculi, quod quis intuendo simul videt objecta ab eo repræsentata. Cognitio rei ex alio est cognitio discur-

discursiva, quando scilicet unum infertur ex alio: qui discursus abest à cognitione rei in alio, de qua re fuse Martinez de DEO scientie controv. 2. disp. 6. sect. 1. & 3. quod discribens etiam tradit S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: DEUS non cognoscit per causam quasi prius cognitam effectus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. Advertisit tamen Martinez cit. sect. 3. nostras cognitiones sibi prius esse rei ex alio; eoquod prius medium imperfekte cognoscamus, & nondum statim in eo omnia connexa videamus: postea progrediamur ad inferendas ex illo res alias. Cognitio rei ad modum alterius est illa, quæ objectum, in se attingibile, non attingit, nisi per similitudinem. Hac cognitio est confusa, & imperfecta (saltem, nisi similitudo sit identitatis, seu perfectissima: quanquam etiam hoc casu ipsa hæc etiam non distinguatur) sicut cognoscimus Angelum per modum juvenis.

Hic addendum, quod etiam insinuat Martinez loco modo citato, aliud esse cognoscere rem in alio, aliud ad modum alterius. Sic, licet DEUS in sua omnipotencia cognoscat effectus, non cognoscit per modum omnipotentiae: & pariter, licet nos cognoscamus in vestigio pulveri impresso hominem, vel leonem, non apprehendimus hominem, vel leonem quasi vestigium: item, qui in vocabulo scripto Cæsar agnoscit Carolum VI. non eum apprehendit tanquam scripturam: sed in his casibus, ut recte Martinez, in nobis species vestigii, aut scripturarum, propter connexionem, quam habent cum leone, vel Cæsare, tantum excitant species leonis, vel Cæsarum, quas jam habemus aliunde de leone, vel Cæsare, quem deinde cognoscimus vi illarum specierum excitarum: & si ista sint claræ, & intuitivæ, leo, vel Cæsar clare cognoscitur: si autem species sunt tantum impropriæ, vel obscuræ, cognoscitur etiam obscurè, vel abstractivè leo, aut Cæsar.

321. In DEO species quidem ita excitari non possunt (quia esset imperfectio magna) fit tamen aliquid suo modo æquivalens, quatenus scilicet cognitio vestigii ratione connexionis sua, quam habet tanquam effectus cum causa, vel cognitio imaginis, aut scripturarum ratione connexionis, quam habet cum prototypo, vel objecto, saltem ex intentione efformantis imaginem, vel scripturam, (quam intentionem unam cum imagine, & scriptura DEUS cognoscit) determinat DEUM ad videndum prototypum, vel objectum tanquam objectum mediatum, vel indirectum, & quidem simul per eandem cognitionem, qua cognoscit ipsam imaginem, vel scripturam: non tamen determinat ad videndum eo modo imperfecto, quo imago imperfecta, vel scriptura illud repræsentant. Et hac etiam ratione DEUS dicitur in cognitionibus obscuris, vel universale facientibus objecta cognoscere, quin cognoscat obscurè, aut universale faciat; nam omnia clarissimè, & perfectissimè cognoscit: sicut etiam DEUS in nostra cognitione repræsentante Angelum per modum juvenis cognoscit Angelum, at non per modum juvenis. Certè species juvenis minus est similis Angelo, quam species vestigii leoni, vel species scripture Cæsari: unde, si nos non cognoscimus Cæsarem per modum scripturarum &c. in illo casu, minus DEUS cognoscit Angelum per modum juvenis: præterquam, quod sic

DEUS objecta cognosceret abstractivè, quod videtur à nemine admitti: certè sine gravissima ratione non est admittendum. Sic ut ergo DEUS in dicta cognitione non cognoscit Angelum per modum juvenis: ita neque in cognitionibus, facientibus universale, cognoscit objectum universaliter, seu faciendo universale; quia non cognoscit ad modum illarum cognitionum; nam illæ cognitiones, seu repræsentationes universales à longè non sunt perfectè similes objectis, prout dantur à parte rei, & ferme se habent, ut vestigium respectu feræ. Banholzer de DEO scientie quest. 2. art. 1. num. 23. negat hanc cognitionem esse in alio, & hinc negat, DEUM cognoscere se in creaturis: sed negari non potest, DEUM suo modo ab his qualibuscunque mediis determinari ad cognoscenda objecta, & quidem sine discursu: & hæc est (nisi fiat quæstio de voce) cognitio in alio.

322. Dico 1. DEUS cognoscit omnes creature possibles in sua omnipotencia, vel in se ipso. Ita authores communissimè. Prob. In primis, quod DEUS omnes creature possibles cognoscit, habetur ex n. 276. & quia absurdum esset dicere, DEUM aliquid ignorare, quod facere potest. Quod autem videat possibilia creata in omnipotencia, sic prob. Omnipotencia est medium habens sufficientem connexionem cum possibilibus; quia est causa omnium, & eminenter omnia continet: ergo DEUS eam comprehendendo cognoscit possibilia tanquam terminos, cum quibus illa est conexa, & ad quos se extendit. Confir. ex SS. PP. qui passim hoc dicunt, & præsertim S. Dionysius de Divinis nominibus cap. 7. ubi sic habet. Ex se. & in se secundum causam omnium notionem, & scientiam, atque substantiam anticipat, & ante comprehendit: & paulò post: Se ipsam itaque Divina Sapientia noscens omnia scit, materialia sine materia, & individuè, que divisionem admittunt, & unicè plurima. Similes textus vide plures apud Aldrete disp. 17. sect. 1. n. 12. qui tamen videtur usus alia versione S. Dionysii: nos usi sumus Ambrosio Florentino.

Per hanc autem cognitionem DEUS jam attingit ipsa possibilia secundum esse proprium contradistinctum ab essentia DEI; est enim intelligibile, quod DEUS affirmet, se habere potentiam producendi leonem à se distinctum, & non attingat essentiam leonis distinctam. Cognoscit etiam per hanc cognitionem possibilia clarissimè, & comprehensivè; non enim potest in DEO dari cognitio obscura, aut non comprehensiva objecti pro eo signo cognoscibilis: sicut tamen potest dari in creaturis, quæ aliquid in alio obscurè tantum attingunt. Attamen hæc cognitione non est cognitione possibilium in se ipsis; quia per hanc intelligitur cognitione immediatè directa ad possibilia propter propriam ipsorum veritatem: & quæstio est inter authores, an præter superiorum cognitionem possibilium in omnipotencia admitti debeat cognitione alia, non quidem realiter, aut virtualiter, sed tamen formaliter distincta possibilium in se ipsis, pro qua resolventa.

323. Dico 2. DEUS cognoscit etiam possibilia in se ipsis. Ita Lugo, Martinon, Erize, Quiros, Gormaz, Arriaga, Aldrete, Moncaus, Comptonus, & alii, Recentiores prælertim, mul-

si. Prob. Intellectus Divinus est summè cognoscitivus: ergo debet cognoscere non tantum omne possibile, sed etiam omni modo, quo cognosci potest: atqui possibilia sunt etiam cognoscibilia in se ipsis: ergo. ant. est certum. cons. prob. ex eo, quod intellectui summè cognoscitivo debeat semper attribui ea scientia, quæ est perfectior, aut perfectio simpliciter simplex: atqui est perfectio simpliciter simplex cognoscere rem omni modo, quo potest cognosci: ergo. Insuper perfectiorem habet scientiam Theologus, vel Philosophus, qui suam assertionem potest demonstrare pluribus modis, quām, qui tantum uno; hic enim est ignorans, si aliquas rationes nesciat: ergo etiam scientia DEI est perfectior, si possibilia omni modo, que cognosci possunt, cognoscat. Confirm. ex S. Thoma, qui 1. parte quest. 14. art. 10. ad 4. ait. Cognoscere aliquid per aliud tantum est imperfectæ cognitionis, si illud sit cognoscibile per se.

Quod autem possibilia sunt in se ipsis cognoscibilia, habetur ex eo, quod, ut latius communiter admittitur, Angeli multa possibilia in se ipsis cognoscant: cuius ratio anterior est; quia etiam possibilia habent aliquam veritatem affirmabilem, non minus, ac futura contingentia, quæ tamen juxta S. Thomam (ut ostendemus) & alios, præsertim nostros, à DEO cognoscuntur in se ipsis. Et certè contingentia conditionate futura non possunt infallibiliter in ipsis causis, nec eriam à DEO in seipso cognosci. Confirm. ex Aldrete disp. 18. sct. 2. n. 5. DEUS igitur summe intellectus non indiget aliqua reflexione, aut medio, ut attingat objectum in se attingibile; ergo mirum esset, si creaturam posset indirecte quidem in omnipotencia, non autem directe in se ipsa, cognoscere.

324. Nec dicas, cognitionem possibiliū in seipsum esse superfluam; cum DEUS jam omnia comprehensivè cognoscat in omnipotencia; nam licet cognoscat omnia, non cognoscit omni modo; cum tamē ei utpote infinite scientia necessitatis sit, rem cognoscere omni modo. Sic adversarii (ut bene arguit Aldrete) admissunt, quod, quamvis DEUS Pater omnia videat in Verbo comprehensivè, tamen etiam ea videat in omnipotencia. Si ergo non est superflua cognitione ejusdem in alio medio, neque erit superflua cognitione ejusdem alio modo. Noto sub finem, juxta nos hanc cognitionem creaturarum in seipsum esse posteriorem cognitione earundem in essentia, vel omnipotencia prius visa, & cognita; nam, ut recte Martinez docet controver. 2. disp. 7. sct. 2. cognitione possibilium in seipsum præsupponit, si non includit, essentialiter cognitionem earundem in essentia; utique enim DEUS prius ratione cognoscit seipsum tanquam objectum primarium, & in se creaturas, antequam ipsas cognoscat in se ipsis.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

325. Ob. 1. contra 1. conclus. Essentia, vel omnipotencia Divina non est ejusdem rationis cum

creaturis possibilibus: ergo non potest esse medium, in quo ista videantur. Confir. 1. Creaturæ non possunt videri in DEO, nisi eo modo, quo sunt in DEO: sed non sunt in DEO formaliter: ergo non possunt in eo formaliter videri. Conf. 2. DEUS prius deberet suam omnipotentiam cognoscere, & dein ex occasione illius cognitionis progrederi ad cognitionem possibilium in illa: sed sic discurreter: ergo. Resp. neg. cons. Verbum Divinum etiam non est ejusdem rationis cum creaturis, & tamen cognoscuntur ista in illo: & idem contingit in quavis cœnula æquivoca; non igitur requiritur similitudo, sed tantum connexio. Ad 1. confir. neg. ma. modò enim creaturæ sint in DEO eminenter, vel causaliter, possunt jam eorum formales perfectiones eminenter contenta, adeoque ipsæmet formaliter cognoscit; quia hæc ipsa eminentialis continentia est ratio ipsas cognoscendi, vel affirmandi. Ad 2. confir. neg. maj. quia unicō intuitu cognoscit, & se, & creaturas. Vide n. 281. § 320.

326. Dices. Essentia DEI, vel omnipotencia non connectitur cum possibilibus: ergo ista non possunt ratione connexionis in illa cognoscit. Confir. 1. Scientia DEI debet esse prior ad omnipotentiam: atque juxta nos ipsa tanquam objectum, in quo viderentur possibilia, esset prior ad scientiam: ergo. Confir. 2. Licet Angelus comprehendat seipsum, tamen non cognoscit omnes effectus sibi possibiles, e. g. cognitiones syncategorematice infinitas: ergo, licet DEUS comprehendat suam omnipotentiam, non tamen cognoscit omnia possibilia. Resp. dist. ant. omnipotencia non connectitur connexione dependentia, vel indigentia, vi cuius aliquid accipiat à possibilibus. conc. ant. non connectitur connexione infinitæ perfectiovis, vi cuius possibilibus possit aliquid dare. neg. ant. & conf. Imo hæc connexionis est summa DEI perfectio. Est tamen DEUS ens summè absolutum, & independens; quia non indiget actuali existentia ullius entitatis à se distingue. Quod autem omnipotencia DEI debeat dici magis necessaria, non impedit hanc connexionem; nam cum possibilitas rerum, cum qua suo modo omnipotencia connexa est, etiam sit necessaria, & indefectibilis, possunt jam inter se connecti.

Ad 1. confir. dist. maj. Scientia directiva, & causativa debet prior esse ad omnipotentiam operantem. conc. maj. Scientia quævis debet esse prior ad omnipotentiam ipsam. neg. maj. & dist. sic. min. neg. cons. DEUS, propriè loquendo, strictè non est omnipotens; quia scit, se esse omnipotentem; sed potius scit se esse omnipotentem; quia est omnipotens: quamvis omnipotencia non operetur, nisi prius sciat DEUS, rem esse possibilem &c. Ad 2. confir. neg. cons. Angelus non est adæquata causa suorum actuum, sed indiget concursum Divino. Nec dicas, DEUM etiam non esse causam adæquatam actuum nostrorum vitalium; nam, licet non sit formaliter, est tamen eminenter, quatenus se solo potest adæquate producere causam productivam illorum actuum, scilicet nos ipsos. At Angelus non est eminenter causa adæquata suorum effectuum; nec enim potest producere seipsum.

327. Ob. 2. contra secundam conclusionem. Si DEUS cognosceret possibilia in se ipsis, cogni-

Cognitio Divina dependet à possibiliitate creaturarum: hoc est absurdum: ergo. Confir. Creaturæ deberent specificare cognitionem Divinam: hoc non potest admitti: ergo. prob. maj. Objectum formale ex S. Thoma specificat actum: ergo. Resp. neg. ant. Dependere non est tantum connecti, sed indigere. Sic Pater Divinus non dependet à Filio, quamvis necessariò cum illo connectatur. Indigit autem bonis tantum ille, qui nec ex se illa habet, nec pro libitu habere potest; hac autem ratione non indigit cognitio Divina, vel DEUS possibilibus. Aliqui aliquando pro eodem sumunt connecti, & dependere: verum non loquuntur strictè, sed latè.

Ad confir. neg. maj. solum enim objectum physicè motivum specificat intrinsecè, ut dictum n. 311, ad prob. dist. ant. objectum formale physicè motivum specificat. conc. ant. objectum formale tantum ut sic, neg. ant. & cons. Quando autem Angelicus videtur docere, quod primum intellectum tribuat speciem actui, per primum intellectum non intelligit objectum formale; sed speciem intelligibilem impressam, ut clarè docet in 1. dist. 35. quest. 1. art. 2. in corpore. Per secundum intellectum autem intelligit ipsam rem: sicut per primum visionem intelligit speciem visibilis in oculum immissam: per secundum visionem intelligit objectum exterius: nemo autem somniet, quod DEUS à creatura accipiat speciem in ordine ad elicendas suas cognitiones: sed, ut diximus num. 280. ipsa essentia Divina est Species omnium rerum, si aliqua DEO necessaria est.

328. Dices. Essentia Divina non potest esse species repræsentans creaturem: ergo. prob. ant. Species debet causari ab objecto: hoc repugnat essentiæ Divinae: ergo. Confir. Ratio speciei alicui convenit, vel ob similitudinem, vel ob identitatem cum objecto: neuttum datur in essentia Divina relata ad creaturem: ergo. Resp. Supposito, quod species si necessaria ad cognitionem Divinam, neg. ant. ad prob. neg. maj. Angeli certè habent species insulas multarum rerum non existentium, quæ eas producere non potuerunt: item ipsi sibi sunt species juxta multos ad cognoscendum se ipsos, quin se producant. Ad confirm. dist. ma. ratio speciei convenit ob similitudinem in perfectione entitativa. neg. ma. in ratione repræsentandi. conc. maj. & dist. sic min. neg. cons. Si enim species intentionales rectè repræsentant substantiam viventem, quamvis ipsa non sint substantia, aut viventes, adeoque imperficienes: multò magis poterit essentia Divina repræsentare creaturem, quamvis sit perfectior. Gonetus disp. 2. de scient. DEI art. 2. num. 46. ait, cognitionem creaturarum in se ipsis esse DEO indignum: sed id non probat: dein ipsem dist. 4. de scientia DEI art. 5. §. 4. num. 162. admittit, effectum aliquem posse videri in causa prædeterminata: si autem non est indignum DEO, videre creaturam in alia creatura; nec erit indignum, videre eam in se ipsis.

329. Ob. 3. Creaturæ possibles nihil sunt, vel earum possibilitas identificatur cum omnipotencia: ergo non possunt cognosci, nisi in omnipotencia. Confirm. Quod actu nihil est, non est actu cognoscibile: sed creaturæ possibles actu nihil sunt: ergo. Resp. dist. 1. p. ant. Creaturæ possibles nihil sunt per statum, conc. nihil sunt per

alienationem. neg. 1. part. ant. & etiam secundam partem cum conseq. Dicitur aliquid esse per statum, quando existit pro tempore importato per copulam, & verbum est sumitur in vi verbi, ut significet idem, ac existit, e. g. Ingolstadium est munimentum. Dicitur aliquid esse per alienationem, quando non existit pro tempore importato per copulam; sed praescindit ab existentia, vel non existentia, & verbum est sumitur tantum in vi copule, hoc est, ut significet non existentiam, sed tantum convenientiam predicati cum subjecto, e. g. Alter mundus est possibilis. Status puræ naturæ est status hominis absque elevatione ad statum supernaturalem. Dicitur aliquid esse per ampliationem, quando datur quidem pro aliquo tempore, sed non pro illo, quod importat copula de praesenti, sed, vel extitit, vel existet. e. g. si dico: Adamus est primus homo. Status iustitiae originalis est status Adami ante peccatum. Dies extremi iudicij est dies iustitiae DEI vindicative: ubi in primis duabus propositionibus est significat idem, ac fuit, in tertia idem, ac erit.

Jam autem ad hoc, ut aliquid possit cognosci, non requiritur, ut detur per statum; alias nec præterita, nec futura cognoscere possemus; cum tamen de his sapientissime discurramus. Sufficit ergo esse per ampliationem, vel alienationem: quia ratione etiam sunt possibilia; sic enim res jam possunt objectivè existere, hoc est, esse affirmabiles, vel negabiles; adeoque & cognoscibiles, ut experientia monstrat in nobis ipsis. Videri potest Martinez controversia 2. disp. 1. sect. 3. §. 2. ubi fulsius ostendit, terminos aliquid, nihil, aliquando sumi pro statu, aliquando per ampliationem, vel alienationem. Vide etiam eundem loco cit. sed. 1. ubi ostendit, Scutum non admittere, quod possibilitas rerum sit ens diminutum, seu medium inter reale, & intentionale. Ad confirm. patet tesponsio ex dictis.

330. Ob. 4. DEUS videt creaturem mediante sua essentia tanquam specie intellectuali: ergo eas tantum videt in specie, vel essentia. Confirm. DEUS videt omnia in se tanquam in speculo: ergo non videt in se ipsis. Resp. dist. ant. videt ita, ut essentia semper se habeat ut quod. neg. ant. ut se habeat in ordine ad aliquam cognitionem creaturarum tantum ut quo. conc. ant. & neg. cons. Etiam oculus tantum videt e. g. arborē mediante specie; at quia hæc se non habet ut quod, seu tanquam objectum, sed tantum ut quo, sive ut applicatio intentionalis objecti, videt arborē mediante in se: ita autem etiam essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum in se ipsis tantum se habet ut applicatio. Si autem species e. g. sunt intrōmissæ in cubiculo obscuro in telam candidam, in qua sistuntur, sequentes ipsas repræsentant tanquam aliquod objectum, tunc se habent ut quod, & in ipsis videtur objectum mediante: & sic se habet essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum non in se ipsis, sed in ipsa essentia, vel omnipotencia.

Ad confirm. Si species reflexæ in speculo se habent ut quod, tunc dist. ant. DEUS ita videt per aliquam cognitionem. conc. ant. per omnem. neg. ant. & cons. An autem ibi species se habeant ut quod, est dubium Philosophicum; hinc num. 320. dixi, cognitionem possibilium in omnipotencia aliquo modo comparari posse visioni in speculo:

quia utique est magna inter ista disparitas (de qua Martinez controv. 2. disp. 6. sed. 1.) & præsertim hæc, quid speculum non repræsentet, nisi refleßendo species ab objecto acceptas, quod longè absit ab essentia Divina. Quando autem hic objicitur, admittendam à nobis esse in DEO scientiam unam alterā perfectiorem, eoquod scientia possibilium in essentia sit perfectior scientiā eorumdem in seip̄sis, jam responsum est supra num. 299. § 300.

331. Ob. 5. DEUS non cognoscit se in creaturis: ergo nec creaturas in seip̄sis, prob. ant. 1. Si cognosceret se in creaturis, cognosceret se ænigmatice & abstractivè, sicut viatores eum cognoscunt: hoc dederet DEUM: ergo. 2. Hac ratione darentur infinitæ reflexiones; quia in se, in creaturis cognito, iterum cognosceret creaturas, & in his iterum se, in infinitum: hoc est absurdum: ergo. Resp. de consequentia posset fors controverti: sed neg. ant. ad 1. prob. neg. mai. non enim deberet se cognoscere ad modum alterius, sicut nos DEUM nunc cognoscimus: sed tantum in alio, vi cuius determinatur ad simul cognoscendum se ipsum. vide num. 320. § seq. Ad 2. prob. neg. maj. DEUS enim unico indivisibili intuitu sine ullo regressu cognoscit in se creaturas, & in creaturis se ipsum, ratione connexionis, quæ inter ipsum, ac creaturas datur. Nos quidem ad hanc cognitionem explicandam opus habemus reflexionibus, & circuitoribus: non autem DEUS, qui cognitione perfectissima cognoscit, quod nos imperfectè explicamus. vide etiam dicta num. 314.

332. Ob. 6. DEUS se cognosceret in creaturis eatenus, quatenus habet connexionem cum ipsis: sed non habet connexionem ratione omnium prædicatorum: ergo non cognosceret se quoad omnia prædicata: ergo tantum abstractivè: hoc repugnat DEO: ergo. Resp. neg. maj. Perfectio cognitionis non est desumenda tantum ab objecto, vel medio, sed etiam à potentia cognoscente; nam ens spirituale cognoscit perfectius, quam ens materiale, & Angelus perfectius, quam homo, licet sit idem objectum, & medium. Unde DEUS necessariò habet semper cognitionem perfectissimam, etiam supra meritum objecti, vel mediū creati, ejusque perfectio exigit, ut etiam in medio creato imperfecto se cognoscat comprehensivè.

333. Ob. 7. Juxta nos DEUS deberet cognoscere infinita; quia infinita sunt possibilia: sed hoc non admittitur: ergo. Resp. conc. maj. quid scilicet DEUS cognoscat infinita, saltem syncategorematicè, & neg. min. quoad infinita syncategorematicè; nam de hoc non est difficultas. Si autem queras, an DEUS cognoscat infinita categorematicè. Resp. nos h̄c & nunc ab ea quæstione abstrahere, & nostram conclusionem cum utraque sententia tam affirmativa, quam negativa possit stare. Gormaz dē DEO n. 284. afferit, DEUM cognoscere infinitum categorematicum, non tamen illud posse producere; eoquod objectum intellectus possit esse aliquid indeterminatum, quale à parte rei dari non potest. Sic etiam potest cognosci animal ut sic, at non potest dari à parte rei.

Alii econtrà, & fortè probabilius, dicunt, DEUM cognoscere infinita tantum syncategore-

maticè, & omnia distributivè, non collectivè, aut simultate objectorum, quanquam cognoscat simultane cognitionis; cùm non possit successivè cognoscere. Addunt, aliud esse cognoscere finita sine fine: aliud cognoscere infinitum categorematicum: idque explicant in cognitionibus animæ rationalis, quæ semper plures, & plures dabuntur sine fine; quin unquam sint futurae categorematicæ infinitæ (alias manifestè fieret infinitum ex finito per additionem finiti) adeoque possunt istæ, ut semper augenda, vel ut futurae plures sine fine, à DEO cognosci; quin cognoscatur infinitum categorematicum. Idem est, si DEUS cognoscat omnes numeros finitos possibiles, & nullum ex illis maximum, nullum infinitum.

334. Ob. 8. S. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus ait de DEO. Non secundum visionem singulis se immittens, sed secundum unam causę continentiam omnia sciens, & continens: ergo DEUS non cognoscit singula in se ipsis. Conf. 1. ex eodem ibidem dicente: Se ipsam itaque Divina Sapientia noscens omnia scit: ergo non in se ipsis. Confir. 2. ex eodem ibidem. DEUS existentia cognoscit, non scientiæ, que sit existentium, sed que sit sui ipsius, ergo. Resp. Haunoldus, quamvis adversarius, l. 1. tract. 1. n. 227. fatetur, considerato toto contextu S. Dionysii plus non probari, quām DEUM non cognoscere creaturas in tempore, aut iis per aliquam speciem influentibus. Sed & textus ex versione Lanselii, & aliorum non habet: non se immittens: sed sic: non quid per speciem singula consideret. Alii alia verba, quamvis aliquo modo æquivalentia, habent. Videatur Martinez controv. 2. disp. 7. sed. 2. ubi totum quantumvis longum textum adducit.

Sed omisso textu, neg. conf. Ex mente S. Dionysii se immittere secundum visionem, non est præcisè cognoscere in se ipso objectum: sed immittere se, querendo in illo speciem, quæ influat in cognitionem: quod DEUS utique non facit respectu creaturarum. Quid autem hæc mens S. Doctoris sit, colligitur 1. ex eo, quid etiam loquatur de creaturis existentibus, quas DEUS videt in se ipsis, ut admittit S. Thomas, de quo paulò inferius. 2. S. Dionysii intentum tantum est, ostendere, DEUM nōscit creatures, antequam sint, nec per experientiam tantum res cognoscere: quæ est interpretatio S. Maximi apud Martinez loc. cit. & indicatur iiii verbis: Non enim ex iis, que sunt, ea quidem dicens Divinamens novit. 3. S. Dionysius comparat hanc notitiam DEI cum notitia Angeli de sensibiliis; atqui Angelus ista in se ipsis cognoscit, quamvis non per species sensibiles ab ipsis acceptas. Dices, objectum per speciem potius se immittere in intellectum, quam intellectum in objectum. Resp. Etiam, quando intellectus cognoscit res in seip̄sis, non se physice immittit (cùm tamen tunc juxta adversarios se immittat) sed tantum metaphoricè: in sensu autem metaphorico, sicut dicimus, injicere, vel immittere oculos in objectum, quamvis illud immittat speciem in oculos: ita etiam possumus dicere, quid immittatur intellectus.

335. Ad 1. confirm. neg. conf. affirmando enim unum, non negatur alterum. Ad 2. conf. neg. conf. quia per scientiam existentium intel-

intelligit S. Dionysius scientiam, ab ipsis per species influentibus desumptam; nam statim subjugit paritatem de Angelis, de qua paulo ante: ubi tamen non vult dicere, esse omnimodam paritatem inter cognitionem Divinam, & Angelicam; quia Angeli tamen cognoscunt per species aliunde acceptas, & eorum cognitio producitur ab objectis, per species intentionaliter concurrentibus: quamvis non per species immediatae ab objectis habitas, sed vel à DEO infusas, vel aliunde acquisitas; nam objectum semper dicitur influere (intentionaliter, non physicè) modò aliqua ejus species influat, unde unde habeatur. Paritas ergo inter cognitionem Divinam, & Angelicam, ex mente S. Dionysii, stat in hoc, quod utraque sit objectorum in se ipsis, utraque sine speciebus, ab objecto productis, utraque sine influxu physico objectorum; hoc enim maximè intendit S. Dionysius, volens præcipue monstrare, DEUM nōesse creaturem, antequam sint, sine earum concurso. Discremen autem adhuc est, quod Angelus indiget saltem aliquibus speciebus, & influxu intentionalis objecti: non autem DEUS, cuius essentia sufficientissimè est species rerum omnium; si tamen species respectu DEI requiritur. Hac fusus deducunt fuerunt; quia Gonetus hunc texum valde urget: sed fusè, & solidè ei respondet Martinez loco citato.

336. Ob. 9. Angelicus constanter negat, creaturem à DEO videri in se ipsis: ergo. Resp. dist. ant. negat, videri in se ipsis tanquam principiis cognitionis, sive per se, sive per speciem influentibus. conc. ant. præcisè tanquam objectis. neg. ant. & cons. S. Doctor i. part. quest. 34. art. 5. in corp. docet, etiam illud cognosci in alio, quod cognoscitur per aliud tanquam principium: sic dicit, videri in sole omnia; qui per illum, scilicet illuminantem, videntur. Quando ergo S. Doctor vult, DEUM duntaxat cognoscere omnia in sua essentia; tantum vult, quod omnia per essentiam Divinam, quae per modum speciei, vel principii concurrit, debeant cognosci: adeoque tantum excludit cognitionem creaturarum in se ipsis, tanquam influentibus, quam etiam nos minime adstruimus: non autem excludit alteram, quae tantum habet creaturem pro objectis immediatis.

Imò hanc non obscurè admittit, tum in textu n. 323. allato, tum i. part. quest. 14. art. 13. in corp. ubi ait: *DEUS autem cognoscit omnia contingentia, non solum, prout sunt in suis causis, sed etiam, prout unumquodque eorum est actu in se ipso.* Et quamvis replicari possit, S. Doctorem ibi loqui de futuris, non refert; si enim DEUS potest in se ipsis videre futura, tunc etiam potest possibilia; quia non est amplius ulla ratio id negandi: imò, si DEUS actu existentia videat in se ipsis, debet etiam videre in se ipsis possibilia, & futura; tum, quia possibilia, & existentia non distinguuntur: tum, quia DEUS ab æterno jam omnia videt: adeoque, quod videt nunc existens, debuit jam antè vidisse, quando erat adhuc futurum, aut possibile. Et hæc illatio est clarè ipsius S. Thomæ in i. dist. 38. quest. 1. art. 5. in corp. ubi fit ait: *Dico igitur, quod intellectus Divinus intuetur ab æterno unumquodque contingentium, non solum prout est in causis suis, sed prout est in esse suo determinato; cùm enim re existente ipsam rem videat, prout in esse suo determinato est, aliter cognosceret*

rem, postquam est, quam antequam fiat, & sic ex eventibus rerum aliquid ejus accresceret cognitioni. Patet etiam, quod DEUS ab æterno non solum videt ordinem sui ad rem, ex cujus potestate res erat futura, sed ipsum esse rei intuebatur.

337. Ob. 10. S. Augustinus cit. n. 313. ait, DEUM nihil videre extra se: ergo. Confirm. ex tractatu S. Ambrosii in *Symbolum cap. 1.* ubi dicitur DEUS nihil extra se intelligere: sed singula in se intueri. ergo. Resp. om. ant. neg. conf. Ratio responsionis habetur. n. cit. Ad confir. dist. ant. dicitur DEUS nihil extra se intelligere, accipiendo principium cognitionis ab extra. conc. ant. tantum habendo pro objecto res extraneas in se ipsis. neg. ant. & conf. S. Ambrosius l. 1. de officiis c. 14. ait: *Quomodo non potest intelligibilis DEI splendor in cogitationes hominum, & corda, quæ ipse creavit, semet inservere?* Hoc certè significat cognoscere objecta in se ipsis; nam si adversarii in textu S. Dionysii cit. num. 334. per verba se immittens intelligunt cognitionem in se ipsis, eandem intelligere debent etiam in voce se inservire; quanquam S. Ambrosius nequeat intelligi de cognitione creaturatum in se ipsis, ut influentibus. Addo ex Martinez controv. 2. disp. 7. sect. 3. aliquando phrasin in aliquo videri non idem significare apud Patres, quod apud Scholasticos: & certè S. August. lib. 12. confess. cap. 24. § 25. aliter accipit cognoscere aliquid in incommutabili *Divina veritate, vel essentia,* quam accipiunt Scholastici hoc loco; quia ait, sensum, quem habuerit Moyses in libro Genesis, videri in incommutabili veritate: hoc est, niti, & probari, vel certum reddi auctoritate veritatis Divinæ: qui sensus longè alius est ab eo, de quo hic est controversia.

QUÆSTIO III.

De Scientia Visionis.

ARTICULUS I.

Quid sit Futuritio, Contingentia, & Necessitas.

338. A Gimis hic de Scientia Visionis DEI, non prout se extendit ad objecta necessaria existentia, quælia sunt prædicta Divina: neque prout se extendit ad objecta contingentia quidem, attamen jam actu existentia: sed, prout se extendit ad objecta contingentia, absolute futura; de his enim est difficultas, quomodo à DEO infallibiliter possint præsciri absque iesione libertatis creatæ. Sicut autem alia, ita istud quoque concretum *Futurum* dicit subjectum, & formam, seu futuritionem: & de hac nunc querimus, quid sit. Duplex autem à nostris communiter distinguitur (quanquam reclament Gonet, atque alii Thomistæ: sed plane contra S. Thomam, ut infra patebit) scilicet *causalis, seu extrinseca, & formalis, seu intrinseca.* Causalitatis futuritio est determinatio, vel ordinatio causalium, in præsenti existens, & connexa cum futuro eventu. Hac autem connexio, si infallibiliter, & inimpedibiliter trahat post se effectum, est futuritio simpliciter talis: si non infallibiliter, aut inimpedibiliter, sed tantum ordinariè post se trahat

trahat effectum, est juxta Angelicum tantum futuritio secundum quid. Formalis futuritio juxta S. Thomam, & communissimam nostrorum est non existentia nunc, & existentia postea, scilicet pro tempore importato per copulam; sicut præteritio formalis est existentia prius, & non existentia nunc: adeoque futuritio involvit esse, & non esse rei, sed pro diversis instantibus. Utramque hanc futuritionem tradit Angelicus quæst. 12. de veritate (quæ est de Prophetia) art. 10. ad 7. dicens: *Aliquid potest dici esse futurum non solum ex hoc, quod ita erit, sed quia ita est ordinatum in causis suis, ut sic sit futurum.*

339. Eandem distinctionem duplicitis futuritionis S. Doctor tradit etiam alibi, ut 1. part. quæst. 86. art. 4. in corp. item 1. part. quæst. 14. art. 13. in corp. ubi addit, quod, qui rem cognoscit in causa contingente, seu non inimpedibiliter inferente effectum, habeat tantum conjecturalem notitiam: ex qua ratione dein DEO tribuit alium modum cognoscendi omnia contingentia futura, scilicet, non tantum in causis, sed etiam in se ipsis; sic enim ibidem habet: *DEUS autem cognoscit omnia contingencia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam, prout unumquodque eorum est actu in se ipso.* & 1. part. quæst. 86. art. 4. in corp. ait: *Futura duplíciter cognosci possunt: uno modo in se ipsis, alio modo in suis causis.* In se ipsis quidem futura cognosci non possunt, nisi à DEO . . . sed prout sunt in suis causis, cognosci possunt etiam à nobis. insuper cit. quæst. 12. de verit. art. 10. in corp. ait: *DEUS non solum cognoscit futura ratione ordinis causarum, sed etiam quantum ad ipsum existum, vel executionem ordinis.* Eandem duplicum futuritionem admittit Joannes à S. Thoma in 1. part. ad quæst. 14. diff. 19. art. 1. n. 2.

Nota tamen, S. Doctorem non negare DEO scientiam futurorum in causis, etiam eorum, que ipsa non sunt futura. Ut autem hæc non possit dici falsa, sciendum, hanc scientiam non tam esse præscientiam futuri eventus, quamscientiam præsentis ordinis causarum, sive, quod causæ ordinatae sint ad hunc effectum, si non impediuntur. Et sic exponenda sunt prophetæ comminatóriæ, quæ dein non fuere impletæ, ut subversio Ninives: scilicet iustitia Divina præparata erat ad urbem evertendam, sed tamen impediabiliter per pœnitentiam. Unde S. Doctor cit. quæst. 12. de veritate art. 10. ad 2. ait: *Cum in Divina præscientia sit cognitio ordinis, & eventus, quedam prophetia derivatur ex una parte, quedam ex alia: præscientia vero DEI secundum hoc propriè præscientia nomen habet, quod ad eventum respicit, qui futurus est; ordo enim ad eventum est in præsenti; unde de eo magis est scientia, quam præscientia.* Et sic illa prophetia, que ordinem respicit, non dicitur secundum præscientiam, sed solum illa, quæ est secundum eventum.

340. Jam de contingentia, & necessitate effectus. Contingentia stat in hoc, quod effectus ita procedat à sua causa, ut possit non procedere. Aliqua dicitur secundum quid, quando scilicet causa est necessaria, sed tamen impediabilis, e.g. si ignis producatur ab alio igne; posset enim impediiri, ut contigit in igne Babylonico. Alia est contingentia simpliciter talis, quando scilicet causa est libera, & ut proxime expedita potest agere, vel non agere. e.g. Petrus potest peccare, & potest non

peccare, stante eodem actu primo proximo. Rursus alia contingentia dicitur transcendentalis, quæ datur in omni ente creato, quatenus omnis creatura est indifferens ad existendum, vel non, & per hoc differt à DEO.

Necessitas stat in hoc, quod res non possit aliter se habere. Hinc idem est necessariò existere, ac non posse non existere. Alia dicitur absolute, alia ex suppositione. Prior est, quæ rei convenit ex essentia iuri, nulla facta suppositio ne: qua ratione solitus DEUS necessariò existit. Altera est, quando res se ita tantum necessariò habet, supposita aliqua conditione. Hæc necessitas non opponitur contingentia; quia quolibet contingentia, supposita aliqua conditione, est, vel non est. Sic supposito decreto efficaci DEI de creando mundo, vel supposita ipsa actuali ejus creatione, mundus ex se indifferens, vel contingens, necessariò existit.

341. Rursus alia necessitas dicitur antecedens, alia consequens. Illa (quam S. Thomas etiam vocat necessitatem consequentis) juxta S. Anselmum lib. 2. *Cur DEUS homo c. 18.* est, quæ facit rem, seu est causa, vel qualecumque præsuppositum ad rem, ex qua res inimpedibiliter sequitur. Sic se habet catena ferrea à me inauferibilis, ex qua inimpedibiliter sequitur negatio fuga. Consequens (quam S. Thomas etiam vocat consequentia) est, quam facit res, seu est illa, quæ sequitur ex re ipsa, sive est necessitas ex suppositione rei; nam non potest res non esse ex suppositione, quod sit. Unde fundatur hæc necessitas in illo primo principio: *Idem non potest simul esse, & non esse.* Sic se habet ambulatio liberè sucepta, qua posita, non possum simul quiescere. Necessitas antecedens est opposita contingentia simpliciter tali, seu libertati actus: non vero necessitas consequens; nam, et si libere ambulans non possit simul quiescere, tamen liberè non quiescit. Hoc indicavit Philosophus 1. Periberm. c. ult. ajens: *Igitur esse, quod est, quando est, & non esse, quod non est, quando non est, necesse est. Sed non omne quod est, necesse est esse: nec quod non est, necesse est non esse.*

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

342. O B. 1. S. Augustinus lib. 11. confess. c. 20. revocat omnia tempora ad præsens, &c ait: *Præsens de præteritis memoria, præsens de præsentibus intuitus, præsens de futuris expectatio: ergo futuritio est aliquid præsens.* Conf. ex S. Anselmo Dialogo de veritate cap. II. ubi ait: *Non est vera oratio, quæ dicit futurum esse aliquid, nisi re ipsa sit aliquid futurum: neque aliquid est futurum, si non sit in summa veritate: ergo futuritio stat in summa veritate, sive DEO, vel ejus decreto.* Resp. diff. conf. futuritio extrinseca, vel impropiè talis est præsens. conf. intrinseca, formalis, aut propriè talis, neg. conf. S. Augustinus, ut ex sequentibus patet, negat, præterita, & futura existere tunc per statum, quando dicuntur præterita, vel futura: & dein querit, an non in aliquo sensu possint dici præsentia: assert autem modum in objectione allatum, qui tamen impro prius est,

Uti.

Uique enim memoria non est præteritis, nec exspectatio futuris intrinseca; unde ipse S. Doctor addit, nec hac ratione sibi satisfactum: & tandem solum petit, sibi concedi, nec prærita, nec futura esse, intellige, per statum. Quando autem idem S. Doctor lib. eodem cap. 18. ait, foris non videri futura, sed tantum causas eorum præsentes, ibi, ut observat Ruiz de scientia DEI disp. 29. sec. 2. n. 2. nihil decidit, sed tantum questionem proponit, nec resolvit, sed à DEO explicationem petit. Ad confirm. resp. S. Anselmus loc. cit. vult probare, dari aliquam summam veritatem, qua deficiente nulla detur veritas inferior creata; quia hæc debet esse participatio superioris: & verba ejus ad summum probant, in veritate summa dari aliquam futuritionem extrinsecam, quæ sit causa futuritionis intrinseca: sic etiam eodem modo dicit: ideo est aliquid præteritum, quia sic est in veritate summa: quin intrinseca præteritio rerum sit veritas Dei. In forma dist. conf. futuritio extrinseca stat in Deo. om. intrinseca. neg. conf.

343. Ob. 2. S. Thomas 1. part. quest. 16. art. 7. ad 3. ait: Illud, quod nunc est, ex eo futurum fuit, antequam esset; quia in causa sua erat, ut fieret: unde sublatâ causâ non erat futurum illud fieri: ergo futuritio stat in dispositione causarum, vel decreto DEI efficaci. Confirm. Idem Angelicus quest. 12. de veritate art. 10. ad 12. ait. Causæ superiores, quæ sunt rerum rationes in Divina praescientia, nunquam deficiunt ab impletione suorum effectuum, sicut deficiunt causæ inferiores, & ideo in causis superioribus cognoscuntur rerum eventus absolute: sed in inferioribus non nisi sub conditione: ergo futuritio rerum potest stare saltem in dispositione causæ primæ: & quando hic S. Doctor negat, futurum cognosci in causis, intelligi debet de causis secundis. Resp. dist. conf. aliqua futuritio causalis stat in decreto. conc. conf. formalis. neg. conf. Textus plus non probat, quam ablata futuritione causalib. etiam auferri formalem, quod non negamus. S. Thomas tantum ibi contendit, nullam veritatem creatam existere ab æterno, & sic nullam propositionem creatam de futuro esse ab æterno, quod etiam non negamus. Ad conf. dist. 1. part. conf. potest stare futuritio causalis. conc. formalis. neg. 1. p. conf. & nego etiam secundam; quia neque in causa prima, in quantum constituit actum primum proximum liberum creature, potest cognosci effectus; quia etiam ipsa causa prima, ut constituens illum actum primum, est indifferens.

344. Et hinc S. Doctor in 1. dist. 38. quest. 1. a. 5. expresè tradit, causam primam, si influere debeat cum causa secunda contingente, vel libera, posse esse cum hujus defectu, hoc est, cum ea nil producente, & ab hac impediri ab effectu: sicut influxus solis potest impediri à dispositione arboris, ne in ipsa producat flores. Unde, licet ipsam causam primam vocet necessariam, non vult dicere, necessariò debere producere determinatum effectum, sed tantum esse necessariam ad posse; quia sine ipsa causa secunda nil potest: vel ad summum, necessariò producere aliquem effectum indeterminatè; sicut sol in arbore non producit determinatè flores, sed, vel ipsos, vel etiam ariditatem. Quare loco in objectione citato S. Doctor loquitur tantum de effectibus solidi causa primæ liberis, qui utique possunt prævideri in decreto efficaci, tanquam causa eorum

R.P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

superiore; quod sufficit ad intentum S. Doctoris, qui tantum vult probare, non omnem prophetiam esse conditionatam: sed aliquas etiam absolutas. Non tamen nego, posse etiam absolute prædicti effectus liberos; sed tantum nego, eos posse prædicti ex sola causa superiore immediata, requisita ad actum primum proximum; possunt enim prædicti, vel ex scientia visionis, vel ex prædefinitione, aut permissione effectus: quæ, vel non sunt causæ necessariò requisita, vel non sunt immediatae, de qua re inferius.

345. Ob. 3. Illud est futuritio rei, per quod distinguitur res à merè possibili: sed ab hoc distinguuntur, per determinationem in causa ergo. Conf. Connexio inferens effectum secundum sufficit ad eum denominandum futurum: ergo est futuritio; sed hæc connexio vel maximè habetur à decreto, vel scientia DEI: ergo. Resp. dist. maj. est futuritio rei vel intrinseca, vel extrinseca. conc. maj. determinatè semper intrinseca. neg. maj. & om. min. neg. conf. Adverte autem, licet constitutivum sit semper distinctivum, non tamen distinctivum semper esse constitutivum; potest enim quis extrinseco signo distingui, e. g. vestes item Petrus & Paulus ab invicem; quia unus est cognitus, non autem alter. Ad conf. dist. ant. sufficit ad denominandum effectum extrinsecè futurum. conc. ant. intrinsecè futurum. neg. ant. & sub ead. dist. conc. vel neg. conf. om. dein illat. rursus sub ead. distinct. conc. vel nego ult. conf. Dixi: omitto illatum; quia videtur supponere, quod ea connexio semper requiratur ad omnem propositionem veram de futuro; cum tamen tantum requiratur ad veritatem propositionis de futuro necessario: imò ad veritatem qualiscunque propositionis de quoque futuro neque requiritur connexio subjecti cum prædicato, sed tantum convenientia. Vide Martinez contr. 3. disp. 4. sed. 3.

346. Ob. 4. Futuritio e. g. peccati crastini est denominatio realis: ergo est extrinseca peccato, quod nunc nihil est reale: ergo est datum DEI; quia aliud non est assignabile. Resp. dist. ant. est denominatio adæquatè realis. neg. ant. in adæquatè subd. est talis per statum. neg. ant. per ampliationem. conc. ant. & dist. 1. conf. est extrinseca peccato inadæquatè. conc. 1. conf. adæquatè. neg. 1. conf. & dein etiam secundam. Futuritio, ut jam supra dictum, dicit duo: negationem rei nunc: & hæc est extrinseca; existentiam cras: & hæc est intrinseca peccato, non quidem per statum, sed per ampliationem; sicut etiam est realis denominatio, non per statum; quia nequid realiter existit, sed per ampliationem; quia existet. Sic adverfarii solent respondere de præteritione peccati hesterni. Adde, videri impossibile, quod decretum DEI ratione sui, independenter à scientia media, si futuritio peccati; nam non esset purè permisivum (hoc enim se solo non infallibiliter inferret peccatum) prædeterminativum autem ad peccatum admitti non potest, ut pluribus infra dicemus.

347. Ob. 5. Futuritio e. g. Antichristi est præsens (nunc enim dicitur futurus, & quando existet, non amplius dicetur futurus) sed nihil modò est præsens, nisi decretum DEI: ergo istud est futuritio Antichristi. Confirm. 1. Futuritio Antichristi datur ab æterno, & nihil datur ab æ-

terno præter decretum DEI: ergo. Conf. 2. Futuritio respectu aliquarum propositionum defuturo in sacris Scripturis habetur per aliquid præsens, e. g. futuritio eversionis urbis Ninives à Propheta prædicta habetur per decretum DEI præsens conditionatum evertendi urbem, nisi potentia agatur: ergo etiam futuritio aliarum rerum.

Resp. Loquendo de futuritione formalis (causalis enim non venit ad rem) dist. maj. est præsens per statum, neg. maj. per ampliationem, vel alienationem, conc. maj. & distincta proportionaliter, min. neg. conf. Prior pars, seu negatio rei nunc datur, propriè loquendo, per alienationem; quia negatio tantum existit per alienationem. Si autem cum quibusdam velis minus propriè loqui, mea pace dic, eam existere nunc per statum suo modo; sic autem futuritio existet de præsenti per statum denominative accepta, non autem quidditative; quia altera pars, scilicet existentia rei, non datur nunc per statum, sed per ampliationem, hoc est, dabitur. Eadem responsio sufficit ad confirmationem 1, nam futuritio tantum datur per alienationem ab æterno, vel tantum denominative, quatenus negatio suo modo existit ab æterno. Ad 2. confirm. Martinez controv. 3. disp. 4. sec. 1. dicit, illas propositiones non esse strictè de futuro, sed de præsenti; quia objectum earum est decretum præsens, quod præcipè Propheta annunciat. Qui reducunt ad propositiones de futuro, dicunt, futuritionem conditionatam eversionis esse objectum earum propositionum: quæ tamen futuritio, à qua scientia videatur, inferius est decernendum.

348. Dices 1. Si non dantur omnes partes nunc per statum, neque totum datur: sed non dantur per statum nunc omnes partes futuritionis: ergo prob. maj. Totum, & omnes partes sunt id. m. ergo. Resp. dist. ma. non datur totum denominative. neg. ma. non datur quidditative. conc. ma. & conc. min. sub eadem dist. conc. & neg. conseq. Eodem modo dist. etiam prob. Hoc debet dici in omnibus denominationibus successivis: quomodo enim alias poterit dici, dari nunc annus 29. mensis Januarius &c.

Dices 2. Ergo etiam, quando Antichristus existet, poterit dici futurus; quia dabitur una pars hujus denominationis, scilicet existentia, sicut nunc datur negatio. Imo, quando res est præterita, poterit dici futura; quia etiam, postquam transiit, datur ejus negatio. Resp. neg. illat. Ad dandam aliquam denominationem non sufficit qualibet pars, sed illa tantum, quam inspectâ naturâ denominationis ex communi notione requiri colligimus: atqui ex communi omnium notione futurum non dicitur id, cuius existentia nunc datur, sed cuius nunc datur negatio, & existentia postea. Sic etiam non dicitur futurum, cuius negatio datur post existentiam, sed debet dari ante; alias dicetur præteritum.

349. Ob. 6. Existentia Antichristi destruit futuritionem: ergo non constituit. prob. ant. Quando in fine mundi existet Antichristus, non amplius dabitur futuritio: ergo. Resp. dist. ant. existentia existens per statum destruit futuritionem. om. ant. existens per ampliationem. neg. ant.

& dist. conf. non constituit existentia existens per statum. om. conf. existens per ampliationem. neg. conf. quando enim datur existentia per statum, non amplius datur negatio, & consequenter non datur amplius futurum denominative: & quavis omittratur, dari aliquam adhuc partem futuritionis: tamen non amplius datur illa, quæ ex communi omnium notione requiritur ad futurum: sic etiam combusto ligno datur adhuc materia ligni, sed non lignum.

350. Ob. 7. Futurum non est aliquid mere possibile: sed non potest explicari, quid sit, nisi decretum DEI: ergo. Confirm. Futurum certum distinguitur à causalē, & dubio: sed per nil aliud, nisi per decretum DEI: ergo. Resp. dist. ma. futurum non est per statum aliquid mere possibile. neg. maj. non est per ampliationem, seu, non erit semper aliquid mere possibile. conc. maj. & neg. min. ac conf. Res adhuc tantum futura tam parum existit pro statu, quæcum aliquid mere possibile; quia autem aliquando existet, hinc per ampliationem dicitur, non esse mere possibile: quo in sensu ordinari de futuris loquimur. Ad conf. dist. maj. distinguitur intrinsecè futurum certum à dubio, si utrumq; verè futurum est. neg. maj. extrinsecè tantum conc. maj. & dist. proportionaliter min. neg. conf. Certum, dubium, causalē non sunt denominations rebus intrinsecæ, sed derivantur à nostris cognitionibus, aut certis, aut dubiis &c. unde res, quæ reverè futura est, quavis de hoc mihi non constet, sed dubitem, non differt ab alia, de qua mihi certum est, eam esse futuram. Si autem res futura non est, quavis putem, eam futuram esse, differt ab alia reverè futura per existentiam postea, quæ altera habebit, non autem ista.

351. Ob. 8. Peccatum crastinum dicitur nunc possibile ab omnipotencia DEI: ergo etiam dicitur nunc futurum à voluntate, vel decreto DEI. Confr. 1. Futurum independenter à decreto DEI nunc nihil est: ergo non potest esse verificativum propositionis: ergo debet hoc constitui in decreto DEI. Confr. 2. Juxta nos non potest explicari, an futuritio sit ante, vel post decretum DEI: hoc debet explicari: ergo. Resp. dist. ant. dicitur possibile extrinsecè, & causaliter. conc. ant. intrinsecè, & formaliter. neg. ant. dein, om. ss. etiam ant. neg. conf. ex dictis num. 346. Ad 1. confirm. Si futurum nihil est, decretum DEI nihil decernit, & in nihil tendit. In forma dist. iterum per statum, & ampliationem. Ad 2. confirm. neg. maj. & dico, quod futuritio absoluta cujuslibet rei sit post decretum DEI; quia, nisi DEUS vellet concurrere, vel saltet suum concursum permettere: nulla creatura potest agere: adeoque nihil potest esse futurum.

ARTICULUS III.

An, & quomodo DEUS videat absolute futura.

352. Dico 1. DEUS infallibiliter cognoscit ab æterno omnia absolute futura. Conclusio est de fide. Probatur ex Scripturis, & pp. Eccles. 23. v. 29. dicitur: Domino enim DEO, antequam crearentur, omnia sunt agita. & c. 39. v. 24. Opera omnis carnis coram illo

illo, & non est quidquam absconditum ab oculi ejus. A seculo usque in seculum respicit, & nihil est mirabile in conspectu ejus. Psal. 138. v. 3. Intellexisti cogitationes meas de longe. & v. 4. Omnes vias meas prævidisti. v. 5. Tu cognovisti omnia, novissima, & antiqua. Sap. 8. v. 8. Signa, & monstra se, antequam fiant, & eventus temporum, & seculorum. Ex Patribus passim idem tradentibus sufficiat Tertullianus, & Augustinus. Prior l. 2. contra Marcionem cap. 5. ait: *De Præscientia* vero quid dicam, quæ tantos habet testes, quantos fecit Prophetae. Alter lib. 5. de civit. DEI c. 4. Nam & confiteri DEUM, & negare præscire futurorum, avertissera insania est. videatur Didacus Ruiz de Montoya de præscientia DEI disp. 22.

353. Prob. conclusio ratione. Clarum est, quod cognoscere futura sit perfectio absque ultra imperfectione: econtra ea nescire sit imperfectione: ergo DEUS debet ea præscire. Confir. 1. In humanis ille gubernator censetur imperfectior; qui pauciora futura prævidet: & perfectior, qui plura: ergo, cum DEUS sit gubernator universi totius perfectissimus, debet omnia in universo futura præscire. Confir. 2. Quidquid DEUS cognoscit, ab æterno cognoscit: atqui cognoscit saltem nunc præsentia, quæ vel cuiuslibet homo cognoscit: ergo cognoscit ab æterno, quando adhuc sunt futura.

Nota hic, SS. PP. aliquando dicere, respectu DEI nil esse futurum, ex quo videtur inferri, eum non cognoscere futura: at plus non volunt, quam 1. nil esse præteritum, aut futurum in ipso DEO. 2. nil esse futurum DEO, sicut nobis, quibus futura fiunt præsentia per mutationem etiam nostram; quia durationes nostra sunt successivæ, & nos etiam ex parte nostra non sumus omnibus præsentes sine nostra mutatione: sicut tamen DEUS ratione æternitatis suæ absque ulla sui mutatione, quantum est ex se, omnibus præsens est. Noster autem sensus, in quo præcise dicimus, ideo esse aliqua futura respectu DEI; quia ipse ante illa jam existit, negari non potest.

354. Dico 2. DEUS cognoscit absolute futura in se ipsis. Non nego, DEUM posse, saltem aliquando, aliqua futura cognoscere in causis necessariis, vel in suo decreto, vel in complexo ex decreto, & scientia media, de quo hic non dispuo; sed abstrahendo ab aliis modis cognoscendi, hunc modum, cognoscendi nempe futura in se ipsis, positivè defendeo. Conclusio hæc est S. Thomæ, & nostrorum, itemque, saltem teste Martinez contr. 3. disp. 6. sec. 2. Nominalium, & Scotistarum, (quamvis de Scotistis fors univer- saliter non sit verum) contra Thomistas. Prob. 1. autoritate Angelici, & textibus num. 336, & 339. cit. insuper idem in 1. dist. 38. quest. 1. art. 5. ad 3. ait: *Actus Divine cognitionis transt supra contingens, etiam si futurum sit nunc, sicut transi vius noster supra ipsum, dum est. Similia habet ad 4. & ad 6.*

Iterum ad 7. dicit. *DEUS non tantum cognoscit ea, que sunt nobis præsentia, sed que sunt nobis præterita, & futura, supra quæ tamen omnia intuitus Divinus cadit, secundum quod suis temporibus præsentia sunt.* Et art. 4. ejusdem questionis in corp. sic habet: *Omnia ergo illa, que habent esse in sua natura, secundum quodcumque tempus DEUS ab æterno scivit, & apprehendendo natum ipsorum, ut videndo ea esse non tantum in co-*

gnitione sua, vel potentia alicuius cause, sed etiam in esse nature, quod patet; quia constat, quod re existente cognoscit DEUS ipsum esse, quod habet in propria natura. Si autem ab æterno non cognovisset, nisi esse ejus, quod est in cognitione, vel in potentia cause, cognitione sua proficeret per temporum successionem: quibus ultimis verbis continetur ratio efficax scilicet, quod, cum scientia DEI immutabilis, & imperfectibilis sit, debeat, quæ semel cognoscit, & prout ea cognoscit, semper cognoscere: adeoque, cum nunc cognoscat præsentia in se ipsis (nisi velimus ei negare scientiam, quam homini concedimus) debeat ea etiam in se ipsis cognoscere pro tempore, quo adhuc erant futura.

355. Probatur conclusio adhuc alia ratione. Futura contingentia habent ab æterno determinatam veritatem in se ipsis, secundum quam præsciri possunt: ergo secundum hanc præscientiam a DEO in se ipsis, cons. non neg. ant. prob. Ex duabus contradictoriis sive de præterito, sive de præsenti, sive de futuro (est enim pars ratio) non potest utrumque esse falsum, sed unum est necessariò verum: ergo ex his duobus: *Petrus cras vivet: Petrus cras non vivet: unum est necessariò verum: cumque insuper in statu physico, vel reali nihil possit esse indeterminatum, unum ex illis debet à parte rei habere determinatam veritatem: ergo. Confirm. Quidquid est, quantumvis contingens, ex suppositione, quod sit, determinatè, & necessariò est, ut fatentur omnes cum Philosopho cit. num. 341: ergo etiam futurum ex suppositione, quod sit futurum, necessariò, & determinatè futurum est pro sua temporis differentia: sed quidquid est, ea ratione, qua est, etiam à DEO cognoscibile est: ergo.*

ARTICULUS IV.

Solvitur objectio primaria contra primam conclusionem.

356. O B. Præscientia DEI esset necessariò vera, & æterna: ergo omnia necessariò fierent, prout DEUS præscivisset, & nihil fieret liberè: hoc admitti non potest: ergo nec præscientia. prob. cons. Si res non fierent necessariò, tunc vel præscientia possit falsificari, vel mutari, vel tolli, vel impediari: nihil horum dici potest: ergo. prob. min. Non primum; quia præscientia est necessariò vera: non secundum; quia est immutabilis: non tertium ex eodem capite: non quartum; quia, quod est ab æterno, non potest impediari ab aliquo primum existente in tempore; alias Antichristus possit impedire homicidium Caini: ergo. Resp. dist. ant. præscientia DEI esset necessariò vera necessitate antecedente. neg. ant. consequente, quæ non tollit libertatem. conc. ant. & neg. cons. ad prob. neg. min. & dico, quod possit impediari, ad prob. dist. ill. quod est ab æterno, non potest impediari ab aliquo existente in tempore, si istud non jam objective exstat ab æterno, & illud æternum non connectatur cum hoc existente in tempore. conc. ant. fecus. neg. ant. & cons. Ex hoc autem non sequitur, quod Antichristus possit impedire homicidium Caini; quia hoc non habet connexionem cum

cum existentia Antichristi: at poterit Antichristus impedire prædictionem peccatorum ab eo patrandorum, sicut & præscientiam eorundem.

357. Dices 1. DEUS jam scit, Antichristum peccaturum, & Antichristus potest tamen juxta nos non peccare: ergo potest falsificare scientiam DEI. prob. cons. Bona est consequentia: DEUS scit me peccare, & ego non pecco: ergo ego falsifico scientiam DEI: ergo etiam ista est bona: DEUS scit me peccare, & ego possum non peccare: ergo possum falsificare scientiam DEI. Resp. neg. cons. quia Antichristus non potest facere sensum compositum, sed tantum divisum: neque potest tollere scientiam, sed tantum impediare. Ad prob. conc. ant. neg. conf. quia illæ duas propositiones 1mi antecedentis dicunt sensum compositum, adeoque legitima est consequentia: at propositiones 2di antecedentis dicunt tantum sensum divisum (alias non essent verae), adeoque non infertur consequentia. Verum est, quod priores etiam duas propositiones sint falsæ, adeoque & consequens materialiter sumptum sit falsum: quia autem supponuntur ut veræ, consequentia saltem est formaliter bona. At in 2. enthememate, cum propositiones sumantur ut re-aliter vera, adeoque in sensu diviso, consequens & materialiter, & formaliter falsum est.

358. Jam autem, quod æternum possit impediri ab existente in tempore, debet intelligi, non ex suppositione, quod jam existat; (hoc enim esset tolli, non impediiri; quia impidiere est facere, ne unquam detur) sed sic, quod ens physicè existens in tempore possit facere, ne alterum ab æterno extitisset: sic, si Judas non peccasset, DEUS ab æterno non habuisset præscientiam de ejus peccato. Notandum autem est, quod etiam peccatum Judæ jam extiterit objec-tivè ab æterno, hoc est, ab æterno fuerit cognoscibile tanquam futurum suo tempore, & sic suo modo fuerit præsuppositum ad præscientiam Divinam: ergo potest intelligi, quod, si illa futurito peccati non fuisset, præscientia, quam DEUS modò habet, impedita fuisset, & DEUS aliam habuisset.

Notandum ulterius, scientiam DEI impediri, vel determinari, non tam ratione existentiaz physicæ, actualiter jam existentis, quam ratione existentiaz objectivæ, seu ratione cognoscibilitatis obiecti, quæ jam, ut dictum, suo modo datur ab æterno: unde præscientia DEI est impeditibilis ab aliquo physicè existente in tempore, non ut actualiter jam existente (nec enim actualis existentia debet dari, quando datur impeditus) sed ut existente objectivè, quæ existentiam jam habet ab æterno: & sic impenitentia Judæ non actualiter, sed objectivè existens, impedivit præscientiam de ejus salute: quod si illa futura non fuisset, adeoque non fuisset objectivè existens, seu cognoscibilis ab æterno, DEUS habuisset præscientiam aliam de ejus salute.

359. Dices 2. Si præscientia DEI daretur, ea esset causa futurorum: ergo tolleret libertatem. ant. prob. ex S. August. lib. 6. de Trinit. cap. 10. sic dicentes: Non enim hæc, quæ creata sunt, ideo sciuntur à DEO, quia facta sunt: ac non potius ideo facta sunt, vel mutabilia, quia immutabiliter à DEO sciuntur. & lib. 15. de Trinit. cap. 13. Quia ergo scivit, creavit; non quia creavit, sci-

vit; nec aliter ea scivit creata, quam creanda. Hæc objectio fuisus est deducenda; quia alii integrum hac de re questionem instituunt. Recolendum itaque 1. scientiam DEI dividi in scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam visionis. Secundò recolendum, aliquando omnem scientiam DEI, etiam simplicis intelligentiæ, visionem appellari. ita expressè Angelicus quest. 2. de veritate art. 9. ad 3. scribit: Nihil prohibet aliquando omnem scientiam Divinam visionem dici: aliquando verò solum illam, præteriorum, presentium, & futurorum. Et hæc est stricta acceptio scientiæ visionis. 3. Scientiam artificis, qua dirigitur ad opus faciendum, quæque est ipsa ars, non esse visionem operis jam facti, sed tantum factibilis; ridiculus enim esset artifex, qui, cum sciret, vel videret opus jam factum, veller illud primum dependenter ab hac sua scientia, vel visione facere.

360. Jam verò, quod scientia visionis, strictè dicta, præsupponat opus jam factum, vel futurum jam futurum, pro priori ad scientiam, constanter docent SS. PP. afferentes, non idè res fieri; quia à DEO præciuntur, sed idè præsciri; quia fiunt, aut futuræ sunt. Sic S. Justinus M. lib. questionum Christianis à gentibus postularum quest. 58, ait: Nec causa est ejus, quod futurum est, prænotio, sed quod futurum est, causa est prænotionis; neque enim prænotionem sequitur, quod futurum est, sed quod futurum est, prænotio. Origenes lib. 7. in cap. 8. ad Rom. v. 29. Non propterea erit aliquid; quia id scit DEUS futurum: sed quia futurum est, scitur à DEO, antequam fiat. S. Hieronymus in cap. 26. Jerem. ad verba: Noli subtrahere &c. Non enim ex eo, quod DEUS scit futurum aliquid, idcirco futurum est: sed, quia futurum est, Dominus novit, quasi præcious futurorum. S. Augustinus lib. 5. de civitate DEI cap. 10. Neque enim idè peccat homo; quia DEUS illum peccaturum præscivit. Inio idè non dubitatur ipsum peccare, cum peccat; quia ille, cuius præscientia falli non potest, non fatum, non fortunam, non aliquid aliud, sed ipsum peccaturum esse præscivit, qui si nolit, utique non peccat. Sed si peccare voluerit, etiam hoc ille præscivit.

Nec dicas, S. Augustinum tantum dicere, præscientiam non esse causam peccatorum, esse tamen causam bonorum operum; nam S. Augustinus exemplo præscientiæ de peccato vult probare, quod præscientia non tollat libertatem in ordine ad opera bona, ad quæ nos leges obligant: & ad preces, de quibus immediatè autem meminit: foret autem argumentatio indignata tanto Doctore, si rationem afferret, quam non existimatæset quadrare præcipua parti materiæ, de qua ex professo agebat. videatur Ruiz de Montoya de scientia DEI disp. 33. sect. 3. & sect. 4. ubi adducit plurimorum adhuc SS. PP. textus pro nostra sententia.

361. Nunc in forma neg. ant. intellectum de scientia visionis, strictè dicta, & quidem formaliter accepta, sicut & de causa, immediatè & per se constitutive actum primum proximum: (an enim scientia visionis realiter, & virtualiter identificetur decreto DEI, quod est causa, constituens actum primum remotum (ex quo capite dein salvatur libertas actus 2. di) difficultas est, inferius decidenda, quando de virtuali indivisibilitate decreti

creti disp. 3. quest. 1. art. 5. agemus. SS. PP. non intelligendi sunt de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiae, quae scilicet rem non ostendit jam factam, sed factibilem, seu possibilem, & se habet sicut scientia artificis, seu ars artificis dirigens. Hinc etiam est, quod à S. Augustino lib. 6. de Trinit. c. 10. scientia DEI, quae est causa eorum, quae facta sunt, dicatur. *Ars quedam omnipotens, atque sapientis DEI: qui textus à S. Thoma q. 2. de veritate a. 12. in corp. citatur.* Verba Angelici sunt: *Praterea scientia DEI est quedam ars rerum creandarum, ut dicit Augustinus in sexto de Trinitate, quod Verbum est ars plena omnium rationum viventium: sed ars est causa artificiorum: ergo scientia DEI est causa rerum creatarum.* Unde etiam Angelicus tantum vult, scientiam simplicis intelligentiae, non vero scientiam visionis, strictè dictam, esse causam rerum.

Quæ mens Angelici ulterius patet 1. part. quest. 14. art. 8. in corp. ubi ait: *Dicendum, quod scientia DEI est causa rerum; sic enim scientia DEI se habet ad omnes res creatas, sicut scientia artificis se habet ad artificiata: scientia autem artificis est causa artificiorum, eo quod artifex operetur per suum intellectum.* Quod autem eodem art. ad 3. dicat, res naturales esse medias inter scientiam DEI, & scientiam nostram, rectè dicit; quia non habemus scientiam de faciendis illis, sed tantum de factis. Idem S. Doctor eodem articulo in corp. docet, formam intelligibilem, seu scientiam se habere ad opposita, hoc est, esse impossibilem cum effectibus oppositis: quod iterum non convenit scientiae visionis strictè tali, quæ videt effectum determinatum; sed tantum scientiae simplicis intelligentiae, quæ videt possibilia contraria: estque indifferens ad existentiam effectus. Iterum eadem questione art. 9. ad 3. ait S. Doctor: *Non est in scientia DEI, ut illas sint: sed quod esse possint: quod utique refertur ad scientiam simplicis intelligentiae, quæ possibilia habet pro objecto.*

362. Dices ult. 1. Juxta S. Thomam scientia DEI, quæ est causa rerum, est libera: sed scientia simplicis intelligentiae est necessaria: ergo. Resp. dist. min. scientia ista est necessaria in representando, conc. min. in operando. neg. min. & conf. quia, ut in actu secundo influat suo modo directivè, non habet ex se necessariò, sed habet à libero decreto DEI, ut scilicet ars à voluntate artificis.

Dices iterum, Angelicus q. 2. de veritate a. 14. objicit sibi textum Origenis, citatum à nobis num. 360. & ad 1. respondet, Origenem tantum velle dicere, quod scientia DEI non sit causa inducens necessitatem in scito: per illud autem, quod dicat: ideo DEUM scire; quia futurum est, non importari causam essendi: sed tantum inferendi: Resp. hoc ipso ex S. Doctore debet negari, quod scientia visionis strictè dicta, & formaliter accepta, sit causa immediata per se effectus; nam sic inferret necessitatem. Dein Angelicus 1. p. q. 14. a. 8. ubi eadem sibi objectionem facit, exponit Origenem de scientia DEI purè speculativè tali, & praescindendo ab adjuncta voluntate Divina, sine qua non causat; nam non causat, nisi scientia approbationis, seu complexum ex decreto, & scientia: neque tamen hæc causat id, quod DEUS scit jam existens: sed aliquid subsequens.

Dices 3. Neque scientia simplicis intelligentiae causat sine decreto. Resp. de hac Origenem non loqui; quia est clarum, hanc non scire futura ut futura, de quibus tamen Origenes loquitur. Quando autem Angelicus docet, futura importare solùm necessitatem inferendi, seu consequentia, non verò causam essendi, seu consequentis, respectu scientiae Divinae: excludit tantum à futuris rationem causæ physice influentis respectu scientiae Divinae; quod patet ex cit. quest. 2. de veritate art. 14. in corp. ubi probat, futura non posse causare scientiam DEI, ex eo, quod temporalia non possunt causare æternum, & quia (ut ait) in DEO nihil est causatum; cùm ipse sit, quidquid habet. --- è converso scientia nostra causata est à rebus, in quantum scilicet eam à rebus accipimus. Unde necessitatem consequentiae non sumit strictè pro sola illatione logica, qua etiam ex effectu infertur causa, seu prius exposterior: sed pro omni illatione, etiam ex causa saltem improprie dicta, sive, ut Magister Sententiarum l. 1. dist. 38. s. quid ex prædictis loquitur, ex causa, sine qua non, seu ex aliquo præsupposito, modo non sit causa physica.

363. Dices 4. S. August. lib. 15. de Trinit. c. 13. ait: *Nec aliter ea scivit creata, quam creanda, sed creata non videntur per scientiam simplicis intelligentiae: ergo non loquitur de ista.* Confirm. 1. ex Gonet. Scientia non potest esse causa rerum, quas non videt: sed scientia simplicis intelligentiae non videt absolutè futura: ergo. maj. videtur clara, min. prob. Scientia simplicis intelligentiae definitur à Theologis cognitio eorum, quæ nec sunt, nec fuerunt, nec erunt. Et sic etiam loquitur S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 9. in corp. dicens: *Quedam enim, licet non sunt nunc in actu, tamen vel fuerunt, vel erunt: & omnia ista dicitur DEUS scire scientia visionis.* & paulò post: *Quedam verò sunt, que sunt in potentia DEI, vel creature, que tamen nec sunt, nec erunt, neque fuerunt: & respectu horum non dicitur habere scientiam visionis, sed simplicis intelligentiae.* Confirm. 2. S. August. lib. de bono perseverantie cap. 17. sub finem ait, dona DEI (per quæ intelligit nos tristis actus bonos) non praesciri, nisi detur prædestinationis: & hinc dari predestinationem; quia datur præscientia: ergo non videntur isti actus boni absolutè futuri in seipsis, sed tantum in decreto.

Resp. neg. min. Non quidem videntur ut jam creata, seu facta, sed ut possibilia: sicut scilicet suèrè visa, antequam crearentur. Attentè legenti utrumque locum citatum num. 359. cùm contextu, clarè patebit, quod S. Augustinus tantum velit, DEUM nunquam acquirere notitiam novam, sed, quidquid scit, ab æternio scivisse: nec ideo cognoscere creata; quia sunt, hoc est, nunc existunt: sed ea jam cognita fuisse, antequam existerent, quod libentissime concedimus. Unde videtur mihi loqui de scientia generice accepta, & in cursu descendere ad species: & aliquando loqui de scientia visionis, ut, cùm dicit, praescire DEUM nostras preces, & an sit exauditurus eas: aliquando de scientia simplicis intelligentiae, ut, cùm dicit, res esse ideo; quia DEUS eas novit; nam alijs sibi contradiceret loc. cit. num. 360.

364. Tandem Ruiz de Montoya de scientia DEI disp. 33. sect. 3. num. 21. afferit, posse dici cum

cum Magistro Sententiarum l. l. q. 38. s. quid ex predictis &c. S. Augustinum intelligendum, non de scientia qualicunque, sed de scientia approbationis (de qua num. 283.) quæ est complexum ex scientia, & decreto Divino, quod decretum est aliqua causa remota actuum, saltem bonorum; adeoque illud complexum etiam est causa. Hinc futura ideo sunt; quia à D. O. sciente approbantur, vel decernuntur: non autem ideo pro priori decernuntur; quia sunt: & in hoc saltem complexo, tanquam in aliquo priori, possunt videri absolute futura: qua ratione aliquando melius videtur salvari, quomodo scientia, qua præscientia dici possit, sit causa futurorum. Sed hujus solutionis intelligentia clara supponit multa infra exponenda. Interim sufficit responsio prior, juxta quam scientia simplicis intelligentia, sicut potest dici scientia visionis ex num. 359. ita potest etiam dici aliquando præscientia, seu scientia prævia.

Ad 1. conf. om. maj. dist. min. scientia simplicis intelligentia non videt futura sub ratione futurorum. conc. mi. sub ratione possibilium. neg. mi. & conf. ad prob. neg. ant. aliam definitiōnem dedimus num. 283. Angelicus autem plus non dicit, quād quād purē possibilia non sint objectum scientia visionis strictè talis: non autem, quād existentia, vel futura omnino non sint objectum simplicis intelligentia, ne quidem, si considerentur ut possibilia. Ad 2. conf. neg. cons. S. Doctor ibi tantum vult, dari connexionem inter ista duo, quād scilicet actus absolute futuri sint præsciti, & prædestinati; nam intentum ejus est probare, actus illos, præfertim primum & initialem fidei, & ultimum, seu completivum perseverantia, debere prædestinari, & vi prædestinationis gratuitæ à DEO tanquam sua dona prævideri: unde ait, quād, si actus illi non sint ita prædestinati, etiam non præsciantur: quod verum est, in hac præfertim providentia, in qua nullus actus bonus absolutè elicitur, qui non prius fit prædefinitus, seu prædestinatus: consequenter etiam nullus ante prædestinationem eliciendus prævidetur. Ex hoc autem non sequitur, quād, quando actus prædestinatus est, tantum in prædestinatione videri possit, & non alio modo, seu etiam in seipso; quia & in seipso, & simul etiam in prædestinatione videri potest.

365. Dices & S. Gregorius lib. 20. moral. c. 23. ait. Nam & quæque sunt, non ab æternitate ejus ideo videntur; quia sunt: sed ideo sunt, quia videntur. & lib. 32. cap. 6. Non existentia videndo creat: existentia videndo continet. Resp. S. Gregorius hos textus proslus incidenter ponere. Primo loco ejus intentum est probare, nihil respectu DEI esse præteritum, aut futurum, sed omnia esse præsentia; hinc recte Vasquezum, z. disp. 68. c. 6. num. 43. respondeat, S. Pontificem non negasse, ideo futura à DEO cognosci; quia futura sunt, sed negasse, ideo cognosci; quia præsentia sunt; cum physicè ab æterno non sint. Neque dicit S. Greg. ideo futura esse; quia cognoscuntur: sed ideo esse præsentia: quare loquitur de præsentia intentionalis, cuius causa formalis est cognitio DEI; ideo enim sunt res intentionaliter prælentes; quia cognoscuntur.

Nec objicias, juxta nos S. Doctorem primò

sumere illud sunt pro physicè existunt: & secundò pro intentionaliter existunt; nam nisi secundo loco ita accipiatur, planè falsum est, creata esse ab æternitate; quia nihil est physicè ab æternitate: primo autem loco debet intelligi esse physicum, vel objectivum; alias etiam illud, queque sunt, deberet intelligi intentionaliter, quod videtur non esse ad mentem S. Patris. Addo, nemini debere videri ineptam hanc transpositionem ab uno statu ad alium; cùm in comparatione æternitatis cum temporalibus sèpe similes explicaciones fieri soleant, vel debeant.

Altero loco agit S. Pater de eo, quomodo DEUS recordari possit, cùm respectu ipsius nihil sit præteritum, nihil absens: sed omnia ipsi semper præsto sint: & subiungit textum objectum tunc ulla alia probatione, vel explicatione, qui tamen non potest accipi literaliter; nam videndo non creat DEUS, cùm dudum ante creationem omnia videat: sed nec propriè ea continet videndo, nisi intentionaliter: quare metaphorice iterum exponi potest de existentia intentionalis, quatenus rebus, physicè non existentibus, confert visione, tanquam creatione metaphorica, esse intentionale: existentia autem, quæ continentur physicè ab immensitate, vel omnipotencia, per visionem continentur intentionaliter. Hic sensus videtur etiam posse colligi ex aliis verbis ibidem positis: Omne quod est, per hoc illi præsto est, quād in ipso est: nihil enim creatum existit in DEO formaliter: sed tantum, vel eminenter ratione omnipotentia, de qua S. Gregorius non loquitur, vel intentionaliter ratione scientiæ.

ARTICULUS V.

Solvuntur Objectiones contra secundam conclusionem.

366. O B. 1. Aristoteles i. per b. c. 6. & S. Thomas in eundē lect. 13. docent, neutrā propositionem ex contradictionis de futuris contingentibus habere determinatam veritatem: ergo DEUS non potest futura contingentia cognoscere in se ipsis. Resp. dist. ant. docent, neutrā habere determinatam veritatem in causis. conc. ant. in se ipsis. subdist. per statum, & ad aequalē, seu concretivè existentem. conc. ant. per ampliationem, vel denominativè existentem. neg. ant. & cons. Textum Aristotelis totum quantum refert S. Thomas lect. citata s. sed quād non potest, quem pro more satiū oblicurum ibidem exponit, atque ait, aliquid esse verum hoc modo, quo est: & addit, futurum non esse: ex quo infert, illud nec verum esse: quod tantum intelligi potest sic, ut non habeat veritatem actu existentem, & quidem ad aequalē sumptam; nam inadæquatè, seu denominativè sumpta veritas, quæ consistit in ipsa propositione nunc existente, actu de præsenti datur: & neque nos dicimus, in hoc sensu propositiones de futuro habere determinatam veritatem ad aequalē per statum, sed solum secundū partem, scilicet secundū cognitionem; nam secundū alteram partem, scilicet secundū objectum habent tam tantum per ampliationem. Sic Aristotelem ex-

ponunt etiam Capreolus, dictus Pater Thomistorum, cum aliis gravissimis viris apud Martinez controver. 3. disp. 3. sec. 4.

367. Affer deinde S. Thomas aliam existentiam futurorum de praesenti, scilicet existentiam in suis causis: & quia haec existentia in causis contingentibus non est determinata; insuper etiam (ut paulo ante dictum ex S. Thoma) aliquid est verum eo modo, quo existit, hinc futura, adeoque etiam propositiones de illis, non habent determinatam veritatem in causis. Sed & hoc concedimus; quia plus non significat, quam causas, in se praeclara, & quantum ad naturam suam spectatas, non esse determinatas, sed indifferentes ad effectum, adeo, ut inspicio praeclara ipsas, non possit in iis videri effectus. Si velles dicere, etiam has propositiones: *Causa producet effectum: Causa non producet effectum: esse contradictiones, adeoque unam determinatam esse veram.* Resp. hanc determinationem non provenire ex sola natura causa, quae ad neutrum ex his determinata per se est; sed aliunde, sive ab extrinseco, sive ab intrinseco determinatur: quod non impedit, quo minus causa in se, & ex se sit indeterminata. Nota, has propositiones non dicere solas causas, sed etiam consignificare ipsos effectus: & habere eundem sensum, ac si positivè ita porentur: *Effectus producetur à causa: effectus non producetur à causa:* unde determinatio ad veritatem non est à causa, sed ab effectu, qui in seipso videtur, ut per causam ex natura sua indifferentem producendus.

368. Dices. Si haec propositiones sunt determinatae verae, non sunt contingenter verae: hoc est contra nos: ergo prob. ma. Non sunt indifferenter verae: ergo nec contingenter. Resp. dist. maj. si haec propositiones sunt determinatae verae determinatione, seu necessitate antecedenti, conc. ma. si tantum determinatione, seu necessitate consequenti, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. ad prob. dist. eodem modo ant. non sunt indifferenter verae indifferencia antecedenti, neg. ant. consequenti, conc. ant. & neg. conf. Necessitas aut determinatio antecedens, non autem consequens, opponitur contingentiae ex num. 341. determinatio autem antecedens est determinatio in causa necessaria, quae non datur circa futura contingentia. determinatio consequens est determinatio in se ipso, sive ex suppositione rei ipsius, qua posita non potest res simul non esse. Unde res dicitur determinata existere per actualem suam existentiam: & contingens, seu indifferens esse per impossibilitatem cum existentia, vel non existentia ratione causarum indifferenter.

Si quaras, per quid causa indifferens ad agendum fiat determinata. Resp. formaliter fieri per ipsum effectum, seu actionem productivam; haec enim est forma determinatae denominans agentem: efficienter autem, seu in genere physico fieri determinatam, vel à natura sua, aut à principio necessitate: vel, si sit agens liberum, à se ipso, per suam virtutem electivam se determinante.

369. Ob. 2. Si propositiones de futuro contingente essent determinatae verae, vel falsae, ideo essent; quia contradictionia non possunt simul esse vera, vel falsa: haec ratio nihil probat: ergo. prob. min. Contradictio non magis

determinat ad veritatem unitis partis, quam alterius: sed tantum indeterminate, & confusa ad alterutram: ergo haec ratio nihil probat. Resp. dist. maj. ideo, tanquam ob rationem adaequatam, neg. maj. tanquam ob rationem inadaequatam. conc. maj. & dist. min. haec ratio sola nihil probat. conc. min. adjuncta alia ratione, neg. min. & conf. ad prob. min. conc. ant. neg. conf. Ex vi contradictionis tantum inferimus, aliquam propositionem debere esse veram: dein addimus, in statu reali non posse dari suspensionem utriusque, adeoque aliquam debere esse determinatam veram, seu futuram, quam, licet nos saepe non cognoscamus, DEUS tamen cognoscit.

Dices 1. Haec proposition: *Necesse est, alteram ex contradictioniis de futuris contingentibus esse veram: vera est, quamvis veritas in neutrā determinatam cadat: ergo etiam haec proposition: Aliqua ex illis contradictioniis est determinatam vera: vera esse potest, quamvis in neutrā veritas determinatam cadat.* Resp. retorquendo argumentum in propositionibus de praesenti: *Necesse est Petrum nunc sedere, vel non sedere. & Petrus nunc sedet: Petrus nunc non sedet.* In forma neg. conf. & paritatem. Summulista nōrunt, propositionem primam esse in suppositione confusa; quia significatur necessitas, cui possunt subvenire plures causae: alteram vero esse in suppositione disjunctiva, in qua debet praedicatum de aliquo determinato verificari.

370. Dices 2. Ergo una proposition est necessario vera: hoc non potest admitti: ergo. prob. illatum ex Geronio disp. 4. de scientia DEI art. 4. §. 4. num. 120. Quod futurum est ex vi oppositionis contradictionis est necessario futurum; quia haec oppositio est causa necessaria: sed una proposition est futura vera ex vi dicta oppositionis: ergo. Resp. neg. illatum, ad prob. dist. maj. quod est determinatae futurum propter illam oppositionem, tanquam rationem adaequatam. conc. maj. quod est tantum indeterminate futurum propter illam oppositionem, tanquam rationem inadaequatam. neg. maj. & dist. sic. min. neg. conf. ratio responsionis habetur ex num. 369. Necesse est quidem, unam determinatae esse veram: sed unam prae alia veram esse, est tantum contingens.

Dices 3. Antecedenter ad decretum DEI jam datum necessitas, ut non utraque ex contradictioniis sit falsa: ergo debet una esse vera antecedenter ad decretum DEI: hoc est contra dicta num. 351. Resp. retorquo argum. in propositionibus de praesenti: *Petrus sedet nunc; Petrus non sedet nunc:* quia sunt contradictioniæ eodem modo ante decretum DEI: intellige prioritate præcisiva, seu præscindendo à decreto. In forma dist. conf. una indeterminate, & confusa sumpta. conc. conf. determinatae sumpta. neg. conf.

371. Dices 4. Etiam ante decretum DEI non potest aliquid indeterminatum dari à parte rei. Resp. ante decretum DEI non potest quidquam ex contingentibus à parte rei existere, aut futurum esse. Hinc ex duabus propositionibus contradictioniis de contingenter futuro nulla est contingenter vera. Si ulterius urgeas, non posse utramque, vel neutrā esse veram. Resp. antecedenter ad decretum veram esse propositionem negativam, non tamen contingenter, sed necessario; quia necessarium est, ut antecedenter ad

decre-

decretum DEI Petrus non sedeat, & Antichristus non sit peccatarius. Hinc etiam ista propositio: *Antecedenter ad decretum DEI Antichristus non peccabit contingenter*: est necessario vera: & negatur in ea non tantum peccatum, verum etiam contingentia. Sed neque admittitur, quod in quocunque signo rationis aliqua ex contradictoriis sit determinate contingenter vera.

Hoc tamen verum est, quod antecedenter ad decretum DEI detur necessitas, ut pro signo posteriori una ex duabus contradictoriis sit determinate contingenter vera: at pari ratione datur etiam necessitas, ut DEUS ponat aliquid decretum, sive decernens, sive permittens existentiam objecti affirmati, vel eam excludens: nisi tamen velis, posse aliquid excludere a DEO per puram omissionem liberam, de quo hic non disputo; si enim hoc fieri possit, tunc antecedenter ad exercitium positivum libertatis Divinæ, attamen post exercitium negativum, posset aliquid absolute esse non futurum, & consequenter etiam aliqua ex contradictoriis, scilicet negativa, esse contingenter vera: nihil tamen posset post puram omissionem esse futurum; quia non potest dari libertas creata, nisi DEUS eam positivè velit producere; cum omnipotencia Divina non producat effectus DEO liberos, nisi a voluntate DEI determinetur. Posito autem decreto, una ex contradictoriis est vera, altera falsa pro quolibet instanti reali; quia sicut pro nullo instanti reali potest dari suspensio omnis exercitii liberi Divini, ut DEUS neque velit, neque permettit, neque impedit effectum: sic etiam pro nullo instanti reali potest dari status indeterminationis effectus. Unde etiam, quando dicitur: *antecedenter ad decretum*, non intelligitur status realis in aliquo tempore, sed tantum status praecisivus, in quo res antecedenter consideratur in statu possibilis, & indifferentia ad existendum, vel non existendum: & nondum consideratur ut habens pro suo tempore causas, à quibus producatur, & per quas extrinsecè, atque causaliter futura sit, de qua re fuse agit Martinez de DEO scientie controv. 2. disp. 2. sec. 2.

Dices 5. Ex hoc sequitur, quod determinatio ad veritatem propositionis ultimò stet in decreto DEI. Resp. dist. illat. quod stet determinatio formalis. neg. determinatio causalis, subdist. in propositionibus affirmantibus aliquid de effectibus causalium necessiarum. om. affirmantibus aliquid de effectibus causalium liberarum. neg. illat. Determinatio formalis stat in ipso effectu, vel ejus negatione. Determinatio causalis in causis necessariis potest transmitti, quod ultimò reducatur in DEUM, vel ejus decretum: at non in causis liberis; nam vel supponit dari decretum indifferentis: & hoc non trahit post se effectum, quamvis iste decretum presupponat: adeoque decretum est causa indifferentis, quae non determinat: vel supponit decretum connexum cum effectu, & hoc est impedibile, jämque supponit saltem ut objectivè existentem, & a scientia media prævisam determinationem creaturæ, cui DEUS potest statu eligendi reliquit. Unde in decreto indifferenti solo non potest infallibiliter videri effectus futurus: in decreto autem conexo potest quidem videri: sed jam prius debuit videri in determinatione creaturæ, ut objectivè existente.

372. Ob. 3. Quilibet propositio de futuro contingente nunc est indifferens, ut sit vera, vel falsa: ergo nulla jam nunc est determinata vera. prob. ant. Sinunc non datur ablativum indifferentiae; tunc propositio est indifferens: sed hoc nunc non datur: ergo. prob. min. Ablativum indifferentiae est ipsum objectum futurum, vel ejus futuritio: sed neutrum nunc datur: ergo. Resp. dist. ant. est indifferens indifferentia intrinsecā. conc. ant. indifferentia extrinsecā neg. ant. & conf. ad prob. dist. maj. si non datur nunc ablativum per statum, & quidditativē. neg. maj. si neque datur per ampliationem, vel alienationem, aut denominativē. conc. maj. & dist. sic min. neg. conf. ad prob. min. conc. maj. dist. min. ut suprà. & neg. conf. Indifferentia intrinseca propositionis stat in hoc, quod propositio sit talis nature, ut ipsa ex se non exigat potius dari, quam non dari objectum: sicut murus ex sua natura non exigit, esse potius albus, quam ruber: & hæc indifferentia, nec debet, nec potest tolli, manente propositione; quia est huic identificata: sed debet, & potest determinari, sicut murus per aliquem colorem.

Indifferentia extrinseca præter intrinsecam dicit insuper præcisionem ab eo, an objectum ita se habeat, prout affirmatur, an non: & hæc indifferentia tollitur (prout semper tollitur totum ablatum partem) per hoc, quod objectum se ita habeat, prout affirmatur. Sic in propositione: *Petrus cras peccabit*: si ea vera est, ejus indifferentia extrinseca tollitur, & intrinseca determinatur per hoc, quod peccatum sit futurum, sive per futuritionem peccati, quæ jam datur nunc per ampliationem, quamvis nondum detur quidditativē, seu tota per statum; nam denominativē datur nunc eatenus, quatenus nunc datur negatio, sive non existentia peccati; quæ tamen, an propriè dici possit dari per statum, cum realiter nihil sit, questio de nomine fieri potest, de qua vide num. 347.

373. Dices 1. Non potest propositio determinari nunc per aliquid non existens nunc. Resp. dist. illat. Si non existat neque denominativē, om. si non existat quidditativē. neg. illat. Futuritio autem jam existit denominativē: non autem debet quidditativē existere; quia hæc ipsa propositio existit, ut non existat quidditativē; non enim amplius esset futurum, si jam daretur actu existentia peccati.

Dices 2. Juxta nos hæc veritas: *Petrus cras peccabit*: est essentialiter connexa cum peccato: sed nihil datur hodie essentialiter connexum cum peccato cras futuro: ergo hæc veritas non datur hodie. Resp. dist. maj. hæc veritas, quidditativē sumpta, est essentialiter connexa. conc. maj. denominativē sumpta. neg. maj. & omis. min. quæ possit distinguiri per statum, & ampliationem, dist. conf. ergo non datur hodie denominativē accepta. neg. conf. quidditativē accepta. om. conf. Hodie datur negatio peccati; quæ est veritas denominativē accepta, licet non detur, saltem per statum, existentia peccati, quæ est altera pars hujus veritatis quidditativē acceptæ. Negatio autem non habet essentiali connexionem cum peccato cras futuro. Peccatum autem ipsum habet essentiali, vel connexionem, vel potius identitatem secum ipso; quare non veritas denominativē accepta, sed quidditativē tantum accepta

cepta habet essentialē connexionem , vel me-
tius loquendo , identitatem cum peccato.

374. Ob. 4. S. Thomas afferit, DEUM vi-
dere futura ut existentia in aeternitate sua: ergo
non videret etiam ea in seipsis. ant. prob. ex S.
Doctore 1. part. quāst. 14. art. 13. in corp. dicente:
Licet contingentia sicut in actu successivè , non tamen
DEUS successivè cognoscit contingentia , prout sunt
in suo esse , sicut nos , sed simul; quia sua cognitione
mensuratur aeternitate , sicut etiam suum esse ; aeterni-
tas autem tota simul existens ambit totum tempus ,
ut supra dictum est. Unde omnia , que sunt in tem-
pore , sunt DEO ab aeterno presentia , non solum ea
ratione , quia habet rationes rerum apud se presentes ,
ut quidam dicunt , sed quia ejus intuitus fertur ab aeterno
super omnia , prout sunt in sua presentialitate .
Hic est famosus ille textus Angelici , quem
Gonetus quidem ait , esse clarissimum : Capreolus
autem nullam audet expositionem firmiter
adstruere : Cajetanus ait , esse adeò obscurum ,
ut alios ante se , & seipsum per 15. annos ejus
sensus latuerit . Sylvester ait , Thomistas pati
maximas anxietates &c. vide Martinez controv. 3.
disp. 8. scđ. 1.

Resp. 1. neg. conf. nam , et si DEUS fu-
tura videret hoc modo , tamen posset simul
videre alio , sive in seipsis , dein dist. ant. afferit , DE-
UM videre futura in aeternitate , tanquam in medio .
neg. ant. in aeternitate , tanquam faciente futura
presentia , quae dein videntur in seipsis . conc. ant.
& neg. conf. In aeternitate possunt forte videri
possibilia , non tamen absolutè futura ; quia cum
his aeternitas nullo modo connexa est , sed sine
omnibus posset aeternū dari . Unde S. Thom-
as non vult , futura videri in aeternitate , tanquam
in aliquo medio : sed ad summum vult , videri fu-
tura in seipsis , ut DEO in aeternitate presentia :
qualem autem presentiam S. Doctor intelligat ,
neendum sat liquet .

375. Cajetanus hunc textum exponit con-
tra antiquiores Thomistæ . Afferit autem , & cum
ipso plures recentiores Thomistæ , creature ab
aeterno jam physicè aeternitati DEI coexistere , &
ut ita coexistentes cognosci à DEO . Non au-
tem vult , creature exsistere ab aeterno physicè in
sua mensura , seu duratione (hoc enim esset con-
tra fidem) sed ait , exsistere in aliena mensura , scilicet
aeternitatis Divinæ : qua ratione denominatio
existentis esset à forma extrinseca , scilicet ab ex-
trinseca aeternitate Divina : ferè sicut denomina-
tio cogniti , vel visi , est ab extrinseca cognitione ,
vel visione alterius , cognoscentis , vel videntis .
Sed in primis denominatio existentis non potest
esse extrinseca ; cum essentia , & existentia sint
idem ; 2. dō DEI immensitas non potest creatu-
ram denominare ubique existentem : ergo ne-
que aeternitas DEI semper existentem ; quia est
omnimoda paritas . Dein

Hac sententia vel tantum afferit , creature
coexistere toti aeternitati indivisibili , sed inadä-
quate , ut diximus num. 153. hoc est , pro ea tem-
poris differentia , pro qua existunt : & sic non ex-
istunt propriè physicè ab aeterno , nisi objectivè :
vel afferit , quod creature , e. g. Antichristus , non
tantum pro ea temporis differentia , pro qua ex-
istet , sed etiam nunc , hodie , heri , cras &c. phys-
icè coexistat aeternitati : & est imperceptibile ,
quomodo physicè coexistat , quando non existit

R.P. Ant. Mayr Theol. Tom. L.

physicè : quod tamen dici deberet : ergo S. Tho-
mas illo dicto suo non voluit adstruere praesenti-
am strictè physicam , sed tantum objectivam , uti
nostrí communiter explicant . vide Martinez
controv. 3. disp. 8. praesertim scđ. 4.

376. Dices 1. Si Angelicus intelligeret tan-
tum presentiam objectivam , ejus argumentatio
esset hæc : DEUS futura ab aeterno videret ; quia
ea ab aeterno videt : quod esset frivolum . Resp.
neg. illatum : ad summum sequeretur , quod esset
ista : DEUS futura videt ab aeterno ; quia omnia
ab aeterno respectu ipsius sunt cognoscibilia , &
etiam ejus cognitione est ab aeterno ; neque enim
praesentia , vel existentia objectiva , & intentiona-
lis sunt idem : posterior quidem est cognitione rei :
sed prior est cognoscibilitas rei , sive ipsa res , que
jam datur ab aeterno per ampliationem . In ista
autem argumentatione nihil est frivolum : opti-
mè vero dicitur , argumentationem S. Thomæ
esse illam , quam insinuat verbis citatis num. 354.
scilicet : DEUS est aeternus : ergo aliquando illi
creatura est praesens : ergo tunc eam videt tan-
quam praesentem : atqui , si semel eam videt praes-
tentem , semper , adeoque ab aeterno , videt praes-
tentem , sed pro sua temporis differentia .

Dices 2. S. Doctor ait , DEUM videre fu-
tura , non tantum ; quia habet rationes rerum :
sed quia ejus intuitus fertur ab aeterno super o-
mnia : ergo videt non tantum ut presentia objectivè
in rationibus , aut ideis suis . Resp. Praesen-
tia objectiva est varia pro varietate cognoscibili-
tatis rerum . In ideis , vel rationibus , a S. Docto-
re hic significatis , res sunt cognoscibiles per sci-
entiam simplicis intelligentiæ ut factibles : in se-
ipsis sunt cognoscibiles per scientiam visionis ut
existentes pro sua temporis differentia . Adstruit
igitur S. Doctor in DEO utramque scientiam de
futuris ab aeterno ob duplicum eorum praesenti-
am objectivam , non vero strictè physicam .

Dices 3. DEUS videt ab aeterno futura in-
tuitive : ergo debent physicè esse presentia . Resp.
dist. conf. aliquando . conc. conf. ab aeterno , &
semper . neg. conf. Cognitione intuitiva ex Martinez
de DEO scientie disp. 8. sec. 3. est illa , que termina-
tur immediate ab ipso objecto , ut existente in sua
temporis differentia , sive , per quam cognoscimus
immediate in se objectum , quod aliquando extitit : sic , ut habet idem auctor , cognoscimus
etiam intuitivè præterita , si de ipsis habe-
mus species immediatas , & non tantum abstractivas :
non autem requiritur , ut objectum etiam
tunc existat , quando intuitivè cognoscitur ; hoc
enim gratis requireretur . Idem dicit Arriaga
de DEO disp. 20. sec. 2. n. 13. & hoc teste com-
muniter omnes .

377. Ingeniosus Recentior in manuscriptis
explicaturus presentiam creaturearum in aeternita-
te DEI , afferit in primis autoritatem Patrum di-
centium , DEO ab aeterno omnia esse presentia ,
ut S. Augustini lib. 15. de Trinit. cap. 7. ubi ait :
Novit DEUS omnia , ita , ut nec ea , que dicuntur
præterita , ibi prætereant , nec ea , que dicuntur fu-
tura , quasi defint , exspectentur , ut veniant , sed &
præterita , & futura cum presentibus sint cunctæ
presentia . item S. Gregorii cit. num. 365. Hac au-
thoritate supposita , ea posse dici , ait , realiter pre-
sentia , que cognoscuntur intuitiva cognitione : ad quam præter ea , que nos num. antec.
requi-

requisivimus, requirit insuper, ut cognitio coëxistat ipsi rei, pro sua temporis differentia existenti. Probat autem hoc suum assumptum auctoritate Angelici, & paritate ab eodem adducta 1. parte quæst. 8. art. 3. in corp. ubi sic habet. *Per præsentiam vero suam dicitur aliquid esse in omnibus, que in prospectu ipsius sunt: sicut omnia, que sunt in aliqua domo, dicuntur esse presentia alicui, qui tamen non est secundum substantiam suam in qualibet parte domus; unde ait hic auctor, modò aliquid intuitivè videatur, et si distet loco, jam dici realiter præfens: ex quo infert, dici posse physicè præfens, quod intuitivè videtur, et si distet tempore. Quam tamen ipsam præsentiam vult, formaliter non stare in ipsa cognitione, vel visione intuitiva: sed potius in objecti aptitudine ad terminandam talem cognitionem, vel in tali ejus cognoscibilitate.*

378. Si objiciatur, hac ratione tamen adhuc aliquid respectu DEI reverè futurum (nam non admittit, creaturas physicè DEO in istius aeternitate coëxistere) reponit, nihil esse strictissimè futurum, seu in eo sensu, in quo id SS. PP. sumunt: ait enim, ad strictissimè futurum requiri durationes adæquatè diversas, ut scilicet duratio rei futura nullatenus coëxistat durationi rei, per quam hæc denominatur prior: at hoc non contingit respectu DEI; cùm omnis creata duratio coëxistat aeternitati Divinæ, quæ tamen DEUM denominat priorem: sicut, ait, etiam ad distantiam requiruntur duæ ubicationes adæquatè diversæ; nam creatura non distat à DEO, nec pes ab anima, licet DEUS sit, ubi creatura non est, & anima, ubi pes non est. Si ulterius objiciatur, hac ratione etiam res existentes Ingolstadii esse DEO realiter præsentes Romæ, cùm etiam ibi DEUS eas intuitivè videat, concedit auctor sequelam: & sanè respectu DEI aliquid longè minus est distantia Ingolstadii, & Romæ, quam respectu ejus, qui in domo existit, distantia unius, vel alterius passus.

Id solum adhuc difficultatem habet, quod admitti debeat, etiam Angelo posse aliquid futurum, & nondum existens, præfens esse realiter; cùm possit habere, imò probabilitiùs habeat, cognitiones intuitivas plurium possibilium, & futurorum. Resp. hic Author, cognitionem Angelicam, cùm minimam durationem habeat, non durare, usque dum futurum existat, adeoque numquam rei futura coëxistere, uti tamen coëxistit cognitio DEI aeterna: sed gratis supponitur ista duratio minima, & non video, cui saltem non possit cognitio Angelica, sive dein duratione divisibili, sive indivisibili, durare aliquandiu, donec futurum existat; unde videtur, negari non posse, quod haec realis præsentia etiam respectu Angelicam, vel absolute etiam respectu alterius creature, possit dari: quod tandem etiam hic auctor transmittit. Multum haec oppinio habet de modo loquendi, & quia videtur bene exponere dicta SS. PP. ei me non oppono: manet tamen semper verissimum, quod DEUS, etiam stante hac qualicunque reali præsentia, videat futura in se ipsis; cùm haec ipsa præsentia stet in eorum cognoscibilitate in se ipsis, quæ determinat ad cognitionem intuitivam futurorum in se ipsis: unde conclusioni nostræ minimè opponitur.

379. Tandem ad solvenda alia argumenta,

quaæ afferri solent pro physica præsentia rerum in aeternitate: Nota 1 mō. aeternitatem non defini, nec etiam formaliter esse, possessionem temporis extrinseci, sed vita interminabilis. 2 dō. aeternitatem neque esse mensuram temporis, nisi in actu 1. vel ex suppositione, quod tempus existat: hinc, licet ab aeterno non mensuraverit aetatu creaturas, non fuisse defectum ex parte ipsius, sed ex parte creaturarum: sicut scilicet ulna non est in se imperfecta, si non mensuret panum nondum existentem. 3. non quidem posse aliquid coëxistere toti alicui aeternitati successivæ, & divisibili, quin existat aeternum, posse tamen coëxistere aeternitati indivisibili, quin sit aeternum; nam in priori casu, si res non esset aeterna, non coëxisteret omnibus partibus aeternitatis: in 2 do autem, cum aeternitas non habeat partes, potest coëxistere toti, sed inadæquate. vide num. 153.

QUÆSTIO IV.

De Scientia Media.

ARTICULUS I.

An DEUS videat contingentia conditionatè futura.

380. **N**otandum 1. veritatem conditionatam tria dicere, scilicet conditionem, conditionatum, & habitudinem unius ad alterum. Si conditio est necessaria, vel, quamvis in se contingens sit, tamen præfert habitudinem necessariam cum conditionato, hoc est, si datur necessaria connexio inter conditionem, & conditionatum, tunc propositio est necessaria, spectatque ad scientiam simplicis intelligentiæ, non ad medianam, e. g. in hoc actu: *Si DEUS efficaciter decrevit mundum condere, iste producetur: nam, quia conditionatè futurum est tantum futurum secundum quid, non autem simpliciter futurum (quis enim dicat, alterum mundum simpliciter futurum? quamvis sub aliqua conditione futurus esset, si scilicet DEUS absolute veller) reduci suo modo potest ad possibilia. Quod si hoc concedere nullo modo velis; dicam, scientiam simplicis intelligentiæ esse illam, quæ cognoscit omnes veritates necessarias conditionatas. Si autem habitudo conditionis ad conditionatum non est necessaria, sed contingens, tamen etiam conducens, vel utilis ad conditionatum inferendum; tunc propositio est contingens, spectatque, ut infra dicemus, ad scientiam medianam, e. g. hic actus: Si Petrus his sociis malis se junget, pervertetur.*

381. Aliquando autem conditio non conductit: sed est prorsus disparata. e. g. *Si Petrus saltat, Turca dormit.* tunc, ut rectè observat Eximius opusc. de scientia conditionata lib. 2. cap. 6. ad 2. melius pro particula si poneretur particula quando; quia hoc casu non datur ulla connexio causalis, sed tantum concomitancia aliqua temporis. Et haec veritates non spectant ad scientiam medianam; sed vel ad scientiam visionis, quatenus affirmant aliquid existens, e. g. decretum, aut aliud quid: vel spectant ad scientiam simplicis intelligentiæ

Egentiae, si affirmant aliquid possibile, sicut scilicet propositiones absolutae. Aliquando vero propositiones prima specie videntur aliquid sub conditione contingenti, vel etiam disparata affirmare, & tamen conditio est necessaria; quia involvit decretum DEI efficacis, volentis aliquid sub certa conditione facere, vel non. sic se habet illa promissio DEI ad Abraham *Gen. 18. v. 28.* quod velit parcere Sodomitis, si decem probi in ea urbe inventi fuerint, dicens: *Non delebo propter decem.* & illa propositio Christi Domini *Ioann. 16. v. 7.* *Si enim non abierto, Paraclitus non veniet ad vos;* quae propositio facit hunc sensum: DEUS absolutè decrevit, ut, si ego non abierto, Paraclitus non veniat. item illa *4. Reg. 13. v. 19.* Elisei ad Iosas Regem Israël: *Si percussiſſes sagittis quinque, aut sexies, sive septies &c. percussiſſes Syriam usque ad consumptionem;* quae conditio, ex se disparata, facta est necessaria ob decretum DEI, volentis sub ea conditione Syros delere. Et haec veritates, quatenus dicunt decretum DEI existens, spectant ad scientiam visionis: in quantum autem dicunt aliquid conditionale sub conditione necessaria decreti efficacis, spectant ad scientiam simplicis intelligentiae, ut explicatum *num. præced.* Aliquando autem conditions videntur disparatae, & re ipsa non sunt: e. g. *si gallus cantabit, s. Petrus flebit;* quia non nudus cantus Galli est conditionis, sed sub intelligitur cantus Galli, ut revocans in memoriam predictionem Christi de trina negatione, & auxilium DEI &c. quae est conditio utique conducens: de qua re vide *Ulloam tom. 1. de DEO disp. 3. num. 167.*

382. Notandum 2 dō. objectum scientiae conditionalis esse tam conditionem, sub qua aliquid affirmatur, aut negatur, quam conditionatum, quod affirmatur, vel negatur. Quamvis autem scientia conditionalis aliquid affirmet, vel neget sub aliqua conditione, tamen non negat, vel affirmit ipsam conditionem; alias enim purificaretur conditio, essetque scientia non conditionalis, sed absoluta. Hinc ad veritatem istius scientiae, vel propositionis conditionalis non requiritur existentia conditionis: imo potest propositio talis esse vera, etiam si conditio sit impossibilis: ita *S. Thomas 1. parte quest. 25. art. 3. ad 2. ajens:* *Nihil enim prohibet, conditionalem esse veram, cuius antecedens, & consequens est impossibile,* sicut si dicatur: *si homo est animus, habet quatuor pedes.* Addendum, quod, sicut DEUS per scientiam simplicis intelligentiae cognoscit etiam existentia, sed sub ratione possibilium, ut dictum *num. 364.* ita etiam per scientiam conditionatam cognoscit actum futura, vel existentia, sed tantum sub ratione conditionate futurorum. Certè debet prius videre actus nostros liberos conditionate futuros, etiam illos, qui absolutè futuri sunt, ut infra fuisse dicetur. Insuper per hanc scientiam videt etiam illa, quae absolutè nunquam sunt futura: futura tamen fuissent, si conditio posita fuisset. His notatis

383. Dico. DEUS certò, & infallibiliter cognoscit omnia contingentia conditionatae futurae, ita defacto Theologi omnes, quidquid olim aliqui visi sint sentire, de quo videri potest Gor-maz de *DEO num. 549.* & Hennao de *scient. med. historicè propugnata eventuatione 2. num. 75.* Probatum 1. In sacris Scripturis pluribus locis DEUS re-

velavit contingentia conditionatae futurae, quæ nunquam absolutè facta sunt: ergo debuit illa praefcire. ant. prob. 1. *Reg. 23. v. 11.* David consuluit Dominum, an, si ipse maneret in urbe Cœla, Saul esset descensurus ad eum capiendum: item: an cives essent eum tradituri in manus Saulis: & respondit Dominus, Saulem descensurum, & cives Davidem tradituros; quare David fugit: quo auditio, Saul non amplius descendit, nec cives Davidem tradiderunt: ergo revelavit DEUS duos tantum conditionatae, non autem absolutè futurae.

Similiter Christus Dominus *Math. 11. v. 21.* revelavit, Tyrios, & Sydonios poenitentiam suffisse acturos, si signa, & prodigia apud eos facta fuissent, quæ facta sunt in Corozaim, & Beth-saida: quæ tamen signa apud eos absolutè facta non erant: nec poenitentia eorum fuit absolutè futura. Rursus *Sap. 4. v. 11.* de iusto dicitur: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus;* ergo DEUS prævidit, hunc justum fuisse peccaturum, si non abriperetur: quod tamen peccatum impeditum fuit per celerem raptum. Plura vide apud Hennao in *scientia media Theologicè propugnata sect. 2. & 5. & sequent. SS. PP.* quoque eandem scientiam paſsim adstruunt, quorum textus aliquos infra dabimus.

384. Prob. conclusio 2. iisdem rationibus, quibus probavimus, DEUM cognoscere absolutè futura *num. 355.* scilicet, quod una ex contradictoriis propositionibus, etiam conditionatis, debeat esse determinatae vera: item *num. 353.* quod DEUS alijs non esset perfectissimus gubernator; quia nisi cognosceret contingentia conditionatae futurae, non posset disponere de illa re, nisi cæco, vel certè cæcutiente modo, sicut homines, qui ex carentia hujus scientie saepe impingunt, & in suis conjecturis saepe falluntur: quod præfertim DEO accideret circa actus nostros liberos, quos salva libertate non potest antecederent ad scientiam conditionatam prædefinire. Prob. rursus ex universalissima praxi piorum, & Ecclesiæ, quorum preces sapientissime sunt sub hac conditione: *Si DEUS scit, hoc, vel illud profuturum anime salutis;* ergo supponitur, DEUM habere scientiam conditionatam de utilitate, vel damno animæ, etiam tantum conditionatae futuro; si enim DEUS aliquando post constantes preces rem petitam tamen negat, censem fideles, DEUM præficiisse, eam futuram fuisse noxiā animæ, & ideo misericorditer negasse.

385. Dices, DEUM habere quidem scientiam conditionalem de iis, quae revelavit in sacris Scripturis, non vero de aliis. Contra est: *Sicut ex revelatis aliquibus, comparativè paucis, absolutè futuri inturrit, DEUM omnia absolutè futura nōscere;* ita inferri debet ex revelatis conditionatis, eum etiam nōscere omnia conditionatae futurae. Dein rationes probant omnimodam de omnibus præscientiam, quam etiam SS. PP. clare docent, præfertim S. Augustinus, qui *tract. 73. in Joan.* sic ait: *Male usurpus id, quod vult accipere, DEO misericordante non accipit;* ergo DEUS habet scientiam de conditionatae futuro abusu, quem dein, & simul scientiam visionis de eo, impedit. Idem *lib. de corrept. & gratia cap. 8.* dum occasione illius *Sap. 4. Raptus est &c. querit, cur alii etiam dum boni essent, non rapti sunt, antequam peccarent,*

carent, & perirent, sic ait. *Respondeant, si pos-*
sunt, cur illos DEUS, cùm fidelitez, & piè vive-
rent, non tunc de vita hujus periculis rapuit, ne
malitia mutaret intellectum eorum, & ne fidio de-
ciperet animas eorum: utrum hoc in potestate non
habuit? an eorum mala futura nescivit? nempe nibil
horum, nisi perversissime, atque insanissime dicitur.
Ergo manifeste supponit, DEUM istorum pec-
cata præcivisse tali scientiæ, qua illuminatus po-
tuisset ea impedire, & consequenter etiam sci-
entiam visionis de ipsis: ergo ea vidit ut condi-
tionatè futura, antequam viderit absolute futura.
Ista tamen in Scripturis revelata non fuerunt;
quia infiniti mali usus, & infinitorum nonrapto-
rum in innocentia, sed pereuntium in suis pec-
catis, actus peccaminosi revelati non sunt, & par-
est ratio de omnibus aliis rebus. Et quis neget,
DEUM scire, an Christus venisset, si Adam non
peccasset? quis neget, DEUM adhuc longè plura
conditionata revelare potuisse?

Quod autem hæc scientia debeat esse infal-
libilis, patet ex eo, quod DEUM dedecat o-
mnis cognitio fallibilis: dein ex eo, quod hac ra-
tione ejus providentia est exposta periculo er-
roris, sicut gubernatio humana. Accedunt Scrip-
ture; nam 3. Regum 11. v. 2. dicitur, DEUM di-
xisse, quod uxores alienigenæ certissimè effent
averitura filios Israël. Et hoc dictum est relate
ad alium textum Exodi 34. ubi tamen particula
certissimè non est addita, ergo signum est, quod,
quandocunque DEUS aliquid revelat conditio-
nate, id faciat infallibili certitudine. Accedunt
etiam SS. PP. quos hinc inde afferemus.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

386. **O**B. I. Scientia conditionalis ali-
 quid singit: ergo est imper-
 fecta, & DEUM dedecens.
 prob. ant. Dicere: *Si Petro occurrat ejus inimicus,*
ille bunc occidet, est idem, ac dicere: Ponamus
existere occursum inimici. &c: sed hoc est singere,
seu cognoscere conditionem per modum ex-
istentis: ergo. Confirm. I. Scientia conditionalis ex
conditione insert conditionatum: ergo est dif-
cursiva, adeoque DEO non conveniens. Confir.
z d. Hæc scientia est conceptus compositivus;
quia componit conditionem cum conditionato:
ergo repugnat DEO. Resp. neg. ant. ad prob.
neg. maj. non enim per modum existentis, sed
tantum per modum requisiti, aut conductentis,
cognosci à DEO debet conditio, sicut etiam co-
gnoscitur à scientia simplicis intelligentia. An ali-
quando cognitione creata ita singat, parum sum
solicitus. Ad 1. confirm. neg. ant. quia co-
gnitio conditionis non illuminat DEUM ad co-
gnoscendum conditionatum necdum notum, vi-
de dicta num. 281. & 297. & seq. imò neque in
conditione contingenti DEUS potest conditio-
natum cognoscere; quia non est medium infal-
libiliter connexum.

Neque etiam verum est, quod veritas cu-
 juscunque propositionis conditionalis stet in bo-
 nitate illationis, seu consequentia, ita, ut ex
 conditione recte inferatur conditionatum; hoc
 enim tantum est verum in propositionibus condi-

tionalibus necessariis, non autem in contingentibus; nam ista non afferuntur in sensu illativo, hoc est, inferente ex connexione conditionatum: sed purè enuntiativo, hoc est, enuntiante, rem futuram sub conditione conducente. Quare DEUS debet conditionatum videre in se ipso, ut in serius dicemus: fundatürque infallibilitas hujus scientiæ, tum in intrinseca perfectione essentia Divina, non potentis, nisi infallibiliter cognoscere, tum in ipsa futuritione conditionata objecti, posita tali conditione, qua necessitate consequente non potest non esse. Ex eo autem, quod non sit necessaria necessitate antecedente, adeoque possit absolute non esse, tantum sequitur, hanc scientiam esse impeditibilem, non autem fallibilem; quia, si non esset res illa futura, DEUS tunc cognosceret non futuram. Ad 2. confir. neg. ant. quia est unus indivisibilis conceptus, & simplicissimus actus, simul cognoscens plura, scilicet conditionem, & habitudinem eorum ad invicem.

387. Ob. 2. Scientia conditionalis est præ-
 cisiva: ergo repugnat DEO. Resp. I. retrorq. argumentum in scientia simplicis intelligentia. Resp. 2. dist. ant. est præcisiva realiter sumpta. neg. ant. formaliter, aut virtualiter sumpta. subdist. est præcisiva præcisione propriæ dictæ, seu dicente aliquam abstractionem. neg. ant. dicente tantum aliquam indeterminationem. om. ant. & neg. conf. Vel scientia hæc versatur circa objectum tantum conditionatè futurum; & non est præcisiva, nisi impropre; quia cognoscit objectum, quantum cognoscibile est: & licet forte non cognoscat conditionatum in individuo, tamen ille modus cognoscendi non est abstractivus, sed tantum indeterminatus, de quo plura art. 4. ad objec.

5. Vel versatur circa objectum absolutè futurum, aut etiam existens: & iterum, realiter sumpta, non est præcisiva; licet enim cognoscat ut conditionatè futurum, tamen realiter simul cognoscit ut absolute futurum, aut existens; quia scientia conditionalis in hoc casu habet realiter identificatam scientiam visionis.

Quamvis autem juxta valde probabilem mul-
 torum tententiam detur distinctio virtualis inter
 scientiam medianam, & visionis, tamen hæc nul-
 latenus obest perfectissimæ identitati reali, ut
 patet in Divinis Personis, & essentia Divina; nam non minus e. g. Filius Divinus est omnipotens, quam natura Divina, vel ipsa omnipotencia, quamvis ab his virtualiter distinguatur. Sic quoque scientia conditionalis, vel etiam simplicis intelligentia, in sensu reali non minus videt rem ex-
 istentem ut talem, quam scientia visionis; quia virtualis distinctio tantum excludit eas denomina-
 tiones ab alteruero ex ita distinctis, quorum unum realiter capax non est, quamvis sit alterum:
 atqui casu, quo objectum est absolute futurum, tunc in DEO tam scientia media, quam visionis,
 quin & scientia simplicis intelligentia, in sensu reali vident, & conditionatè, & absolute objectum, sive statum conditionatum, & absolutum ut tales objecti. Aliud est, quod nos imperfectè co-
 gnoscendo scientiam medianam, apprehendamus eam quasi præcisivam: & sic ipsa in sensu aliquo formaliter sit præcisiva; hoc autem non arguit imper-
 fectionem in cognitione Divina: sed tantum in nostra.

388. Di-

388. Dices. Saltem, quando objectum est absolutè futurum, est inutilis, ridicula, & DEO indigna cognitio conditionata; nam lepidè quis, dum actu scribit, diceret, *si haberem calanum, scriberem*. Resp. iterum totum retorqueri in scientia simplicis intelligentiae: deinde nego illatum: Non esset absurdum ante scriptio dicere, *si haberem calanum, scriberem*; & si cognitio semel concepta, deberet etiam esse æterna in homine, non foret absurdum, eandem etiam cum actuali scriptio perseverare: atqui in DEO omnis cognitio necessariò est æterna. Insper hæc cognitio conditionata debet in DEO dari, tum quia hic rem debet omni modo possibili cognoscere, tum quia illa debet præcedere decretum DEI, ut infra dicemus, ubi ejus utilitatem monstrabimus. Si semel autem existat, debet manere etiam cum scientia visionis. Accedit, quod in DEO una cognitio non impedit alteram; at verò homo oblimitatam potentiam non possit omnia simul cogitare: quare, licet homo cesseret à cognitione conditionata, ne impediatur ab absoluta, aut aliis magis utilibus, non ideo debet DEUS cefare.

389. Ob. 3. Scientia conditionalis est tantum apprehensio conditionis, non verò affirmatio: ergo est imperfecta. Conf. Per cognitionem tantum conditionalem redderetur DEUS suspensus, & nesciens, an res sit absolutè futura, vel non: hæc est magna imperfectio: ergo. Resp. iterum retorquendo argumentum in scientia simplicis intelligentiae. Resp. 2. neg. ant. saltem eo in sensu, in quo à Logicis sumitur apprehensio simplex pro prima mentis operatione, quanihil affirmatur, aut negatur; nam reverè DEUS judicat per scientiam medium, rem conditionatè futuram, vel non: licet absolutè non judicet, conditionem dandam, vel non. Et hoc fit per scientiam medium formaliter acceptam, seu per nostrum conceptum præcisivum consideratam. At vero, quia in sensu reali semper scientia media identificata est alterutra scientia visionis de absoluta futuritione, vel non futuritione conditionis, & conditionati; hinc in sensu reali DEUS semper simul absolutè judicat, conditionem, & conditionatum vel extitum, vel non extitum: & sic in sensu reali DEUS nunquam est suspensus. Quod autem à nobis in signo scientiae mediae concipiatur præcisivè suspensus, sive necdum determinatus ad ullam scientiam visionis, non probat DEUM esse imperfectum, sed nostram cognitionem: ex quo patet etiam responsio ad confirmationem.

390. Ob. 4. Hæc propositio: *Si Petrus vocetur auxilio A, consentiet*: æquivaler huic: *Causus vocationis est causus consensus*, sed hæc non spestat ad scientiam conditionalem contingentem: ergo nulla; quia alia eodem modo similibus æquivalent, prob. min. vel propositio sumitur universaliter, & est falsa, ut patet: vel sumitur particulariter, & est necessariò vera; quia necessariò aliquis causus vocationis est causus consensus; nam causus vocationis conjunctus cum consensu etiam est aliquis causus vocationis, & est necessariò causus consensus. Resp. omis. maj. neg. min. ad prob. neg. utrumque membrum; nam debet sumi singulariter, ut sensus sit: *Hic causus vocationis* &c. (nam utique DEUS habet scientiam

de individuo auxili, & libertatis) & debet sumi causus vocationis specificativè acceptus, ut ex parte subjecti veniat tantum datio auxili specificativè accepti: tunc ruunt omnia illata, videatur Ulloa de DEO disp. 3. cap. 8. num. 169.

Nec dicas, scientiam medium non attingere individuum; Resp. enim. Etsi non attingat individuum ex parte conditionati, seu actus liberi creaturæ futuri, attingit tamen individuum libertatis, vel auxili, à DEO solo liberè dandi: quin imò etsi non attingeret individuum auxili, ted tantum speciem infinitam, tamen non esset necessarius confensus; cum sub tota aliqua specie auxiliorum possit prævideri, & saepe prævidetur dissensus.

391. Ob. 5. Posset dici, DEUM quidem subjective scire certò contingentia conditionata futura, non verò certò scire objectivè: ergo. Resp. neg. ant. vel enim per hoc intelligitur, quod in DEO, tanquam certo aliquo subjecto, derur aliqua cognitio, sed eum non certificans de objectis contingentibus conditionatis: & sic quavis cognitio, etiam falsa, est certa subjective: vel intelligitur, quod DEUS quidem certò cognoscat conditionem, non verò conditionatum: & fit abusus vocabulorum; nemo enim dicit, quod, qui certè cognoscit adesse nubes, nescit autem, an secutura sit pluvia, habeat cognitionem certam de futuritione intrinseca pluviarum, etiam tantum conditionali: vel tandem intelligitur, quod DEUS talia objecta cognoscat in decreto subjective absoluto, objectivè autem conditio- nato: & sic jam admittitur scientia certa de futuris contingentibus, quanquam hic modus cognoscendi conditionata libera probabilius DEO repugnet, de quo infra.

392. Ob. 6. Posset dici, DEUM non cognoscere certò eventus ipsos conditionata futuros; sed tantum inclinationem caifarum ad illos. Resp. in Scripturis citatis num. 383. non revelatur tantum inclinatio caifarum, sed ipse effectus; alias DEUS respondisset, quod non quarebatur. Sciebat utique David Saulem inclinatum ad descendendum; cum, ut ibi dicitur, Saul præcepit omni populo, ut descenderet in Ceilam, & David hoc audiverit: unde interrogavit de ipso descensu, & ipsa traditione: verba Davidis sunt ista. *Si tradent me viri Ceile in manus ejus, & si descendet Saul, sicut auditiv servus tuus. respondit que DEUS: Descendet: tradent.*

Certè non aliter respondit DEUS eodem loco 1. Reg. 23. v. 4. eidem Davidi quarenti, an DEUS traditurus esset in manus suas Philistæos; respondit enim: *Tradam Philistæos in manus tua: quo casu revelavit ipsum eventum postea secutum: ergo etiam in priore casu: vel etiam posset negari, quod eventum revelaverit in hoc secundo, & sic eluderetur omnis vis prædictionis Divinæ; quia DEUS sapientissime tantum prædicaret, quod quilibet homo dicere posset, vel quod aliunde jam notissimum: quæ sunt DEO indigna. Rursus, vel DEUS revelavit tantum inclinationem caifarum præsentem, e. g. Tyriorum ad poenitentiam, & hæc potest mutari quovis tempore, nihilque prodest revelatio: vel revelavit inclinationem futuram sub conditione, si miracula ibi fierent: & est eadem difficultas, ac de ipso eventu, ut patet consideranti.*

393. Ob. 7. In sacris Scripturis, ubi revealantur conditionatè futura, sèpè adhibetur particula *fortè*: ergo de illis datur tantum scientia conjecturalis in DEO. ant. prob. *Math.* II. v. 23. ait Christus. *Si in Sodomis factæ fuissent virtutes, que factæ sunt in te, urbe Capharnaum, fortè manfissent usque in hanc diem.* *Genes.* 3. v. 12. ait DEUS de Adamo. *Ne fortè mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vite.* &c. Resp. neg. conf. audiatur S. August. tract. 37. in Joannem, ubi ait: *Ille, qui omnia scit, quando dicit: forsitan: non dubitat, sed increpat. . . . Dubitationis verbum est, quando dicitur ab homine, ideo dubitante, quia nesciente. Cum vero dicitur a DEO verbum dubitacionis, cum DEUM nihil utique lateat, illa dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas.* Similia habent SS. Ambrosius, Gregorius, Hieronymus, aliqui PP. complures apud Hennao de *scientia media theologice propugnata* scđ. 10. Adde, particulam *forte* quoque adhiberi à DEO in rebus, quas esse ei notas dubitare non possumus, ut, cum Christus dicit *Joann.* 8. v. 19. *Si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis.*

Dices, DEUS *Exod.* 4. v. 8. ait Moysi, quòd, si Judæi non sint credituri signo primo, credituri sint secundo: ergo non infallibiliter scivit, an primo signo sint credituri, an non. Resp. neg. conf. potest enim facile dici cum Suarez in *Opusculo de scientia conditionata* l. 2. cap. 1. num. 12. DEUM præscivisse, aliquos primo, alios secundo signo credituros, adeóque de pluribus signis providisse: vel dic cum Abulensi, DEUM locutum esse more humano ad valde contentanum (ut ait hic Author) Moysen, quem pluribus signis voluit securissimum reddere.

394. Ob. 8. S. Augustinus lib. 1. de *predestinatione Sanctorum* cap. 14. exponens illud *Sap.* 4. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus.* ait: *Dictum est enim secundum pericula vite bajarum, non secundum præscientiam DEI, qui hoc præscivit, quod futurum erat, non quod futurum non erat.* Resp. ut notat Eximius in *Opusculis* l. 2. de *scientia futurorum condit. contingent.* c. 2. n. 8. & ex ipso Gormaz de DEO num. 557. vox *præscientia*, vel verbum *præscire* aliquando ab antiquis sumitur pro omni scientia præcedente objectum: aliquando strictius tantum pro scientia antecedente objectum, re ipsa postea securum. Sic Hugo de S. Victore lib. 1. de *Sacram.* part. 2. cap. 16. ait. *Ipsa, que præscientia est, scientia fuisse, etiamsi præscientia non fuisset, quoniam futurum aliquid non fuisset.* Item S. Prosper in celebri epistola ad S. Augustinum colpat in Semipelagianis, quòd conditionatè futura dicant præscita, & sic habet. *Sed in tantum quibuscumque commentitis meritis electionem DEI subjiciunt, ut, quia præterita non exstant, futura, que non sunt futura, configant, novoque apud illos absurditatis genere, & non agenda præscita sint, & præscita non acta sint.* vide Martinez controv. 4. disp. 1. scđ. 1.

395. Hanc autem præscientiam, strictius dictam, tantum hoc loco negat S. Augustinus, non vero negat eam in priori sensu, ut patet ex num. 393. ubi clare afferit S. Doctor, Christum scivisse infallibiliter futura conditionata, etiam quæ revealata sunt cum particula *forsitan*. & ex num. 385. ubi docet, DEUM vidisse conditionatè quorundam

mala, ita, ut potuisset per raptum ea impedire, quod non potuisset stante scientia visionis: ergo pro priori ad hanc habuit de iis aliam scientiam, scilicet conditionatam, quæ repræsentabat ea, ut conditionatè futura, & ab actuali existentia adhuc impedibilia. Rursus lib. de bono perseverantie c. 9. ait. *Nunquid possumus dicere, etiam Tyrios, & Sydonios talibus apud se virtutibus factis credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent; cum eis ipse Dominus attestetur, quod actiū essent magna humilitatis poenitentiam, si in eis facta essent Divinorum illa signa virtutum.* Ubi ex testimonio DEI infert ista infallibiliter futura fuisse, adeóque manifeste supponit, ea à DEO infallibiliter præscita fuisse.

ARTICULUS III.

An DEUS futura contingentia conditionata videat per Scientiam Medium.

396. **S**cientia Media est, qua DEUS infallibiliter cognoscit veritates conditionatas contingentes in se ipsis,

nulllo præcedente decreto DEI libero, actualiter existente, & aliquid de iis decernente. Hanc scientiam negant Thomistæ, & ejus loco adstruunt aliquod decretum DEI, tanquam medium videnti dicta futura. Distinguunt autem duplex decretum. Unum vocant *simpliciter absolutum*, quod non tantum absolute in DEO existit, sed quo etiam DEUS simpliciter, absolute, & absque limitatione statuit, ut res aliqua sit. Tale est decretum e. g. de creando mundo: & in hoc dicunt, videri absolute futura. Alterum vocant *subjectivè absolutum*, & *objectivè conditionatum*: hoc est decretum absolute in DEO, quasi in *subjecto*, existens, sed *objectum suum conditionatè tantum decernens*; si scilicet talis, vel talis conditio ponatur. Tale juxta ipsos est e. g. decretum in DEO absolute existens, at non absolute, sed tantum conditionatè decernens poenitentiam Tyriorum, sicut tendens: *Ego predetermino, ut, si coram Tyriis Christus miracula faciat, convertantur.* Hoc decretum, juxta modernos Thomistas, efficax, & inimpedibile est, estque medium, in quo juxta eosdem DEUS infallibiliter videt contingentia conditionatè futura. At nostri hoc negant, & adstruunt scientiam medium.

397. Dico itaque cum omnibus nostris, & pluribus aliis. Datur in DEO scientia media. Conclusio prob. 1. sic. Esi DEUS cognolceret ista conditionatè futura in alio, tamen posset etiam cognoscere in se ipsis, ut diximus de possibilibus in ordine ad scientiam simplicis intelligentiæ num. 323. nam habent etiam ista determinatam veritatem in se ipsis; quia etiam non possunt verificari contradictionia de conditionatè futuris, sicut non possunt de absolute futuris: de quo vide num. 355. & 384. ergo. Hæc est ratio doctissimi Idiotæ Abbatis Cellensis ex ordine Canonic. Regul. S. August. tract. de oculo mystico cap. 15. n. 12. apud Martinez de DEO scientia controv. 4. disp. 3. scđ. 2. sic scribentis: *Nec tantum oculus DEI ea prospicit, que aliquando erunt, sed etiam, que re ipsa non erunt, essent tamen, si aliquid*

aliquid aliud poneretur: & post pauca rationem subjungit: *Nimirum illud, quod fieret, aut non fieret, si conditio aliqua poneretur, est aliquid verum determinate; non enim utrumque contradictorium, aut neutrum, sed alterum duxat verè tunc accideret: cùm igitur oculus Divinas perspiciat omne verum, non potest DEUS hoc ignorare.* Confirm. Non potest DEUS actus nostros liberos conditionate futuros videre in alio tanquam medio: ergo debet videre in se ipsis. prob. ant. Omnis causa antecedens, & totus actus primus proximus est indifferens ad actum liberum: ergo non potest hunc in iis videre &c. nec est assignabile aliud medium. Si dicas, esse decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum. Resp. hoc decretum non posse admitti, ut infra probabimus.

398. Prob. conclusio 2. Admissa scientiâ mediâ, in primis nullum sequitur inconveniens. 2. Solvuntur commodiùs, quâm in aliis sententiis difficultates circa libertatem. 3. Salvatur dominium DEI in nostros actus liberos: ergo debet admitti. Ant. quoad 1. partem patet ex solutione objectionum. Quoad 2. probatur ex eo, quod posita scientiâ mediâ, planè explicetur, quomodo possimus resistere gratiæ, eique dissentiri; quia scilicet non est ex necessariâ connexa cum consensu, & connexionio, quam habet ratione scientiæ mediae, vel decreti prædefinitivi, est impedibilis. Quoad 3. probatur sic. Nulla creatura est, quæ non prævideatur per scientiam medium multis auxiliis consensu: unde modo DEUS illa velit dare, potest pro libitu actum quemvis obtinere: adeò, ut cor hominis sit prorsus in manu DEI, tanquam plenissimi Domini.

399. Prob. conclusio 3. ex S. August. cuius præsertim autoritatem adversa pars sibi modis omnibus vindicare conatur. Hic lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. per totam (quæ utinam legeretur ab omnibus adversariis) fusæ, & copiæ disputat, quomodo bene operans non possit sibi attribuere sua merita: sed debeat ea adscribere DEO, juxta illud ad Roman. 9. v. 16. *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI;* atque, ibi esse intentionem Apostoli ostendere, quod nemo debeat de operum suorum meritis gloriari: quia occasione multos modos affert conciliandi gratiam cum libertate, eosque refellet. Inde explicat gratiam, seu misericordiam DEI valde fusæ, sed per hoc, quod DEUS voluntens hominem efficaciter trahere, det ei gratias, per scientiam medium prævisas congruas.

Primo itaque loco cit. sibi objicit, cùm possum sit in hominis potestate, obediens vocatio, vel non, cur non etiam dici possit: *Igitur non miserentis DEI, sed volentis, atque currentis est hominis;* & respondet per hæc verba: *An forte illi, qui hoc modo vocati non consentiunt, possent alio modo vocati accommodare fidei voluntatem, ut & illud verum sit: multi vocati, pauci electi: ut, quamvis multi uno modo vocati sint, tamen, quia non omnes uno modo affecti sunt, illi soli sequantur vocationem, qui ei capiente reperiuntur idonei.* Ex quibus verbis habemus 1. non adstrui à S. Doctore prædeterminationem, vel decretum absolute prædeterminans, nec etiam conditionate prædeterminans (quod adjecta inimpedibiliter

purificatione conditionis idem facit, ac prius) nam alias omnes uno modo vocati, hoc est, per gratiam prædeterminantem, sequentur: aut certè sequentes, & non sequentes non eodem modo vocati essent. 2. Habemus, adstrui scientiam medium; nam dicere eos sequi, qui reperiuntur idonei, est idem, ac dicere, sequi eos, qui erant conditionate prævisi consensu, seu quibus idem modus vocandi prævisus erat futurus congruus, qui aliis, qui non sequuntur, non erat ita congruus prævisus.

Non autem te turbet in hoc textu partcula forte; non enim est dubitantis, sed interrogantis; cùm enim in sequentibus S. Doctor hanc responsionem non, ut priores, rejiciat, sed eam pleniè explicet, confirmat, ex ea alia concludat, & post conclusionem ad alia transeat, signum planè est, ipsum ei acquevisse. Videatur Thysius Gonzalez tom. 2. select. quest. disp. 3. sect. 15. num. 276. ubi probat, S. August. non disputando tantum, sed afferendo, scientiam medium hoc loco amplexum.

400. Pergit S. Doctor sic colligens. *Et illud non minus verum sit: Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI, qui hoc modo vocavit, quomodo aptum erat eis, qui secuti sunt vocationem.* Ecce misericordia DEI specialis in eo stat, quod DEUS vocet, habens scientiam de eo, quod vocatio congrua sit, quæ est ipsissima scientia media. Sequitur in textu: *Ad alios autem vocatio quidem pervenit, sed, quia talis fuit, qua moveri non possent, ut eam capere apti essent (hoc est, modo eo, qui ipsis congruus erat prævisus)* vocati quidem dici potuerunt, sed non electi. En iterum scientiam medium de dissensu. Nec te turbet illud: non possent; significat enim tantum impotentiam consequentem. Sic se explicat S. Doctor tract. 53. in Joannem in illa verba: *Propterea non poterant credere; quia iterum dicit Isaías &c. Joan. 12. v. 39.* in quæ sic scribit S. Antistes: *Quare autem non poterant, si à me queratur, citè respondeo; quia nolebant; malam quippe eorum voluntatem prævidit DEUS,* & per Prophetam prænuntiavit. Paulò post eodem loco ad Simplicianum iterum scientiam medium afferit de praescito futuro consensu sub aliis auxiliis, quæ tamen noluit DEUS conferre, sic scribens: *Quia, si vellet ipsorum misereri, posset ita vocare, quo modo illis aptum esset, ut & moverentur, & intelligerent, & sequerentur.*

401. Concludit tandem his verbis notatu dignissimis: *Verum est ergo: multi vocati, pauci electi. Illi enim electi, qui congruerter vocati: illi autem, qui non congruebant, neque contempabantur vocationi, non electi, quia non secuti, quamvis vocati. Item verum est. Non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI; quia etiam multos vocet, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quo modo eis vocari aptum est, ut sequantur. Falsum est autem, si quis dicit: Igitur non miserentis DEI, sed volentis, atque currentis est hominis; quia nullius DEUS frustra miseretur. Cujus autem miseretur, sic eum vocat, quo modo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.*

Quæ omnia, si sine præjudiciis, intellectum obfuscantibus, legantur, sanè evincunt, S. Augustinum assertorem esse scientiæ mediae, adeò, ut M. Ferre è Sacro Prædicatorum Ordine dicat, S. Augu-

Augustinum ibi tenere nostram doctrinam, quanquam dein velit, ea S. Doctorem non ex sua mente dixisse, vel ea postea revocasse. At hoc probari minimè potest, & opus est tantum inspicere ipsum S. Augustinum, ubi patebit, eum sua ex mente loqui, & nihil revocasse: præterquam, quod incredibile sit, S. Doctorem priori parte questionis tradidisse falsam doctrinam, disputandi tantum gratiâ, nec tamen ea de re lectorem ullenus monuisse. Videri meretur P.N. Thyrus citatus. Cardinalis etiam Sfondratus in *Nodo prædestinationis soluto part. 1. uum. 2. infine* ait, esse certum, quod nunquam S. Augustinus retractaverit, quæ ad Simplicianum scripsit.

Plura ex S. August. dabimus, itemque ex aliis PP. inferius, ubi de decreto subjectivè absoluто, & objectivè conditionato, ac de ipsa prædeterminatione: omittere tamen nequeo alium adhuc textum S. Augustini lib. de bono perseverantia cap. 14. ubi occasione Tyriorum & Sydoniorum sic ait. *Ex quo apparet, habere quosdam in ipso ingenio Divinum naturaliter munus intelligentia, quo moveantur ad fidem, si congrua suis mentibus vel ardient verba, vel signa conficiant: Et tamen, si DEI altiore judicio à perditionis massa non sunt gratis prædestinatione discessi, nec ipsa eis addibentur vel dicta Divina, vel facta, per qua possent credere, si audirent utique talia, vel viderent.* Ubi planè supponit dari, & consequenter à DEO cognosci (quia omnia cognoscit) congrua humanis mentibus media, quibus absque omni prædeterminatione converterentur. Nec vel à longè facit mentionem ullius decreti, in quo hæc videantur, vel quod ab illa congruitate supponetur: ergo supponit dari scientiam medianam.

402. Quod attinet ad Angelicum, omnes ii textus adduci ex eo hæc possunt, quibus docet, voluntatem non ab alio, quam à te ipsa determinari, qui sunt plurimi: & plures afferemus paulò inferius, agendo de prædeterminatione physica. Hic unicum adduco, qui habetur in 4. dist. 49. quest. 1. art. 3. *questiuncula 2. ad 1.* ubi S. Doctor ait. *Potentia rationalis se habet ad opposita in his, que ei subjungunt: Et haec sunt illa, que per ipsam determinantur. Non autem potest in opposita illorum, que sunt ei ab alio determinata: Et ideo voluntas non potest in oppositum ejus, ad quod ex Divina impressione determinatur, scilicet in oppositum finis ultimi: potest autem in oppositum eorum, que ipsa sibi determinat, sicut sunt ea, que ordinantur in finem ultimum, quorum electio ad ipsam pertinet.* Ex quo habetur, prædeterminationem, quamvis à DEO immissam, adeoque etiara decretum prædeterminativum illam inferens, tollere voluntati potentiam ad oppositum, hoc est, libertatem. Plures S. Doctoris textus exhibet Platelius de scientia media, & alii.

ARTICULUS IV.

Solvuntur objectiones.

403. Ob. 1. Actus tantum conditionata futurus nihil est: ergo non potest determinare scientiam DEI. Resp. dist. ant. nihil est per statum, conc. ant. nihil est per alienationem. neg. ant. & cons,

Eadem enim est de his ratio, qua de futuris absolutis. vide num. 372. & seq. Addo tamen hic, DEUS intrinsecè determinatur ad cognoscendum, & quidem infallibiliter, omne cognoscibile per essentiam suam, quæ est infinita vis intelligendi infallibiliter omnia: estque ex se necessaria ad cognoscendum omne cognoscibile: extrinsecè autem terminatur (si objectum est necessarium) vel determinatur (si objectum est contingens, quale est objectum scientiæ mediæ) ab objecto. determinatio intrinsecā datur per statum: extrinsecā non debet dari per statum ex num. 329. Quando igitur dicitur, DEUM actu determinatum esse, vel determinari ad cognoscendum aliquid conditionatè futurum, hoc plus non significat, quæm hæc, & nunc dari omnia eo modo, quo necessaria sunt ad cognitionem Divinam, scilicet vim intellectivam Divinam physicè per statum, objectum objective per alienationem.

404. Ob. 2. Omnis scientia debet esse, vel necessaria, vel libera DEO: neutrum convenit scientiæ mediæ: ergo hæc omnino non datur. Confir. Quidquid absolute existit, vel existit necessariò, vel liberè: neutrò modo existit scientia media: ergo nullo modo existit. Resp. neg. maj. Ideo dicitur sciendia media; quia est medium quoddam inter scientiam necessariam, & liberam ex num. 284. Ad confir. dist. maj. in creatis. conc. maj. in Divinis. subdist. ita, ut supponat actuale exercitium libertatis. neg. maj. ut supponat tantum conditionatum exercitium libertatis. conc. maj. & dist. proportionaliter. min. neg. cons. Scientia media nec est absolute necessaria, nec libera DEO, sed est tantum illi contingens; quia potuisse abesse. Dicitur autem libera creaturæ, non, quod presupponat actuale exercitium libertatis creatæ (quia scientia ista datur de plurimis actibus, qui nunquam sunt absolute extituti, immo quorum principia, e. g. homines, nunquam sunt extituti) sed, quod presupponat tantum exercitium libertatis conditionatum; quia scilicet in potestate creaturæ, si existat, est, sub ea conditione dissentire, vel consentire: qua ratione DEUM suo modo determinat ad hanc potius, quam illam scientiam medium habendam.

405. Ob. 3. Scientia media non est impeditibilis à DEO: ergo implicat. prob. cons. Quod non est impeditibile à DEO, non cadit sub providentiam DEI: ergo nec scientia media: atqui omne contingens cadit sub providentiam DEI: ergo etiam scientia media contingens cadit sub illam: ergo cadit, & non cadit, consequenter implicat. Resp. neg. cons. ad prob. omisso primo enchytemate. dist. subsumpt. omne contingens in creatis. conc. in Divinis. neg. subsumpt. & cons. Si supponitur scientia media, quamvis contingens, adæquatè identificari cum DEO, non debet cadere strictè loquendo sub providentiam DEI; quia illa terminatio libera non presupponit decretum DEI: sicut neque cadit sub eam scientia visionis de existentia hujus scientiæ mediæ, quæ tamen non est plus, quam formaliter, distincta ab ipsa scientia media. Neque tamen idèo scientia hæc cadit sub providentiam creaturæ; quia nec istius actualis electio, vel volitio requiritur, sed tantum conditionata quædam determinatio: non autem propriè disponit, aut ordinat de aliquo ille, qui sèpe non existit,

existit, vel cuius faltem nulla physicè, & actualiter existens dispositio, vel ordinatio requiritur, ut patet in omnibus aliis. Si autem supponatur scientia media compleri per aliquid creatum, tunc istud sufficiens cadit sub providentiam DEI, quatenus à potestate libera DEI, ejusque ordinatione dependet, ut absolutè illud complementum existat, vel non: potestque DEUS etiam, ut volunt Patroni hujus complementi, pro suo libitu idem complementum ordinare ad varios fines sibi placitos.

406. Ob. 4. Creatura potest impedire scientiam medium: ergo etiam DEUS prob. cons. Sicut creatura potest, stante conditione, oppositum facere, ita etiam potest DEUS: sed propterea potest illa impedire scientiam medium: ergo idem potest DEUS. maj. prob. DEUS debet ad omnes actus creaturæ concurrens: ergo, quemcunque potest facere creatura, eundem potest etiam facere DEUS. Resp. neg. cons. ad prob. neg. maj. quoad particulam *sicut*; creatura enim id potest facere per liberam immediatam determinationem, quod DEUS non potest. Et ex hac immediatè libera determinatione oritur, aut positio, aut impediet scientiam mediæ; ille enim tantum potest eam impedire, in cuius libera electione est, ut detur, vel non detur; alias dicimus, quod etiam habitus, vel circumstantiae quæcunque, constituentes actum primum, possint impedire scientiam medium.

Dices 1. Etsi DEUS non influat liberè in actum absolutè existentem, tamen potest eum impedire, & scientiam visionis de illo: ergo à pari &c. Resp. neg. paritatem. Actus actualiter existens exigit pro priori actum primum proximum etiam actualiter existentem, quem si DEUS, ut liberè potest, non velit ponere, impeditur actus, & ejus visio. At actus conditionatè futurus non exigit actum primum proximum absolutè existentem, sed tantum conditionatè existentem, quæ existentia non impeditur, impedita actuali existentia actus primi; quia tamen semper manet verum, quod actus dareatur, si illæ, vel illæ circumstantiæ forent. Unde mediata libertas DEI circa actus liberos (quæ est immediata circa actum primum) potest impedire scientiam visionis, non autem medium. Certè, quando DEUS noluit absolutè fieri miracula coram Tyris, & consequenter impeditivit actum primum ad hanc specie conversionem illorum, non propterea impedit scientiam medium de conversione conditionata eorum; alias non potuisset eam revelare.

407. Dices 2. Absurdum est dicere, quod creatura possit aliquid facere, quod non potest DEUS: ergo etiam absurdum est dicere, quod creatura possit aliquid impedire, quod non potest impedire DEUS. Reip. dist. ant. quod non potest DEUS facere eodem modo, quo creatura, neg. ant. in quod non potest ullo modo influere. conc. ant. & neg. cons. Licet DEUS influat necessariò in omnes effectus creatos, tamen non influit in omnes liberè, vel determinando ad illos; alias deberet esse causa moralis omnium scelerum. Sic etiam DEUS non influit in effectus vitales vitaliter: nec etiam semper suscipit denominationem ab effectu; quia non dicitur vivens ab actu vitali creato, nec currens à

cursu Petri &c. Ut autem dictum num *præced.* non quicunque influit, sed tantum, qui liberè ad actum conditionatum determinat, potest scientiam medianam impediare.

Dices. 3. Hoc ipsum est absurdum, quod aliquid sit liberum creaturæ, & non sit liberum DEO. Resp. ex suppositione, quod DEUS velit creaturæ relinquere libertatem, non esse absurdum, quod aliqua sint creaturæ immediatè libera, DEO autem tantum mediatè, seu in libertate ponendi, vel non ponendi actum primum; quia non possunt duo esse immediatè liberè agentia respectu ejusdem actus. Si urgeas, actum conditionatum, qui determinat ad scientiam medium, DEO neque mediatè esse liberum; cum non prærequirat actum primum proximum absolutè existentem, circa quem tamen versatur libertas DEI, ut dictum *n. præced.* Resp. actum conditionatum neque esse creaturæ liberum per statum, sed tantum per alienationem, vel ampliationem, eumque nunquam posse absolutè existere, nisi prius DEUS suam libertatem exercuerit, quod sufficit.

408. Dices 4. Si non est impedibilis à DEO omnis veritas conditionata contingens, tunc neque est impedibilis omnis veritas absoluta contingens: sed hoc dici non potest: ergo. prob. maj. Ex veritate hujus propositionis conditionalis: *Si Petrus habuerit banc libertatem, non eliceret actum bonum:* sequitur hæc absoluta: *Non dabitur actus bonus Petri cum hac libertate:* ergo etiam ista non erit impedibilis, consequenter non omnis veritas absoluta. Resp. Hæc ipsa veritas, seu propositione, quoad modum enunciandi absoluta, est implicitè, vel æquivalenter conditionata, ex hoc ipso, quod prior conditionalis ipsi prorsus æquivalat: unde in forma dist. ma. neque est impedibilis omnis veritas absoluta, quæ est æquivalenter conditionalis, & plus non dicit, quam conditionalis. om. ma. alia simpliciter absoluta, quæque plus dicit, quam conditionalis. neg. ma. & dist. sic mi. neg. cons. Quod veritas contingens debet posse impediri à DEO, authores consentiunt ideo; quia videtur indecens dicere, quod creatura possit actualiter exercere suam libertatem, antequam suam exerceat DEUS: at hoc non fit in his propositionibus, quoad modum enunciandi quidem absolutis, implicitè autem, & quoad sensum conditionalis; quia circa harum objecta creatura nullam prorsus exercet actualiter libertatem: neque requiritur ad veritatem similium propositionum negativarum, ut creatura ullam libertatem exerceat: sed tantum, ut eam exerceret, si libertatem actualiter collatam haberet: ad quam tamen habendam prius opus est exercitio libertatis DEI eam conferentis.

409. Si fors velles contendere, sensum propositionis objectæ non esse æquivalenter conditionatum, sed omnino absolutum, non posses alium assignare, quam istum: *Datur absolutè libertas, & tamen non datur consensus.* Sed 1. hæc propositione non inseritur ex illa conditionali: *Si Petrus habuerit &c.* ut est clarum. 2. Hanc veritatem potest DEUS impedire; nam, ut vera sit illa propositione, debet jam DEUS exerceisse suam libertatem, dando eam libertatem creatam: quam si dare noluisse, eam veritatem complexam impeditur. Imò etiam, si adstruatur hic sensus negati-

vus absolutus: Non datur absolutè libertas, neque consensus (qui tamen iterum ex conditionali, si Petrus habuerit &c. non infertur) iterum hæc veritas copulativa est impedibilis à DEO; cùm hic pro libitu suo possit eam libertatem conferre: quamvis eadem veritas complexa etiam sit impedibilis ab homine; quia hic alteram partem potest impedire, nempe negationem consensus.

Alii respondent, quod DEUS veritatem illam negativam: Non dabitur actus bonus Petri cum hac libertate: non quidem possit impedi: possit tamen ad eam determinare. Hoc sic intelligi debet, quod DEUS possit negare libertatem, qua negata necessariò verum est, quod non detur cum illa consensus; & si ajunt, illam veritatem esse liberam DEO, non impeditive, sed determinative. Addunt, DEO etiam liberam esse eandem veritatem quoad modum; nam DEO liberum est, ut hæc veritas detur liberè, vel necessariò; liberè enim veritas dabitur, si DEUS det. Petru libertatem prævisam cum negatione actus; hoc enim casu Petrus liberè actum omittit: necessariò dabitur, si DEUS non conferat libertatem; tunc enim Petrus necessariò omittit actum. Adjungunt, quod, sicut DEUS non debet posse determinare ad omnem veritatem contingentem (e. g. non potest determinare ad istam: Antichristus peccabit) ita neque debeat posse impedire omnem veritatem contingentem. Hanc responsonem, nec impugno, nec defendo; solum noto, videri eam urgeri posse, quod, quamvis DEUS ad illam veritatem absolutam de peccato Antichristi non debeat posse determinare, debeat tamen prius suam libertatem exercere, antequam eam absolutè Antichristus exerceat: cui tamen replicas prior responsio clarius satisfacit.

410. Ex occasione hæc nota duo. 1. Quando dicitur scientia media præcedere, omne decreatum, non intelligitur, quod prius tempore existat, quæ decretum (nam vel decretum nunquam existit, vel ab eadem æternitate existit) sed tantum, quod non connectatur, aut necessariò exigat decretum actu existens. 2. Distinguenda sunt hæc duo *primum liberum*, & *immediate liberum*, item *primum determinans*, & *immediate determinans*. Primum convenit DEO, non autem secundum; est enim DEUS primum liberum; quia ipse semper debet prius exercere suam libertatem, dando, vel negando actum proximum: & tunc primum potest creatura liberè ad aliquid determinare. Eodem modo debet DEUS prius determinare ad actum primum, vel dando, vel saltem permittendo illum, quem dein potest creatura determinare ad actum secundum. Quidam actus autem creaturæ liberos DEUS non potest esse immediate liber, vel immediate determinans; quia sic actus non amplius essent creaturæ liberi; cùm antecedens inimpedibile tollat libertatem, ut infra agendo de prædeterminatione pluribus probabimus: tale autem effet antecedens libera DEI determinatio: nec dominium DEI in creaturas se extendit ad usus Chimæricos: sic etiam DEUS non potest equitare in equo.

411. Ob. 5. Si scientia media præcedit omne decretum, tunc supposita tanquam verâ sententiâ, quæ dicit, non creaturam, sed DEUM determinare ad individuum, DEUS non potest

per scientiam medium videre, quisnam actus in individuo sit futurus, sed tantum, quis in specie: hac ratione autem scientia media est confusa, & DEUM dedecens: ergo. Resp. omisa pro nunc veritate illius sententia, & omisa tota maj. nego min. DEUS enim clarissimè videt per scientiam medium omnia individua, quæ ex illa conditione sequi possunt, quamvis nullum adhuc in individuo videat determinatum; quia hæc determinatio antecedenter ad decretum non est visibilis: atqui hoc tam parvum est videre confusè, quam parvum est videre confusè omnia possibilia, sed nequum, quamnam sint ex illis præ aliis determinatae futura: vel videre omnes equos, sed unum non magis necessarium ad equitandum, quam alterum. Sic etiam, quando DEUS præcepit, ut offerrentur sibi duo tortures, vel duo pulli columbarum, non vidit confusè rem præceptam, quamvis non viderit magis unum, quam alterum præceptum.

412. Quidam non improbabiliter dicunt, scientiam medianam etiam non videre determinatè speciem actus physicè infimam: sed videre determinatè tantum speciem actus moraliter infimam, eò quod ex parte hypothesis tantum veniant principia per se necessaria, seu illa, sine quibus actus, neque quo ad substantiam, dari potest, & quæ non determinatè infimunt actum in specie physicè infima; nam hic etiam dependet à principiis per accidens. Explicant se magis sic. Actus contritionis e. g. est quoad substantiam, & moraliter idem, sive producatur ab habitu charitatis in justo, sive ab omnipotencia specialiter applicata in peccatore: adeoque (ajunt) scientia media non videt ex parte conditionati actum potius ut dependentem ab habitu charitatis, quam ab omnipotencia specialiter applicata: consequenter non videt eum determinatè in specie infima: sed tantum videt indeterminatè, seu disjunctivè.

413. Circa hanc sententiam hoc noto. Si principia per accidens sint indifferentia ad quodcunque extremum libertatis, etiam contrarietatis, ita, ut cuilibet possint coexistere, non video, cur scientia media non possit ea videre ex parte hypothesis: & consequenter etiam determinatè actum in specie infima (sive, ut ab ipsis intrinsecè dependentem, aut saltem extrinsecè denominatum liberum) ex parte conditionati. At, si ea principia, licet non trahant post se actum, tamen neque possint coexistere alteri extremo, vel contradictoriè, vel contrariè opposito (sicut e. g. habitus charitatis non potest coexistere peccato) difficultas est major; quia tale principium non potest constitui potentiam liberam e. g. ad peccandum; nam libera potentia debet posse stare cum actu libero; alias eum non posset denominare extrinsecè liberum: minus intrinsecè; quia non posset essentialiter respici ut coexistentes, sicut tamen actus intrinsecè liber debet omnia constitutiva libertatis respicere. Quæ autem non constituant libertatem ad utrumque, non videntur ex parte hypothesis scientia mediæ; quia hæc hypothesis est formaliter libertas ad utrumque, consequenter neque ex parte conditionati videatur determinatè actus cum iis connexus, seu in specie physicè infima; sic e. g. actus charitatis in specie infima etiam dependet ab habitu charitatis,

tatis, qui, licet non constitutat libertatem ad peccandum, constituit tamen potentiam ad actum charitatis eliciendum, & in hunc influit. Videri etiam possunt dicenda inferius. Id hic addo, quod, si actus non tantum sit conditionate futurus, sed etiam absolute futurus, scientiae mediae conjugatur scientia visionis, adeoque scientia DEI tota realiter accepta clarissime videat insinuam speciem, & ipsam individuationem actus.

414. Ob. 7. Si scientia conditionalis antecederet decretum DEI, tunc esset casualis respectu DEI: sed hoc est absurdum: ergo, probant. Esset præter intentionem DEI: ergo casualis. Resp. neg. maj. ad prob. neg. conf. Omnia peccata sunt præter, imò contra intentionem DEI, non tamen casualia; casuale enim est, quod inopinatè advenit: atqui DEO omnia perfectissimè comprehendant, nihil inopinatè advenit. Imò DEUS in signo priori per scientiam necessariam cognoscit, se debere habere aliquam scientiam medium, scilicet de ea parte contradictionis, quæ est vera: ergo in signo posteriori adveniens scientia media non potest inopinatè advenire. Certe ei, qui prius scit, se debere in gravi periculo, aut mori, aut vincere, neutrum est inopinatum.

ARTICULUS V.

An Scientia Media accedat ad Pelagianum vel Semipelagianum.

415. Pelagius Monachus è Brittannia Majore, seu, ut S. Hieronymus vult, è Scotia oriundus, turbare coepit Ecclesiam, teste Bellarmino in Chronolog. circa annum Domini 415. Negavit 1. originale peccatum Adami posteris, præsertim fidelium liberis, nocuisse, nisi forte exemplo malo per illud dato. Hinc dixit, parvulos non baptizandos esse, ut deleatur peccatum, sed tantum, ut aperiat iis janua cœli, quæ non, nisi per aquam renatis, pateat. 2. Docuit, hominem in hac vita posse esse sine omni peccato, quod sçpē S. Augustinus in ipso reprehendit. 3. Erravit præcipue in eo, quod ad opera meritoria vita æternæ negaverit necessariam esse gratiam. Origo autem mali in Pelagio, ac postea in ejus sequacibus fuit, quod, ut S. Hieronymus epist. ad Ctesiphontem c. 3. scribit, dicerent Pelagiani: Frustraque dedit DEUS arbitrii potestatem, quam implere non possum, nisi ipse me semper adjuverit; destruitur enim voluntas, quæ alterius ope indiget: maximè si istam debet tantum ex gratuito alterius favore recipere: quod tamen falsum esse, patet ex Concilio Senonensi, Decreto 15. dicente: Neque tamen tanta gratia necessitas libero prejudicat arbitrio; cum illa semper sit in promptu, nec momentum quidem prætereat, in quo DEUS non stet ad ostium, & pulset.

Accusatus de hæresi ista Pelagius in Synodo, Diospoli in Palestina habita, Patres ambiguis verbis decepit; admissit enim, gratiam necessariam esse: sed eo nomine libertatem naturalem, homini à DEO collatam, intellexit: atque ita est absolutus. Postea autem detectis fraudibus à Conciliis Africanis, præsertim Millevitano II. damnatus,

atque à S. Augustino vehementer fuit exagitatus: quin & à Summis Pontificibus Innocentio, Zósimo, ac Cælestino anathemate percussus, & ab Honorio Imperatore imperiali edicto Româ, quod, ut Pontificem deciperet, venerat, cum sociis pulsus. Tandem in patriam suam reversus, erroribus suis pertinaciter immortuus est. Ejus scripta dudum interierunt, nisi, ut Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis agens de S. Hieronymo afferit, ejus opus sint Commentaria in Divi Pauli epistolas, S. Hieronymi operibus inserta: itemque Epistola ad Demetriadem Virginem, quam etiam S. Augustinus l. de grat. Christi c. 22. eidem attribuit, atque impugnat.

Semipelagi, qui etiam Massilienses vocantur, eoquod plures eorum fuerint presbyteri illius Ecclesie, rejectis pluribus Pelagi erroribus, in hoc tamen ei contentiebant, quod initium meritorie fidei, ac desiderii salutis haberet naturalibus viribus, nulla gratia præveniente adjutis: quo initio volebant, nos posse mereri auxilium ulterius ad observanda mandata Divina, & obtinendam æternam salutem: quod teste S. Hieronymo epist. ad Augustinum explicabant similitudine ægri, qui, licet seipsum sanare non possit, tamen possit vocare medicum, & hac ratione sanitati initium dare &c. Hunc eorum errorem fuisse, fusè ostendit S. Augustinus l. de Prædestin. SS. c. 2. & sequent. item l. de bono persev. c. 23. Hi tamen Semipelagi, saltē principes eorum Cassianus, & Faustus Regiensis, dici non possunt, fuisse formales hæretici; nam eorum tempore nequam hæres erat, ut nunc est, articulus fidei. Quin Cassianus, & Faustus à quibusdam Dicēsisbus inter Sanctos coluntur. videri hac de re tota potest Theodorus Eleutherius in Historie de auxiliis Appendix de erroribus Pelagii & Semipelagiorum.

Jam nos afferimus, atque etiam DEO volente, ostendemus, scientiam medium esse longè remotam ab his erroribus, & esse omnino conformem doctrinæ S. Augustini, ut à n. 399. non inefficaciter est monstratum. At econtra adversarii scientiam medium multū impugnant, tanquam his erroribus nimis propinquam: & in primis ajunt, Consultores Romanos tempore Clementis VIII. Cardinales, etiam Paulum V. Pontificem Summum, censuisse, sistema scientiae mediae esse Semipelagianum: quin imò jam confessam fuisse Bullam condemnatoriam nostræ opinionis, nihilque ei defuisse præter solemnum promulgationem. Sed hæc, partim sunt falsa, partim infirma: & hinc per ea nihil probatur.

Censura Consultorum non fuit sat mature judicio consecuta. Damnavit I. Coronellus in libro Molinæ 61. propositiones: tum Consultores communi nomine 49. & inter has plures communiter in scholis receptas. Quare SS.D. Clementis VIII. admonitione perstricti, restrinxerunt censuram ad 42. tum omnino ad 20 tantum: & tandem tota censura neglecta est. Bullæ illius mentio primùm est facta post 40. & aliquot annos à morte Pauli V. quando scilicet omnes, qui testari oppositum possent, mortui jam erant. Nituntur autem assertores ejusdem Actis Pagnæ, & Lemosii, quibus nullam fidem habendam dum L 2

dura decrevit Innocentius X. Similis authoritatis est, quod dicitur de Bellarmino, ac aliis magnis è Societate viris, scientiam medium exosis, & prædeterminationem amplexis; quæ omnia fusiū resellere non est animus, ne vel invito acrius quid contra adversarios excidat. Videri autem possunt refutata apud Theodorum Eleutherium.

416. Dices 1. Tamen Semipelagiani admiserunt scientiam medium: ergo non est admittenda. Resp. etiam admiserunt scientiam simplicis intelligentie, & visionis: item mysterium SS. Trinitatis: num ideo ista negemus? Non sunt reprehensi à SS. Patribus, quod scientiam conditionalem admiserint, sed quod ea abusū fuerint; cum enim dicerent, initium salutis dari ex meritis naturalibus, præcedentibus gratiam, & afferrent illud. *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatione nil decernit:* quo dicere volebant, debere præcedere scientiam absolutam de meritis, per vires naturales factis (ut probat. P. N. Thyrus tom. 1. select. quest. disp. 36. sect. n. 5. 1.) oppugnārunt eos SS. PP. quarendo, cur ergo his potius, quam aliis regionibus prædicatum sit Evangelium? cur isti potius, quam illi veniant ad baptismum? cum in his casibus nulla apparent antecedentia merita. Reposuere Semipelagiani, DEUM prævidisse, quinam credituri essent, quinam non: quinam parvuli, si usum rationis acquirent, bene acturi essent, & quinam non. Hæc quidem non male.

At addiderunt, ob ista merita, conditionatè prævia, DEUM aliquibus concessisse gratiam vocationis, aut baptismi: negasse autem aliis, in quibus hæc merita non prævidebat: & hæc pessime. Si enim ob merita, vel demerita tantum conditionatè futura quis præmiatur, aut punitur, quilibet hominum debet in coelum assumi, & in infernum detrudi; cum quivis conditionatè prævideatur in innumeris circumstantiis bene, & in innumeris malè acturus. Rursus Semipelagiani ex parte conditionis tantum ponebant actum primum, ex meritis naturalibus constitutum: at omnes nostri ex parte conditionis ponunt gratiam supernaturalem, quamvis non prædeterminationem. Unde nimium quantum distamus.

417. Dices 2. Scientia media non adhibetur à S. Augustino ad conciliandam gratiam cum libertate humana: ergo, vel eam ignoravit, vel improbavit: primum asserere est immodeustum: ergo dicendum est alterum. Resp. dist. ant. scientia media non adhibetur quoad vocem, conc. ant. quoad rem, neg. ant. recolantur dicta num. 399. & seq. & judicent eruditii, an magis saveat S. Doctor scientie media, an prædeterminatione: quam vocem etiam tam parum adversarii inventient in S. Augustino, præsertim in sensu, quem ipsi ei attribuunt, quam vocem scientie media. Certè Franc. Aravio Episcopus Segobiensis ex S. Ordine Prædicatorum tom. 2. in 1. 2. n. 41. sic scribit de prædeterminatione physica: *Cujus nec Concilia, nec SS. PP. aliquando minerunt.* Ipse autem tantum moralem admittit.

418. Ut autem systema scientie media melius intelligatur, & quibusdam difficultatibus apparentibus occurrat, notandum 1. juxta nos

posse DEUM quilibet creaturam pro libitu convertere ex num. 398. saltem in hac providentia, in qua nullam producit creaturam, quam non prævidet alicui auxilio consensuram: quod implicitè eo ipso revelavit, dum revelavit, se omnium corda in manu sua habere. Nec Dicas, DEUM non habere potestatem convertendi hominem independenter à scientia media: hanc autem habere ab ipso homine, adeoque accipere debere potestatem ab homine; nam scientiam medium DEUS non habet ab homine; non enim homo est objectum physicè motivum, vel influens in actum DEI, sed DEUS habet eam scientiam à se ipso, & à sua essentia, tanquam principio metaphysico, & specie intelligibili (si hæc necessaria est) objectum autem est tantum conditio objectiva, sine qua DEUS non haberet scientiam à se ipso: sed istud non tribuit scientiam: sicut scilicet possibilis rerum non tribuit DEO omnipotentiam. An autem possibilis sit in alia providentia, creatura prævisa omnibus dissensura, infra disputabimus: interim SS. PP. de hoc nihil decernunt.

Notandum 2. DEUM quemcumque actum posse promittere: & sic promisisse Abrahæ fidem posterorum; quia, dum vidit, sub quibus auxiliis essent credituri, & voluit ea auxilia dare, potuit infallibiliter promittere fidem, quam erat ipse facturus, hoc est, gratiam datus, ut ipsi longè magis, quam credentibus deberet adscribi fides eorum: sicut scilicet quilibet actus bonus magis debet adscribi DEO, quam ipsi actum elicienti, ut alibi solet ostendi. Ubi obiter addo, S. Augustinum, quando ait, promisisse DEUM hanc fidem de sua prædestinatione, eamque præscivisse, non loqui de scientia conditionali, sed absoluta.

419. Notandum 3. quando dicitur, DEUM dare gratiam; quia videt consensus secuturum, per hoc non significari, consensus secuturum ex viribus purè naturalibus; quia hoc esset accedere ad errorem Pelagii: sed secuturum ex gratia; quia hypothesis scientie media, seu conditio, semper involvit gratiam, & sic tendit. *Si Petrus habuerit gratiam Eccl.* Rursus: non significatur, consensus habere rationem cause moralis, sed finalis; non enim DEUS dat gratiam; quia consensus aliunde existit: sed, ut sit, seu per ipsam gratiam elicatur. Ita expressè S. Thomas 1. part. quest. 23. art. 5. ad 1.

Notandum 4. DEUM non debere exspectare creaturam, ut eam vocet, vel excitet per gratiam (hic enim esset error Semipelagianorum, qui dixerunt, DEUM exspectare merita naturalia, tanquam dispositiones ad gratiam) at aliquo modo, non tamen strictè proprio, exspectare vocatam, ut consentiat; sic enim ait Apocal. 3. v. 20. *Ego sto ad ostium, & pulso. Isa 1. c. 5. vers. 2. Exspectavit, ut faceret uvas, & fecit labruscas. & c. 30. v. 18. Exspectat Dominus, ut misereatur vestri.* Verum, strictè loquendo, DEUS nihil exspectat ad habendam scientiam medium; cum ad hanc non debat præsupponi quidquam absolute existens, sed tantum objectivè: quæ existentia objectiva jam datur ab æterno. Unde per exspectare tantum intelligitur presupponere pro priori rationis ad scientiam: quæ exspectatio non dedecet DEUM, cum tantum sequatur,

quatur ex ea, quod ideo DEUS cognoscet; quia res sunt futurae: nec cæco modo suam conserat gratiam.

420. Notandum 5. ipsum nostrum consensum supernaturalem esse gratiam, & donum DEI, ita ut magis debeat adscribi ipsi, quam nobis: & hinc in ipsum actum debet DEUS influere gratiosè, adeoque non tantum juvare ad posse, sed etiam ad agere. Not. 6. ex S. August. Pelagianos fecisse gratiam pedissequam natura ideo; quia volebant, quod natura debeat præcedere suis actibus naturalibus, & his gratiam mereri, seu tanquam meritum post se eam trahere: quod nos detestamur, & tantum admittimus, quod scientia media, à qua habetur infallibilitas gratiæ, præ-supponat, tanquam suum objectum, consensum conditionatè futurum, & quidem non futurum viribus solius naturæ, sed etiam gratiæ.

Notandum 7. propositionem quartam Jan-senii: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: Et in hoc erant hæretici, quod vellet, eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare: hanc, inquam, propositionem non tantum damnatam esse copulativè: sed quodlibet membrum illius; nam, si primum, se solo sumptum, non est datum non est, sed dici potest, Semipelagianos gratiam interiorem etiam ad initium fidei admisisse, dic, circa quid, vel in quo hæretici fuerint circa materiam gratiæ, circa quam tamen hæreticos fuisse, negari non potest?* Certe nihil invenies aliud, quam quod gratiæ resisti, aut obtemperari posse docuerint: quod tamen dici non posse, ex 2. di mem-bri damnatione constat.

421. Quare, quando Gonetus ex S. Prospéro vult evincere, aliquos Semipelagianos necessitatem gratiæ prævenientis interioris ad initium fidei admisisse, incassum laborat; nam S. Prosper in celebri epistola ad S. August. expresse ait, Semipelagianos negasse gratiam præviā, quæ sanè eadem est cum præveniente. Manifestum est autem legenti, S. Patrem de his iisdem, & non de aliis Semipelagianis loqui, dum ait, eos non negare, voluntates secundum suam phantasiam à gratia esse præventas: per quod intelligit, juxta ipsos voluntates prævenir à gratia, non quoad initium fidei, sed quoad sequentia merita: hæc enim erat phantasia hæretica Massiliensem.

Verbis autem illis sub finem epistolæ: *Quia finem uniuscuiusque previderit, Et sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esset voluntate, Et adiuvante, præsicerit:* S. Prosper non loquitur de Semipelagianis, sed aliis antiquioribus Doctoribus, ante Augustini ætatem; quia præmit hæc verba: *Retractatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par reperitur, Et una sententia scilicet.* Quia autem tempora tunc erant valde periculosa, & hæc verba eum dubium reddebant, an adjutorio gratiæ tantum finis, seu observatio legis totius, subderetur, quo casu erant hæretica: an verò etiam initium fidei, quo casu erant Catholica, petit S. Prosper à S. Augustino explicationem.

422. Notandum 8. Pelagium nunquam admisisse, necessitatem esse gratiam supernaturalem interiorum ad simpliciter posse meritorie operari; sed tantum aliquando ad facilius posse. Et

quamvis Alvarez de auxiliis lib. 1. disp. 1. oppositum probare contendat, non probat. Certè S. Augustinus l. 1. de gratia Christi cap. 41. contra Pelagium, & Celestium, postquam per plura capita retulisset lecta à se opuscula Pelagii, hanc tandem crisi universalem subjungit: *Ab illo enim suo manifestissimo dogmate non recedit omnino.* & post pauca: *Ipsum verò auxilium, quo possibiliter naturalem peribet adjuvarari, in lege constituit, atque doctrina, quam nobis fatetur etiam S. Spiritu revelari, propter quod & orandum esse concedit.* Sed hoc adjutorium legis, atque doctrinae, etiam propheticis suis temporibus: adjutorium autem gratiæ, quæ propriè gratia nuncupatur, in Christi esse arbitratur exemplo. Quod nibilominus ad doctrinam pertinere perspicitis, quæ nobis Evangelica predicatorum.

Ex quibus patet, Pelagium non admisisse gratiam interiorum, sed tantum exteriorum legis, ac doctrinæ, seu exempli Christi, & Evangelii, quod ait nobis prædicari, scilicet exterius proponi. De qua lege S. Aug. cap. 24. dixerat, quod DEUS in cordibus nostris non operetur lege, ac doctrina insonante forinsecus: patetque insuper ex aliis capitibus sequentibus ejusdem libri, S. Augustinum tantum requirere, ut gratiam interiorum, quæ ipsam voluntatem, seu actionem bonam operetur, Pelagius admittat: nam cap. 45. multis probat, Christum non corporalibus oculis respexisse S. Petrum: sed ait: *Intus actum est, in mente actum est, in voluntate actum est;* quod partum ad mentem S. Augustini probaret, si plus, quam interiorum gratiam, scilicet intrinsecè efficacem requireret. Tandem cap. 47. ait, si Pelagius admittat gratiam per JESUM Christum, quæ non tantum juvet posse, sed etiam dei ipsum velle, ita, ut sine ipsa nihil bene velimus, nihil amplius controversiae relinquimus.

423. Nec te turbet, quod textu citato num. preced. S. Augustinus dicat, Pelagium admisisse legem, atque doctrinam *Spiritu Sancto revelari, Et propterea orandum esse;* nam, ut manifestum est ex pluribus locis S. Augustini, Pelagius verbius *æquivocis sapientissime usus est,* quæ deinde discipulis suis in malum sensum exposuit. Hinc, licet ejus verba possint catholicè accipi, tamen ab eo non ita accipiebantur: & sic ipse non intellect revelationem internam in mente, sed externam, quæ sit per libros sacros, & prædicatores fidei, aut poenitentia &c. per quos etiam dicitur *Spiritus Sanctus cordis aures aperire, revelare, illuminare.* Et hæc quoque ejus, per suos Ministros, vel instrumenta, facta *revelatio,* est aliqua gratia: sed ordinis inferioris, propter quam etiam agendæ sunt gratiæ, & orandum *Spiritus Sanctus:* sed non est illa gratia, quam SS. PP. ad meritum necessarium dicunt. Hanc revelationem agnoscit etiam Gonetus tom. 4. de Heres. Pelag. tr. 7. disp. 1. art. 4. n. 47. vocatque illuminationem, quæ se teneat ex parte objecti, seu sit objectiva, sicutque in applicatione, seu propositione aliqua objecti, & pertineat ad legem, atque doctrinam: adeoque est tantum naturalis.

Plura de Pelagianorum, & Semipelagianorum, seu Massiliensium erroribus videri poterunt apud Theodor. Eleutherium in appendice, vel in Luctubrat. S. August. Doctor gratiæ, & libertatis part. 1. à num. 39. Hucusque allata

abunde sufficient pro defendenda præsenti con-
clusione.

ARTICULUS VI.

*An admittendum Decretum subje-
ctivè absolutum, & objectivè condi-
tionatum.*

424. **D**ico. Decretum istud, de quo ali-
quo modo jam actum n. 381.
& magis explicatum n. 396.
non debet admitti circa actus creaturæ liberos.
Non nego posse, vel etiam debere aliquando ad-
mitti in quibusdam casibus, soli DEO liberi,
(de quibus n. 381.) tale decretum, vel talia de-
creta, sive virtualiter, sive formaliter distincta:
circa quæ tamen non semper eodem modo
discurrendum; nam vel conditio illorum fuit
prævisa implenda, ut illa *Joan. 16.* vel non, ut al-
tera *4. Reg. 13.* (vide cit. n. 381.) Si primum: DE-
US non habet duo decreta, quorum prius sit con-
ditionatum, & alterum absolutum, sed tantum
unum, idque rem absolutè decernens; nam, cum in
casu purificatæ conditionis absolutum decretum
elicere velit, ad quid quasi cunctabundus prius
conditionatè decernat, quod supposita scientia
simplicis intelligentiæ, ac media directâ potest
statim, & in tali casu vult, absolutè decernere?

425. Cum autem ex tali decreto absolute,
respiciente aliquam conditionem absolutè etiam
ponendam, legitimè inferatur hæc veritas, quod
DEUS decreverit id facere, & facturus sit, si ea
conditio ponatur, adeoque decretum objectivè
conditionatum, virtualiter, vel eminenter, conti-
neatur in absoluto; ideo DEUS, qui non tene-
tur sua decreta quoad omnes formalitates, seu
totaliter revelare, potest tale decretum revelare
tanquam objectivè conditionatum, præsertim
si id pro fit ad excitandos homines, ut eas condi-
tiones ponant, vel evitent. Sic DEI decretum
salvandi omnes homines, si bene vivant (sicut
dicemus inferiùs, quando de eo agemus) non
est conditionatum respectu prædestinatiorum, nec
effectivè inefficax: & tamen id DEUS revela-
vit tanquam voluntatem conditionatam. Si autem
fit secundum, sive, si conditio prævideatur
non implenda, ut in casu superiori *4. Reg. 13.* &
iterum *Gen. 18.* in decreto parcendi ad preces A-
hrahæ Sodomitis, si decem in ea urbe sint probi;
tunc talia decreta, quamvis sint subjectivè abso-
luta, tamen respectu illius effectus conditionati
manent objectivè conditionata, hoc est, conti-
nent aliquam inclinationem, vel præparationem
animi in DEO, vi cuius poneretur effectus, si
poneretur conditio: re ipsa tamen etiam hæc de-
creta sunt absoluta, & absolutè decernunt nega-
tionem effectus; quia absolutè prævidetur con-
ditio non ponenda.

426. Quamvis autem aliqua Decreta, juxta
modo datum explicationem, subjectivè absoluta,
& objectivè conditionata admittenda sint, non
tamen admitti debent in DEO talia Decreta in-
finita circa omnia possibilia, etiam in alio, vel in-
finitis aliis mundis: quibus decretis DEUS An-
gelos, & homines tunc creandos prædestinaret, vel
reprobaret, talia, vel talia bella, regimina, peccata

permitteret &c. quæ tamen omnia ut conditio-
natæ futura DEUS scire debet: ad quid enim
DEUS infinitis decretis, etiam tantum formaliter
distinctis, omnes creature in infinitis aliis mun-
dis possibiles, quas nunquam producturus est,
jam prædestinet, vel reprobat, eorum actus bonos
& malos prædeterminet &c. præsertim, cum
hæc decreta conditionata non videantur bene
convenire cum decreto absolute prædeterminante,
& hæc omnia excludente: ad quid DEUS
dicat? Ego prædetermino, quod, si *Judas in his vel*
illis circumstantiis (quæ essent plurimæ) ponatur,
convertatur: quando absolute dicit: Ego præde-
termino, ut non convertatur.

Dicunt aliqui: DEUS habet totum actum
primum proximum ad elicienda ea decreta, &
quidem circa actus creature non liberos, inim-
pedibilia, circa actus creature liberos, saltem im-
pedibilia: ergo ea elicere. Ita aliqui ex nostris,
contra quos modò ex primaria intentione non pu-
gnamus, & utique admissa impedibilitate decre-
torum potissimum nostræ rationes vim amittunt:
sed quia tamen tot talia decreta, etiam impedibi-
lia, non censeo admittenda, Resp. neg. cons.
Non est imponenda DEO necessitas, etiam tan-
tum ad elicienda decreta indeterminatè sumpta,
nisi apertè monstretur; perfectior enim est liber-
tas in actu primo, qua potest liberè purè omittere.

Sed contra hoc iidem iterum dicunt:
DEO debet tribui perfectissimum exercitium li-
bertatis, quod est positivum: ergo non potest
purè omittere. Resp. dist. ant. debet DEO
tribui exercitium formaliter perfectissimum, conc.
ant. perfectissimum materialiter, subdist. si velit
libertatem suam positivè exercere. conc. si hoc
non velit. neg. ant. & cons. Si DEUS ex jure
sue libertatis in actu primo se habeat tantum ne-
gativè, erit hoc pro his circumstantiis formaliter
perfectissimum; quia Divinæ voluntati tunc præ
aliis maximè conforme. Et sic etiam alia, quam-
vis materialiter minus perfecta, dicimus formaliter
perfectiora; quia sunt magis conformia re-
gulae omnis honestatis, nempe Divinæ voluntati.
Nec tamen propterea DEUS manet irresolutus;
quia per puram omissionem liberam est negative
determinatus, nec jam manet indifferens; quia
status indifferenter non dicit negationem, sed
tantum præcisionem; quia debet esse, & est compo-
sibilis cum decreto, & ejus negatione. Ali-
qui videntur velle scientiam reflexam evitare,
ejusque difficultates, admittendo ista decreta:
sed in primis eam non evitant; quia hoc ipsum de-
cretum, non tantum ut absolutè, sed etiam ut con-
ditionatè existens est cognoscibile, consequen-
ter per scientiam medianam reflexam. Dein hoc
ipsum decretum cum scientia media directa, vel
collatione auxiliij, habet easdem difficultates, quas
scientia media reflexa, ut patet consideranti.

427. Probatur jam assertio, quod non de-
beat admitti tale decretum explicatum num. 396.
seu inimpedibile circa actus creature liberos, de
quibus potissimum instituitur hic quæstio. Pro-
batur autem i. sic. Decretum hoc repugnat liber-
tati: ergo non datur, prob. ant. Decretum hoc
est antecedens, à creature inimpedibile, & ex se
necessariò connexum cum actu conditionatè fu-
turo: insuper, si accedit purificatio conditionis,
quam etiam creature impediare non potest, est
absolutè

absolutè necessariò connexum cum actu absoluto futuro: sed quidquid est tale, repugnat libertati: ergo. maj. est adversariorum. min. prob. Quidquid est essentialiter connexum cum uno libertatis extremo, & impeditibile, facit, ut actus primus proximus non possit esse indifferens ad utrumque; quia est essentiale determinativum ad unum, & impedimentum inauferibile, ne voluntas possit amplecti extremum alterum, non minus, ac catena ferrea facit, ut potentia ambulativa, per illam ligata, non possit esse indifferens ad ambulandum: ergo repugnat libertati, quae est potentia ad utrumque pro libitu amplectendum. Plura in hanc rem afferemus inferius, agendo de ipsa prædeterminatione.

Probatur 2. Juxta assertores hujus decreti Christus Matth. 11. v. 21. malè reprehendisset Corozaim, & Bethsaidam, sive eorum urbium incolas præ Tyriis & Sidoniis, eoquod ad visa tot Christi miracula conversi non fuerint, cum tamen conversi fuissent Tyrii, & Sidonii, si ea prodigia coram ipsis facta fuissent: hoc dici non potest: ergo. prob. ma. Corozaita potuissent se excusare, dicendo: DEUS efficaciter decrevit conditionatè, & decrevisset absolutè conversionem Tyriorum: at respectu nostri decrevit oppositum: atque hinc nobis negavit prædeterminationem, quam dedisset Tyriis: his autem positis, Tyrii non potuissent non converti: nos è contra habuimus impedimenta inauferibilia conversionis. Nec retorqueri potest in assertores scientiæ mediæ hoc argumentum, dicens, etiam juxta hos Corozaitis non defuisse excusationem; cum potuerint dicere, se non habuisse gratiam prævisam cum consensu; nam facile refelli potuissent, reponendo, hoc ipsum imputandum ipsis esse ad culpam; cum potuissent facere, ut hæc gratia prævisa fuisset cum consensu; si scilicet ei cooperati voluissent, ut potuissent.

428. Probatur 3. DEUS deberet in hoc decreto quoque videre actus peccaminosos, etiam quoad formale peccati; quia etiam formalem malitiam revelavit, tam absolutè, quam conditionatè in SS. Scripturis, ut constat ex n. 383. & seq. ergo deberet prædeterminare conditionatè (& sèpissime etiam absolutè, quotiescumque scilicet absoluè sunt peccata) ad ipsam formalem malitiam, quod nemo admittit; sic enim DEUS est author peccati, magis, quam, si istud præcipere; nam consilium, vel præceptum non ita efficaciter determinaret. Quidquid autem sit de formali malitia, qua forte dicetur, non videri in decreto, tanquam aliquid prædeterminatum, sed tantum, tanquam aliquid consequens ad materiale peccati prædeterminatum, tamen hoc decretum DEO minimè dignum est; nam determinare ad aliquid essentialiter, & impeditibiliter connexum cum alio est æquivalenter determinare etiam ad hoc alterum: quod DEUM in nostro casu utique dedecet. Si hoc neges, dic, quare DEUS non potest suadere, aut præcipere materiale peccati? quod tamen DEUM posse, afferit nemo. Discrimen quidem aliquod conatur Goonetus assignare: sed illud non subsistere, patebit inferius n. 463.

Confirmatur. Juxta adversarios DEUS circa quodvis peccatum habet duo decreta, scilicet conditionatum, & absolutum (nam si, ut aliqui

volunt, circa actum absolutè futurum non priùs habuit decretum conditionatum, DEUS illum non prævidit conditionatè futurum, adeoque eum quasi cæco modo absolutè prædeterminavit, quod inconvenientissimè dicitur.) quomodo ergo DEUS potest, ut sèpe in Scripturis facit, protestari, non esse voluntatis sua peccata hominum, ea in cor suum non ascendisse, &c? Certè, si homo sic loqueretur, dum taliter determinaret, nemo ei crederet, præsertim, si adderet aliquid impeditibiliter inferens actum, quale est prædeterminatio.

429. Probatur conclusio 4. ex SS. Patribus. Hi varias movent quæstiones de rebus, quas DEUS, licet de illis præciverit, quod ex ipsis securum sit aliquid malum, tamen posuit, e.g. quærunt, cur DEUS produxerit Luciferum, quem præciebat lapsorum: cur Adamo impoñerit præceptum, quod præciebat esse violandum: cur Christus Judam elegerit in Apostolum, quem præciebat, se proditurum &c. (textus SS. PP. Damasceni, Chrysostomi, Nisseni, Basili, Augustini, Cyrilli &c. vide apud Suarez in Opusculis l. 2. de scient. futur. condit. c. 2. n. 2.) ergo supponebant, hæc præcita sùisse scientia conditionali, quæ directus DEUS potuisset ea impedi: atqui non scientiæ fundatæ in decreto conditionatè prædeterminante: ergo. prob. subsumptum, alias enim, ut rectè ait Banholzer de Scientia Dei q. 4. a. 3. n. 95. non debuissent Patres laborare, ut ostenderent, malum non sùisse, posita è præscientiæ, res eas ponere, e.g. Adamum creare; sed potius laborandum ipsis sùisset, ut ostenderent, non sùisse malum præscientiam fundatam in decreto, conditionatè ad malum, & lapsum præterminante. Certè nullo ullius Patris effato probari potest, DEUM mala ita conditionatè decreuisse. Et quis credit S. Augustinum, quando tr. 73. in Joannem ait: Malè ergo usurus eo, quod vult accipere, DEO potius miserante non accipit: quis, inquam, credit, eum supponere, quod DEUS tales hominem conditionatè prædeterminaverit ad malum usum donorum suorum, & propterea absolutam collationem negaverit? Quis credit, SS. PP. dum cum Scripturis citatis n. 383. dicunt, raptum esse justum, ne malitia mutaret intellectum ejus, supposuisse, quod ex decreto Divino malitia deberet pervertere ejus intellectum, posita conditione, cujus positio pendebat à solo DEO; quia scilicet erat omissione raptus? Quis credit, quod S. Augustin. supposuit, DEUM peccata conditionatè prædeterminasse, quando de prædest. Sanctorum c. 10. ait: Prædestination est, quæ sine præscientia non potest esse: potest autem esse sine prædestinatione præscientia; prædestinatione quippe DEUS ea præscivit, quæ fuerat ipse facturus: unde dictum est: fecit, quæ futura sunt: præscire autem potens est etiam, quæ ipse non facit, sicut quecumque peccata.

430. Unde ex mente Sanctorum Patrum præscientia ita conditionatè futurorum non fundatur in tali decreto: insuper ipsa præcedit decretum absolutum, adeoque est ante omne decretum, & consequenter est scientia media. Quod autem præcedat omne decretum absolutum, ipsi Patres sèpissimè docent, dum ajunt, multa esse præscita, quæ non sint prædestinata, (nam prædestination est absolutum decretum) & præscientiam latius patere,

tere, quām prædestinationem: item hanc non posse esse sine præscientia, quamvis ista possit esse sine prædestinatione: sic docet Augustinus loco paulò ante cit. de prædest. SS. c. 10. Idem c. 9. sic ait: *Utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit DEUS, querere, ac differere, tunc necessarium non putavi.* Iterum in expositione quarundam propositionum in Ep. ad Rom. propositione 55. Nec prædestinavit aliquem, nisi quem præscivit crediturum: ubi planè supponit præscientiam precedere prædestinationem, adeò, ut fateatur Alvarez, ex hoc textu inferri scientiam medium; sed simul neget, esse verba S. Augustini, & velit, esse cuiusdam Arborei: verū opus est tantum, inspicere locum citatum, & clarè videbitur, loqui S. Augustinum. Similia habent S. Fulgentius, & S. Prosper ad capitula Gallorum c. 15. Angelicus autem in c. 8. ep. ad Rom. lect. 6. sic scribit: *Non quia omnes præscitos prædestinet, sed quia eos prædestinare non poterat, nisi præsciret.* Idem 3. p. q. 1. a. 3. ad 4. ait: *Dicendum, quod prædestination presupponit præscientiam futurorum.* Ex his abunde claret, ex mente SS. Patrum scientiam conditionatè futurorum antecedere eo modo, quo in DEO fieri potest, ipsa decreta, adeò que esse scientiam medium. Quidam hoc loco etiam agunt de Decreto Concomitante Scotistico: sed de hoc nos agemus inferiorius.

ARTICULUS VII.

Solvuntur Objectiones.

431. Ob. 1. S. Augustinus l. 2. de bono persever. c. 18. ait: quod, quando apud aliquos verbi DEI tractatores reperitur nomen præscientie, & agitur de vocatione electorum, nomine præscientie intelligi debet prædestination: ergo (infert Gonetus tom. 1. tr. 3. de scientia DEI disp. 6. a. 7. §. 2. n. 187. quando S. Augustinus, à nobis n. 401. citatus, ait, DEUM vocare sic hominem, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat: *Hoc ita intelligendum est, DEUM sic eos vocare, quomodo prædestinat eis congruere, ut vocantem non respuant.* fine, quomodo præscivit scientia fundata in decreto, & prædestinatione: ergo S. Augustinus admissit decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum.

Resp. Verba S. Augustini habentur c. 19. at non habentur, ut citantur: sed sic: *Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi DEI tractatores legimus DEI præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere?* Ex his autem non infertur, voluisse S. Augustinum, omnem præscientiam fundari in aliquo decreto; nam in primis opositum aperte desumitur ex initio antecedentis capituli 18. ubi sic habetur: *Unde aliquando eadem prædestination significatur etiam nomine præscientia:* ecce dicitur aliquando, non semper: 2dō in verbis paulo ante n. preced. citatis clarè præscientiam, & prædestinationem distinguit: item eodem libro c. 14. dum ait: *Prædestination Sanctorum nihil aliud est, quam præscientia scilicet, & preparatio beneficiorum DEI, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur: manifeste supponit, præscientiam nudè sumptam nondum esse prædestinationem.* Unde ad summum voluit, per præsci-

entiam intelligendam prædestinationem tunc, quando ad hoc aperta nos ratio cogit, uti cogit circa textum, quem ibi affert ex ep. ad Rom. c. 11. v. 2. Non repulit DEUS plebem suam, quam præscivit: ubi Apostolus clarè innuit electionem, seu prædestinationem Israëlitici populi.

432. Nullo modo autem infertur, præscientiam conditionalem, seu scientiam conditionatè futurorum fundari in decreto; cum de hac re ibi proflus non agat: insuper scientia ista prædestinatione dici non possit; quia, posita etiam scientia de conditionatè futuris plurimis bonis operibus, DEO adhuc liberrimum est, ea opera bona, vel hominem prædestinare. Certè, licet de Juda DEUS præsciverit, eum sub certis conditionibus plurima bona opera facturum fuisse, tamen nec illa bona opera, nec ipsum prædestinavit. Ex quo ulterius infertur, quod, quoad præscientiam conditionalem, electi & reprobi sint pares, & indiscreti (cum tamen prædestination ex mente S. Augustini, & omnium, sit discretio inter istos) adeòque saltem sit certum, quod non omnis præscientia conditionata sit prædestinatione, seu decretum. Quare S. Augustinus loc. cit. de decreto hoc Thomistico non cogitavit. Intendit ibi monstrare, merita non præcedere gratiam, sed hanc præviā esse ad omnia merita: item prædestinationem ad gratiam (de qua eum ibi loqui est clarum) gratuitam esse: ex occasione autem dicit, à DEO præscripsi bona opera in prædestinatione: & clarum est, tum ex c. 17mo tum ex 18vo tum ex hoc ipso 19no, eum loqui de operibus absolutè futuris, quæ sola in sensu strictiore assertit præscripsi S. Augustinus citatus n. 394. quæque in decreto, ea prædestinante, seu prædefiniente, posse videri non negamus: quamvis simul etiam videantur in seipisis. Nos autem hic non agimus de scientia absolutè futurorum, sed tantum de scientia conditionatè futurorum, de qua S. Augustino ibi nulla est mentio; sed mentio est hoc ipso libro c. 14. ex quo textum adduximus n. 401. utpote scientiæ mediæ sat clarè faventem: & adhuc copiosior mentio est l. 1. ad Simplicianum q. 2. videlicet à n. 399.

433. Ob. 2. Nihil potest concepi futurum, nisi concipiatur ut præsupponens suas causas: ergo neque conditionatè futurum potest concepi, nisi concipiatur ut præsupponens decretum DEI subjectivè absolutum. Conf. Futurum absolutum prærequirit decretum absolutum actu existens: ergo futurum conditionatum prærequirit decretum conditionatum actu existens. prob. conf. alias posset etiam dici, quod futurum absolutum non requirat decretum actu existens, sed tantum futurum, sive existens per ampliationem. Resp. omis. ant. dist. conf. nisi concipiatur, ut præsupponens decretum DEI absolutè actu existens, neg. conf. conditionatè tantum existens, hoc est, quod daretur, si res absolutè esset futura. omis. conf.

Si enim res est tantum conditionatè futura, tunc sicut nunquam absolutè existet, ita nunquam prærequirit causas absolutè existentes. At si aliquando realiter actu est extituta, tunc causas pro sua temporis differentia actu existentes prærequirit: & quia decretum DEI, quod aliquando debet dari, debet ab æterno dari, quodlibet

Ebet absolute futurum prærequisitum decretum ab æterno actu existens. Ad conf. neg. conf. ad prob. neg. illatum ex ratione modo assignata, quam etiam Pontius Scotista assert apud Martinez *controv.* 4. *disp.* 3. *scđ.* 5. Eodem modo futurum conditionatè non debet esse determinatum in causis per statum existentibus, sed tantum existentibus conditionatè, & per alienationem. Ubi nota, quando voci *determinatum* additur *de futuro*, vel *conditionatè*, hæc esse addita diminuentia, ut verbum est non sumatur pro statu, sed per alienationem, vel ampliationem. vide Martinez *contr.* 4. *disp.* 2. *scđ.* 4.

434. Dices. Futurum conditionatum non præsupponit decretum merè possibile: ergo actu existens. Confirm. Futurum conditionatum jam ab æterno transit à statu puræ possibilis ad statum futuris conditionatè: ergo jam ab æterno debuit dari causa ejus translativa: atqui nulla datur ab æterno, nisi decretum DEI: ergo. Resp. Supposito, quod illud non sit etiam absolute futurum, dist. ant. non præsupponit decretum merè possibile per statum. neg. ant. per alienationem. conc. ant. & neg. conf. A parte rei non magis datur per statum decretum conditionatè existens, quām merè possibile; quia utriusque nunc datur negatio. Discremen tantum est, quod negatio decreti merè possibile semper detur: negatio autem decreti conditionatè existentis absolute quidem semper detur, non tamen detur semper conditionatè; si enim peneretur conditio, non amplius daretur negatio, sed existet ipsum decretum: & quidem tunc, cum res absolute esset futura, existeret decretum jam ab æterno.

Ad confirm. neg. suppositum; neque enim pura possiblitas, neque futuris conditionata proprie loquendo sunt status, sed utraque est alienatio; & hinc etiam transitus fit tantum per alienationem, atque in utroque casu verbum est sumitur tantum in vi copula. Hinc potest etiam distingui ant. transit per statum. neg. ant. per alienationem. conc. ant. & dist. conf. debuit dari causa per statum. neg. conf. per alienationem. conc. conf. hoc est, si sive et, deberet dari causa: at quia absolute non fit, neque absolute deberet dari causa. Nec dicas, hac ratione futurum conditionatum esse tantum ens rationis, & nihil reale. Resp. enim, esse aliquid reale, sicut scilicet possibile, non quidem per statum, sed per alienationem. Sed neque ex eo, quod conditionatè futurum debet (si velit absolute existere) dependere à decreto, debet haberi à DEO decretum jam existens; nam etiam omne possibile debet dependere à decreto, si velit existere, quin tamen DEUS habeat decretum actu existens circa omnia possibilia.

435. Ob. 3. Actus conditionatè futurus, & absolute futurus, immo & actu existens, sunt unus, idemque realiter actus: sed actus absolute futurus, vel existens non potest videri ante decretum DEI: ergo neque actus conditionatè futurus potest videri ante decretum DEI. Quidam videntur negare, quod sint idem, res possibilis, conditionatè futura, absolute futura, & existens: sed hoc puto, non satis congruere cum communis in nostris scholis sententia, quod essentia, & existentia realiter identificantur. Insuper exi-

stentia non est forma physica, seu physice distincta ab existente: sed tantum est forma metaphysica, ut animalitas respectu animalis; est enim impossibile, & imperceptibile, quod aliquid existat per existentiam sibi superadditam, & realiter à se distinctam, ut cuiuslibet consideranti patet, & saltem in nostris scholis est indubiatum. Nec replicari potest, quod tantum essentia possibilis, & existentia possibilis, non vero essentia possibilis, & existentia actualis identificantur; nam hac ratione esset tantum questione de nomine inter nos, & Thomistas, qui facile dicere possent, se per essentiam intelligere possibilem, per existentiam vero intelligere actualiem, adeoque realiter distingui possibiliter rei, & existentiam actualiem ejusdem, quod tamen nostri non concedunt, neque concedere possunt.

436. Probatur. Si inter se realiter distinguuntur possibile, & actualiter existens, tunc non existit id, quod fuit, vel est possibile, sed aliquid realiter distinctum: neque productur, quod fuit possibile, adeoque non Antichristus, qui nunc est possibilis, sed aliquis ab eo distinctus existet. Nec dici potest, eundem quidem esse Antichristum, sed non eandem possibiliter; nam sic possiblitas non esset intrinseca, sed extrinseca, contrà quām sentiunt isti, quibuscum disputamus. Ulterius, si possiblitas est distincta ab existentia actuali, tunc ex eadem ratione erit distincta cognoscibilis, ut videtur clarum: ergo DEUS non cognoscit defacto Antichristum, qui existet, sed aliquid distinctum, scilicet cognoscibilitatem ejus realiter distinctam: quæ mihi saltem videntur minimè vera.

Rursus, si possibile, & actualiter existens distinguuntur, tunc etiam distinguuntur futurum, non tantum quidditatè (sic enim involvit negationem utique distinctam) sed etiam denominativè sumptum, ab actualiter existente: ergo aliud est Antichristus nunc, quām sit ille, in fine mundi venturus: vel certè est aliud: ex quo sequetur, quod non sit in fine mundi, sed aliud à DEO prævideatur, & consequenter, quod DEUS nondum habeat scientiam visionis de Antichristo illam, quam habebit coexistentem Antichristo jam extra causas posito. Item sequetur, quod non sit prædictum illud Antichristi peccatum, cuius mensura temporis, seu existentia, est finis mundi, sed aliud distinctum: vel debet admitti, quod DEUS videat duo entia distincta, quorum unum sit peccatum nunc futurum, alterum sit peccatum tunc existens. Si dices, haberi duplicem quasi scientiam visionis, unam de futuro, alteram de existente, in primis hoc gratis dico: dein redit argumentum de cognoscibilitate existentia, seu præsentia; si enim hæc est distincta, tunc non cognoscitur præsens: si non est distincta, debes ipse solvere argumenta tua.

437. Adde: si actus conditionatè futurus, est distinctus realiter ab absolute futuro, vel existente, debet admitti, quod scientia media videat aliquid distinctum ab eo, quod Deus postea decernit, vel permittit: cum scientia media videat conditionatè futurum, & DEUS decernat actum absolute futurum, vel existentem: quæ omnia mihi videntur durissima. Quare facile concedo maj. & admitto, quod idem realiter objectum sit scientiæ simplicis intelligentiæ, me-

dæ (saltē quoad conditionatum) ac visionis, supposito, quod res realiter existat, vel absolute exstituta sit; aliæ enim scientia simplicis intelligentiæ, & media, habent plura objecta, scilicet omnia etiam absolute non extituta: at vero in hoc casu omnes tres istæ scientiæ evidenter possibiliter rei, & existentiam actualem: nec est diversitas ex parte objecti materialiter sumpti, sed tantum ex parte modi tendendi, uti exp̄r̄se, & fūsē docer Martinez *controv.* 2. *disp.* 5. *sc̄t.* 2. § 3. cui consentit Banholzer de *DEO scientie quest.* 2. art. 2. num. 26. ob. 3. Platelius part. 1. cap. 3. num. 91. Hennao de *Scientia Media theologicæ propugnata part. 1. sc̄t.* 145. num. 1498. ubi per objectum affirmatum intelligit formaliter distinctum, ut patet ex contextu, & explicat Martinez *loci cit.* Rhodes *disp.* 3. de *DEO quest.* 2. *sc̄t.* 1. §. 2. Arriaga de *DEO disp.* 24. num. 40. § 43. Nec inveni ullum ex nostris impressum, qui admittat possibiliter intrinsecam, & in hoc puncto contrarium teneat.

438. Scilicet scientia simplicis intelligentiæ tendit conditionatè, sed sub conditione necessaria: scientia media tendit etiam conditionatè, sed sub conditione contingenti; scientia visionis tendit absolute, sed in idem objectum. e. g. hæc propositio: *Antichristi peccatum in his circumstantiis est possibile:* quæ æquivalet huic conditionali: *Si existat actualiter peccatum Antichristi, existit actualiter nihil repugnans:* est simplicis intelligentiæ. Altera propositio: *Si Antichristus existet in his circumstantiis, existet ejus peccatum:* est scientiæ mediæ. Tertia *Antichristus existet in his circumstantiis, & ejus peccatum absolute existet:* est scientiæ visionis. En omnium trium est idem objectum, scilicet peccatum Antichristi. Ne autem dicas, scientiam medium habere pro objecto etiam circumstantias &c. iam præoccupavi dicendo, hanc scientiam habere idem objectum cum aliis, sumendo tantum eius conditionatum: quamvis etiam hæ ipse circumstantiæ ut possibles sint objectum scientiæ simplicis intelligentiæ, & ab hac affirmetur conditionatè; sed non sub illa conditione, sub qua eas affirmare potest scientia media.

Replicant, tamen esse realiter separabiles istas veritates objectivas: *Antichristus est possibilis: Antichristus est existens:* & quidem possibilitatem Antichristi jam nunc dari, non vero ejus existentiam. Resp. neg. quod hæ veritates sint realiter separabiles, si sumantur in eodem sensu; nam, sicut possibilitas, ita existentia datur nunc per alienationem, vel ampliationem, & neutra nunc datur per statum: & quidquid de possibiliitate est affirmabile, eodem modo est affirmabile de existentia actuali.

439. Dicunt, objectum simplicis intelligentiæ esse necessarium: objectum scientiæ visionis esse liberum. Resp. utrumque esse eodem modo necessarium, scilicet conditionatè, si existat: & esse contingens, vel liberum, ut existat absolute. Hinc, cum scientia simplicis intelligentiæ affirmet objectum tantum conditionatè, & hoc sit conditionatè necessarium, ipsa etiam est necessaria: at, quia scientia visionis est scientia absoluta, & affirmat objectum absolute: objectum autem absolute non est necessarium,

sed contingens; hinc etiam ipsa non est scientia necessaria, sed contingens.

Dicunt iterum, Antichristum de facto habere, quidquid requiritur ad terminandam scientiam simplicis intelligentiæ, non autem habere, quidquid requiritur ad terminandam scientiam visionis. Resp. propriè loquendo Antichristum nunc nihil habere per statum: sed etiam nihil requiri existens per statum ad terminandam scientiam simplicis intelligentiæ.

Sed petes, quomodo ergo jam vera est propositio: *Antichristus est possibilis:* non autem altera: *Antichristus existit?* Resp. priorem esse implicitè conditionatam, & verbum est sumi tantum in vi copula: at vero alteram ex communi acceptione esse absolutam, & verbum est sumi in vi verbi: adeoque unam non affirmare aliquid, quod non affirmet altera, nec affirmare alium modum objectivum seu se tenentem ex parte objecti, & realiter distinctum: sed affirmare alio modo, se tenente ex parte propositionis, seu alio modo tendendi. Neque ad hoc, ut una propositio sit vera, altera falsa, requiritur, ut habeant diversum objectum: sed tantum, ut habeant diversum modum tendendi, ut patet in contradictoriis, quæ juxta omnes debent habere idem subjectum, & prædicatum, hoc est, idem objectum ex parte subjecti, & prædicati. Idem saltem communiter admittitur in propositionibus, quarum una est conditionalis, altera absoluta. Et hoc Martinez locis cit. num. 437. putat esse clarum, & certum, probatque ex paritate cum actionibus voluntaris, quæ, licet habeant idem objectum, tamen propter modum tendendi diversum, unus est malus, alter bonus, e. g. bonus actus est amor DEI, malus actus est ejus odium.

440. Dices, Aliud est à parte rei, rem dari per statum, & aliud eandem dati per alienationem: sed scientia visionis habet pro objecto rem per statum: scientia simplicis intelligentiæ habet eam per alienationem: ergo. Resp. neg. suppositum, quod aliquid à parte rei detur per alienationem; nam, ut dictum num. 329. alienatio non est realis status, sed præcisiva ab existenti, & non existenti: seu est status indifferentiæ (extrinsecæ, quam in simili explicavimus num. 372.) ad existendum, vel non existendum: quæ indifferentia formalis non datur, saltē adæquate, à parte rei; omnis enim res à parte rei, vel actu determinatè existit, vel determinatè non existit, adeoque semper est determinata: datur tamen indifferentia fundamentalis, hoc est, res contingens ratione sua contingentia præbet fundamentum intellectui, ut possit eam concipere, præscindendo, an existat, an non existat; quæ tamen præcisio non datur à parte rei, hoc est, independenter ab intellectu, sed fit per cognitionem. Et hinc scientia simplicis intelligentiæ, formaliter accepta, est suo modo præcisiva: quamvis non sit præcisiva realiter accepta; quia semper habet secum identificatam scientiam visionis, vel de existenti, vel de non existenti objecti, sicut scientia media, de qua re vide num. 387. § 389.

Aliud est, si dicas, objectum dari tantum per alienationem; nam particula tantum significat, dari nunc suo modo per statum negationem objecti.

objecti, quod hic, & nunc praesivè, vel conditionatè cognoscitur: & utique aliud est à parte rei negatio, & res, quam sola res. Sed hæc negatio, suo modo per statum existens, non est objectum scientiæ simplicis intelligentiæ, cùm sit objectum contingens.

441. Habet itaque scientia simplicis intelligentiæ pro objecto rem, præscindendo, an per statum, an per alienationem existat; quia vera est, quoconque modo objectum existat. Quod autem scientia visionis non attingat objectum, nisi per statum existat, non probat, eam habere aliud objectum, quam habeat scientia simplicis intelligentiæ: sed tantum, quod minus latè pateat, ut jam insinuatum *num. 437.* sicut etiam terminus homo minus latè patet, quam terminus animal. Addendum tantum, quod scientia visionis de re absolutè quidem futura, neandum tamen exilente, sit quasi propositio duplex, quarum una DEUS affirmit negationem pro tali temporis differentia, altera verò existentiam pro alia: & hæc altera tantum habet idem objectum cum scientia simplicis intelligentiæ de possibiliitate rei, ut per se patet.

His propter inferius dicenda fusiùs deducuntur, *Resp. ad objectionem num. 435.* propositam, conc. maj. dñst. min. actus abolutè futurus non potest videri ante decretum DEI abolutè. conc. min. non potest videri conditionatè. neg. min. & cons. ad hoc enim, ut eadem res affirmetur tantum conditionatè, non requiritur absoluta voluntas illud faciendi, quamvis requiratur ad hoc, ut affirmetur absolute. Sic ad hoc, ut verè affimes absolute, quod velis te convertere, opus est absoluta voluntate, vel decreto; ut tantum affimes id conditionatè, si libereris à morbo, non requiritur absoluta voluntas, nec etiam absoluta liberatio.

442. Ob. 4. Si non datur decretum prædeterminativum Thomisticum, vel Scotisticum, debet dari decretum indifferens, applicativum omnipotentiae Divinae: sed hoc non potest admitteri: ergo. prob. min. Decretum hoc haberet hunc sensum: *Concurram, si creatura agat:* sed hunc sensum habere non potest: ergo. prob. min. vel intelligit: si creatura agat per actionem distinctam: & non potest dari actio, in quam DEUS non influat: vel intelligit: si agat per eandem actionem: & esset sensus: *Concurram, si concurram:* indignus decreto DEI: ergo. *Resp. neg. maj.* Inferius, quando explicabimus applicationem omnipotentiae Divinae, patebit, non esse necessarium decretum taliter indifferens. Juxta Patronos decreti sic indifferens, istud non habet unum ex dictis, sed hunc alium sensum: *Volo concurre-re ad actum bonum: nolo impedire actum malum.* Alii dicunt, habere hunc sensum: *Volo concurre-re pro jure electivo creatura ad actum ab ea deter-minandum:* in quo posteriore, si non involvatur aliqualis inclinatio ad actum malum (ut opponit Sagara in manuscriptis) nihil est DEO indignum. In nulla autem harum explicationum decretum hoc est conditionatum, sed semper absolutum.

ARTICULUS VIII.

An detur Prædeterminatione Physica.

443. Non abs re judicavi, questioni de decreto conditionate præde-

terminante subjungere controversiam de ipsa *Physica Prædeterminatione*, de qua, & Scientia Media, lis diurna agitata est inter R.R.P.P. Dominicanos, & nostros, primò coram Cardinali Madrutto, deinde coram Clemente VIII. ac tandem coram Paulo V. Pontificibus Maximis. Hec juxta Antonium Goudinum, ex Ordine S. Dominici, acrem ejus defensorem, *4. p. Philosophia q. 3. a. 2.* est *influxus causæ prime, in causis secundis receptus, quo illa ista physice, active, & (ut statim explicat) previe, movet, applicat, & ad agendum determinat.* Requiritur autem hæc prædeterminatione, seu præmotio, juxta suos Patronos ad omnes actiones creaturarum, tam naturales, quam supernaturales, tam necessarias, quam liberas: & in ordine ad actiones supernaturales est supernaturalis.

444. Ceterum, non quidem ab omnibus ejus assertoribus, omnia eadem prædicat ei tribuuntur: attamen in his communiter convenient: 1. Prædeterminatione est entitas quædam creata, sive absoluta, sive modalis, 2. Distincta ab actione causa 2da: & hinc etiam non est actio vitalis, ut patet: item est à DEO liberrimè causæ 2da immissa; quia ratione hujus DEUS debet esse primum liberum, primum agens, primum determinans: & si præmotio etiam causæ 2da libera foret, ruerent omnia argumenta, quæ contra nos afferre solent adverlari, ut patebit consideranti: 3. Est creature impressa transeunter, non permanenter; quia non est per modum habitus. 4. Præmotio est essentialiter necessaria, ut repugnet ut ullam actionem, & non dari prædeterminationem; cum alijs auferretur DEO, ut ajunt, perfectio primi determinantis, & primi liberi. 5. Est essentialiter conexa cum actione creature, ita, ut posita prædeterminatione sit metaphysicè impossibile, non dari actionem; alijs enim non posset DEUS in decreto prædeterminante infallibiliter videre actiones liberas creaturarum absolute futuras. Tandem 6. non est prior tempore ad actionem creatam: an sit prior natura, seu ex parte actus primi proximi (hæc enim synonima sunt, nisi omnia nova quæstione de nomine obscurentur) modo in dubium vocatur; quamvis id antiquiores Thomista admiserint, atque etiam Goudin loc. cit. num. *præced.* ubi sic habet: *Quia motio, & applicatio virtutis active ad agendum est prius natura, quam ipsa actio, sicut omnis via est prior suo termino, & omnis causa suo effectu; ideo motio illa dicitur prævia motio: seu præmotio.* item Gonetus tom. 4. tr. 7. de baref. Pelag. disp. 1. a. 3. n. 27. ubi docet, non dari in homine potestatem perfectam, atque completam ad actus salutares, nisi ei conferatur supernaturalis aliqua virtus, qua voluntas, saltē prius natura, physicè moveatur ad eos eliciendos. Sed de hoc inferius iterum.

445. Hanc Præmotionem ita explicatam acriter tueruntur Thomista, & quidam etiam addunt præcipios Societatis Doctores, Bellarmimum, Suarezium, Pererium, & alios plures: ipsum etiam Molinam, qui tamen alijs apud eosdem scientiam medium, ut ajunt, inventam minimè honorificè audit; sed ista, & alia plura, quæ hinc inde sine fundamento sparguntur, refutata abinde sunt à Theodoro Eleutherio, & aliis, qui insu-

insuper plures insignes Dominicanii Ordinis Doctores prædeterminationem dictam rejecisse teſtantur: neminem autem ex nostris, ſatē qui alicujus nominis fit, eam defendiſſe commoniſtant. Mihi, cui fixum eſt ſcribere ſine amaritudine animi, & ſine aliorum offenſione, non lubet ſimiles controverſias ingredi, quaſe ſunt cauſæ, ut lites non intra limites intellectus coniſtant, ſed ad voluntatem etiam tranſeant, non ſine omni charitatis mutua vulhere. Tantum dico, Bellarminum in Aſterio Opuſculo *De Aſcenſione mentis in DEUM* (quod ſenex ultimis annis ſcripsit) ita habere *Gradu 12. c. 4.* Posſet forteſſe responderi, *DEUM videre cogitationes iſtas futuras in eternitate ſua, cui omnia ſunt preſentia, vel in prædeterminatione voluntatis ſue.* Sed, iſta eſſet, non eſſet mirabilis ſcientia iſta; nam & nos poſſumus facile ſcire, qua facturi ſumus, vel qua nobis preſentia ſunt. Alludit autem ad illud *Pſal. 138. v. 6.* quod premiferat: *Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me.* De cætero omiſſis hiſce, & reſtrinendo inſuper aſſertione ad auctus liberos creaturerum,

446. Dico cum omnibus nostris, & plurimiſis aliis. Non datur præderminatio physica. Probatur. 1. auctoritate S. Thomæ, qui pluribus locis docet, voluntatem in actionibus liberis non ab alio, ſed à ſe ipſa determinari. 1. mō de omni motione DEI universaliter loquens ſic ait *Quodlibeto 1. a 7. ad 2.* Sic DEUS moventem humanam ad bonum, quod tamen potest huic motioni reſiſtere: at non potest, iſi vera eſt fenſtia oppoſita, et inſtrah pluriſib⁹ oſtendetur. 2dō. *l. 1. contra Gentiles c. 68.* ſic habet: *Dominum autem, quod habet voluntas ſupra ſuos auctus, per quod in eis eſt potestate velle, vel non velle, excludit determinationem virtutis ad unum, & violentiam cauſe exterius agentis.* Ecce! non tan- tum violentiam, ſed etiam determinationem excludit libertas, quamvis non excludat, ut ibi ait, in fluxum cauſa superioris: ergo hic non determinat ad unum. 3rō. *l. 3. contra Gentiles c. 159.* Cūm hoc ſit in potestate liberi arbitrii impediſcere Divine gratia receptionem, vel non impediſcere: atqui prædeterminationis immiſſionem, & hac poſita conſenſum, impediſcere nemo potest. 4tō. *in 2. ſentent. diſt. 28. q. unica. a. 1. in corp.* Non enim eſſet homo liberi arbitrii, niſi ad eum determinatio ſui operis pertineret, ut ex proprio iudicio eligeret hoc, aut illud: ergo non DEUS, ſed homo determinat. 5tō. iterum *in 2. diſt. 39. q. 1. a. 1. in corp.* Iſpa enim potentia voluntatis, quantum in ſe eſt, indifferens eſt ad plura: ſed quod determinat eſeat in hunc actum, vel in illum, non eſt ab alio determinante: ita habet teſte Gormaz de DEO n. 634. exemplar Parifianum: & ita etiam habet exemplar, quo ego uifum, Gothicis typis excuſum: adeoque non legendum ab alio determinate: ut aliqui volunt; quia eſſet leſlus hiſcus, nec etiam adverſariis favens, juxta quos eſſet à DEO determinat. 6tō. *eadem queſtione 1. a. 2. in corp.* ſcribit: *Hoc autem (dominium in auctus) eſt in hominē ſecundum illam potentiam, qua ad plura ſe habet, ne ad aliquod eorum determinatur, niſi ex ſeipſa, quod tantum voluntati conuenit.* 7mō. *in 4. diſt. 49. a. 3. queſtiuncula 2. ad 1.* ait: *Potentia rationalis ſe habet ad oppoſita in his, qua ei ſubſunt, & haec ſunt illa, qua per ipſam de-*

terminantur: non autem potest in oppoſita illorum, qua ſunt ei ab alio determinata: & ideo voluntas non potest in oppoſitum ejus, ad quod ex Divina impreſſione determinatur, ſcilicet in oppoſitum finis ultimi; potest autem in oppoſitum eorum, qua ipſa ſibi determinat, ſicut ſunt ea, qua ordinantur in finem ultimum, quorū elecțio ad ipſam pertinet. Plures ſimiles textus videre potes apud Platelium de ſcientia media. Ex quibus patet, Angelicum aſſerere, quod voluntas habeat dominium ſuorum auctuum liberorum, nec ad hos ab alio, quā à ſeipſa determinetur: &, ſi etiam à DEO, ſeu Divina impreſſione ad aliiquid determinetur, non poſſit oppoſitum liberè facere: ergo juxta S. Thomam prædeterminatione physica non ſtat cum libertate, adeoque non datur.

447. Confirm. S. Auguſtinus *l. 12. de civit. DEI c. 6. ait*, quod, ſi duo ſint æqualiter animo, & corpoſe affecti, & æquali tentatione ex aſpettu pulchritudini corporalis tententur, ſi unus ſuccumbat, alter non, ratio alia non ſit, quā, unum voluisse, alterum noluisse à caſtitate defiſere: ergo S. Doctor ſupponit, omnia in laplo, & ſtante, antecedenter fuiffiæ æqualia in animo, & corpoře; alijs non probaret ſuum intentum, quod erat, ipſam voluntatem ſe facere malam; ſi enim non omnia forent æqualia, & uterque non habuſſet æqualem libertatem, ſeu æquilibus conſtitutivis conſtantem, facile poſſet alignari disparitas, ut eſt clarum: atqui hæc non ſtant cum fenſtia adſtruente prædeterminationem; nam juxta illam neutiquam ſunt paria omnia in hiſ duobus tentatis; cum unus haberet prædeterminationem ad vincendum, alter ad ſuccumbendum: qua eſſet disparitas plusquam palmaris. Huc ſpectant etiam omnia illa S. Auguſtinii dicta, adducta à n. 399. ubi adſtruit ſcientiam mediā, qua poſita non datur prædeterminatione.

S. Chryſotomus homil. 12. in epift. ad Hebreos poſt medium de DEO, ejusque efficaci decreto ſic ait: *Non antecedit noſtras voluntates, ne laſtatur liberum arbitrium S. Damascenus* (ut eum citat Angelicus *l. p. q. 23. a. 1. in 2. lib. de fide orb. c. 30. in principio*: *Omnia quidem præcognoscit DEUS, non autem omnia prædeterminat; præcognoscit enim ea, qua in nobis ſunt, non autem prædeterminat ea: ſed merita & demerita humana ſunt in nobis, in quantum ſumus noſtrorum auctuum domini per liberum arbitrium.* Ubi tamen addo, versionem S. Damasceni, qua ego uifum, non habere prædeterminat, ſed præſinit.

De cæteris SS. Pariibus ſufficit in memoriam revoſare, quod ſupra n. 429. de variis queſtionebus ab iis propositis diximus, dum de decreto obiective conditionato egimus; nam ſicut ibi diximus, quod ipſis, non de aliis excuſandis, quod non ſint mala, fuiffet laborandum: ſed potius de eo, quod non fuiffet mala præſentia in decreto illo fundata: ita hīc dicimus, quod ipſis etiam fuiffet potiſſimum laborandum, ut excuſarent prædeterminationem ad illos eventus, ſi hanc à DEO immitti cenuſiſſent.

448. Prob. conclusio 2. ratione. Prædeterminatione physica non ſtat cum libertate: ergo non poſſet admitti. prob. ant. Ille non eſt liber ad agendum, vel non agendum, (qua eſt libertas contradictionis) vel ad oppoſitum agendum, (qua eſt libertas contrarietatis, qua utraque in homi-

homine faltem sacerdotissime, imò fermè ordinariè debet admitti) qui non habet pro libitu suo ali- quid essentialiter requisitum ad agendum, & simul habet essentialē impedimentum actionis: atqui habens prædeterminationem e. g. ad amorem, non habet pro libitu suo prædeterminationem essentialiter requisitam ad odium, sed habet es- sentialē impedimentum odii, scilicet prædetermi nationem ad amorem: ergo non est liber ad agendum, seu ponendum odium. Eodem modo faciliè probatur, talem hominem non esse li berum ad amorem, si habeat prædeterminationem ad odium. minor syllogismi est adversario rum: major habet duo membra (quorum tam en quodlibet sufficeret ad probandum con clusionem) & probatur utrumque à pari. Pone tyro nem pictorem, aut scribam, qui, ut lineam rectam ducat, essentialiter indigeat manuductione Magistri, qui liberrimè, & inevitabiliter possit ejus manum ad rectam, vel curvam lineam deter minare: pone infuper, quòd Magister discipulum dirigat ad ductum linea curva: num quis pru denter censere poterit, discipulum liberum esse ad lineam rectamducendam, vel etiam non ne cessitatum ad lineam curvam? Certè nemo id di cet, & certius nemini, si quis id etiam dicat, per suadebitur.

449. Probatur conclusio. 3. Ne hīc misceatur quaëlio, in quo stet libertas, certum est ex Scripturis, & Patribus, hominem ita esse liberum, ut ei actiones, vel omissons sint imputabiles ad laudem, vel vituperium, ad præmium, vel pœnam: atqui prædeterminatus e. g. ad amorem objec tui in honesti tam parùm potest castigari propterea, quòd eum amorem non omiserit, vel objectum illud non oderit, quām parùm tyro, inevitabiliter directus à Magistro ad lineam curvam, potest castigari, quòd non duxerit rectam, vel omiserit curvam. Confirmatur. Juxta opinionem adver sarum faltem non posset quis reprehendi compa rative, e. g. non potuisse merito reprehendi à Christo *Mathei* u. v. 21. incola urbium Beth faida, Caphanaum, & Corozam, præ Tyriis, & Sydoniis (qua de re egimus supra num. 414.) quia illi facilè excusare se potuisse, eoquòd non fuerint prædeterminati ad conversionem, uti tamen prædeterminati fuissent Tyrii. Sicut tyro, determinatus ad lineam curvam, facilè ostenderet, se non esse vituperandum præ alio, qui manu traetus ad rectam, non duxisset curvam.

Non autem potest retorqueri argumen tum in nostram sententiam dicendo, Corozaitas etiam juxta nos excusationem potuisse prætendere, eo quòd non fuerint positi in iis circumstantiis, in quibus DEUS prævidit, eos conver tendos, sicut tamen positi fuissent Sydonii; nam refelluntur facilè, reponendo, eos positos fuisse in iis circumstantiis, in quibus fuissent ponendi Sydonii, & habuisse gratiam æqualem, cui, si voluissent, non minus, ac illi, cooperari potuissent, quo casu prævisi fuissent consensuri: adeoque culpam omnem penes ipsos manere, ob quam merito vituperentur. Confirmatur 2. In adver sa sententia non potest explicari, quòd, & quomodo detur auxilium purè sufficiens: atqui hoc deber explicari (nam etiam, qui non bene agit, adeoque prædeterminatus non est, debet sacer vi præcepti Divini, vel humani bene agere,

adeoque debet habere auxilium purè sufficiens, hoc est, quod non conjungitur cum effectu: & certè post decreta Innocentii X. & Alexandri VIII. non potest negari, quòd sacerdotissime tale auxilium detur) ergo prob. ma. Si datur prædeterminatio, e. g. ad amorem præceptum, tunc es sentialiter sequitur actus amoris, & auxilium non est purè sufficiens: si no. i datur prædeterminatio ad amorem, tunc deest aliquid essentialiter requisitum, quod pro libitu hominis non potest acquiri: ergo non est explicabile, quomodo, aut quando habeatur pura sufficientia, seu auxilium purè sufficiens.

450. Probatur conclusio 4. Prædeterminatus non tantum (quod hucusque probatum) non habet potentiam ad oppositum, sed habet necessitatem ad actum prædeterminatum: ergo non habet libertatem. Antec. quidem fluit ex jam dictis, probatur tamen adhuc clariss. Qui non potest impeditre præmissas syllogismi legiti mi, neque potest impeditre conclusionem ex iis ritè illatas: sed juxta adversarios prædeterminatus non potest impeditre præmissas, ex quibus legitime insertur actio: ergo neque potest hanc impedi re: ergo est necessitatus ad eam. ma. negari non potest; qui enim non potest impeditre identitatem in tertio, neque potest impeditre identitatem inter se. Sanè, qui non potest impeditre veritatem istarum præmissarum: *Omnis in peccato mortali mortuus damatur: sed Petrus est in peccato mortali mortuus:* neque potest impeditre, quòd minus vera sit conclusio: ergo Petrus damatur. probatur jam min. superioris syllogismi. Juxta adversarios nullus homo potest impeditre circa se veritatem istarum præmissarum: *Omnis prædeterminatus consentit: sed ego sum prædeterminatus:* ergo neque potest impeditre conclusionem: ergo ego consentio: subfumo: sed confensus, quem non possum impeditre, est mihi necessarius: ergo.

Idem argumentum brevius sic proponitur. Qui habet antecedens inimpedibile, & essentia liter connexum cum aliqua actione, necessariò eam ponit: sed prædeterminatus habet tale ante cedens: ergo. ma. si negetur, etiam negabo, ligatum vinculis insolubilibus necessariò manere in loco, cui alligatus est: negabo etiam, Beatos in cœlo necessariò amare DEUM &c. Confirm. solidè ex Tridentino. Hoc *seff. 6. c. 5.* docet, quòd homo possit gratiam illam, cui hīc & nunc cooperatur, abjicere. & *Can. 4.* quòd possit ei dissentire, si velit: ergo hæc gratia non stat in prædeterminatione physica (ut tamen adversarii supponunt, & ex SS. Patribus, præsertim Augustino, & Thoma probare contendunt) prob. cons. Est impossibile, ut prædeterminatio sit sine suo actu: ergo non potest ei homo dissentire, nec eam abjicere; quia dissentire est conjungere cum illa dissensum: & abjicere significat hīc idem, ac rejicere, seu non assentiri; hoc enim est rejicere incitamentum ad aliquid. Quodsi etiam abjicere intelligi vellent in sensu physico, tamen prædeterminatio non posset abjici; quia nec potest expelli ab homine, nec impedi.

451. Prob. conclusio 5. Ex principiis ad versariorum sequitur, debere etiam dari prædeterminationem ad actum malum; sed hoc non potest admitti: ergo. ma. negat Zumel cum paucis,

paucis, de quo vide Theodorum Eleutherium *Histor. de auxiliis l. 2. c. 12.* sed non servat consequiam doctrinæ; nam rationes, quæ pro prædeterminatione afferuntur, e. g. ratio primi liberi, primi determinantis in DEO &c. vel universaliter probant, vel nihil. Unde alii distinguunt inter formale, & materiale peccati, sive inter formalem malitiam, & inter physicam entitatem actus: & concedunt quidem, dari prædeterminationem ad physicam entitatem actus, sed non ad formalem ejus malitiam, quam plures statuant, esse negationem debita bonitatis in actu.

Verum omissa hac distinctione actus, & ejus malitiae (de qua in tract. de peccatis) sic prob. mi. Juxta adversarios DEUS liberrimè immitteret talem prædeterminationem, qua determinaret homo ad actum, ex quo sequeretur necessitate metaphysica formalis malitia, in quounque tandem hæc confitatur: ergo per ipsum staret, atque ab ejus voluntate proveniret, ut peccatum potius detur, quam non detur: ergo ipsi peccatum imputabile esset, & non homini, qui se conformaret voluntati Divina, adeoque potius bene, quam male ageret. Nec adversarii distinguunt iterum materiale peccati in formaliter sumptum, & materialiter sumptum; quia quomodo cunque distinguatur, aut sumatur, semper manet metaphysica connexio cum formalis peccato, saltem mediata: unde sicut, qui trahit primum annulum catenæ, trahit etiam ultimum, qui mediatè colligatus est primo: ita DEUS prædeterminans ad entitatem actus, sive immediatè, sive mediatè, attamen metaphysicè connexam cum formalis malitia, etiam ad hanc imputabiliter, quia scienter, determinat: & non homo, qui nec malitiam formalem ab actu separare potest, nec ad entitatem actus determinare: DEUM autem, & non hominem, imputabiliter determinare ad malum, adversarii constantissimè negant cum Tridentino *sess. 6. can. 6.* anathema dicente illi, qui dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas mala facere, sed mala opera, ita ut bona, DEUM operari. ergo debent etiam negare id, unde hoc sequitur.

452. Conf. 1. DEUS non potest præcipere, aut suadere materiale peccati; quia esset author peccati: ergo multò minus potest ad illum prædeterminare. prob. conf. Longè minus determinat præcepta, & suasiones, quæ non necessariò inferunt actum, quam physica prædeterminatio: ergo. Confir. 2. DEUS juxta adversarios præciperet impossibilia, & quidem sub pena ignis æterni; dum ex una parte præcipere, ne peccaremus: & ex altera nobis immitteret determinativum metaphysicè connexum cum peccato: hoc de DEO ne quidem cogitari potest: ergo. Planè, si quis ligato vinculis insolubibus, præciperet sub pena capitii, ut ambularet, aut tyroni, à Magistro inevitabiliter determinato ad lineam curvam, præciperet, ut duceret rectam, censeretur immittissimè impetrare Chimærica. Confirm. 3. Saltem ridiculè, & imprudenter eo in casu immissa prædeterminationis DEUS nos interius, & exteriori hortaretur ad non peccandum, ut consideranti facile patet: & tamen hoc semper facit, quondocunque peccamus: ergo.

ARTICULUS IX.

Expenduntur Responsa Adversariorum.

453. Prout variè à nostris Patroni præterminationis impugnantur, ita varias hinc inde responsiones, quibus vim argumentorum se evitare posse sperant, opponunt, quarum plures hic afferemus. Itaque primum plures, Recentiores præfertim, negant, prædeterminationem se tenere ex parte actus primi: sed adjungunt, eam se tenere, vel ex parte actus secundi, vel ex parte actus intermedii inter primum, & secundum, & esse tantum aliquam applicationem, seu determinationem causa secundæ ad agendum, ira, ut sine illa habeatur totus actus primus proximus completus, seu tota potentia expedita, adeoque tota libertas. Addunt, hinc voluntatem, etiam non prædeterminatam, habere omnia requisita ad posse, licet non habeat omnia requisita ad agere. Sed in primis non videntur ita locuti antiquiores, neque etiam Gonetus, ut indicavimus suprà num. 444. 2dò hac ratione pro ipsis non stant SS. Patres, quos nobis opponunt, quasi gratiam efficacem physicè prædeterminantem adstruant; nam hi eam gratiam vocant *vires efficacissimas*, & Catechismus Romanus (quem adversarii sibi valde favere existimant) *virtutem intimam & vim occultissimam* appellat: sed planè vis, vires, & virtus simpliciter dicta, se tenent ex parte actus primi; cum synonima sint cum potentia; nisi antiqua eorum significatio penitus invertatur: 3tò Prædeterminatio est essentialiter requisita ad actionem, non quidem pro priori temporis, tamen pro priori naturæ, estque ab actione creature realiter distincta: est applicatio causa ad agendum: eur ergo non constituit actum primum; cum alia, ita se habentia, præfertim omnis applicatio causa, constituant semper actum primum? Sic etiam dici posset, manuductionem Magistri, vel motum, ab hoc in manu tyronis scribæ producitum, non constituere actum primum, adeoque dari potentiam totam expeditam ad scribendum, vel lineam ducentam absque ea manuductione. Addit, quòd adversarii explicare non possunt actum primum expeditum ad posse, in quantum diversus est ab expedito ad agere, nisi per illum intelligent tantum potentiam remoram, vel impeditam, qualem habet lapis e. g. ad decidendum, dum actu projicitur sursum: quæ potentia utique non est proxima, nec sufficiens ad liberè merendum, vel demerendum.

454. 4tò. Dato, & non concessu, quod prædeterminatione non se teneat ex parte actus primi, est saltem effectus simultaneus, cum actione creature essentialiter connexus, & ad hanc essentialiter requisitus, à DEO tamen liberrimè producendus, ita, ut creatura eum pro libitu suo acquirere non posset: atqui, cui non est liber unus effectus ita simultaneus, illi nec est liber alter effectus connexus: ergo creatura non est libera-sua actio. minor patet intelligenti terminos, sic e. g. qui non potest mouere unam rotam in curru, vel horologio, non potest mouere alias inter se implicatas: & sic de aliis. 5tò. Saltem ex parte actus primi debet esse omni-

impotentia parata ad concursum: sed, si DEUS prædeterminet, e. g. ad amorem, non potest omnipotentia esse parata ad concurrentem ad ejus omissionem, vel ad odium; quia vellet metaphysicè opposita: ergo saltem non habetur actus primus expeditus. 6to. Etsi prædeterminatio non se teneat ex parte actus primi ad amorem, tamen est impedimentum essentiale, & inauferibile ad ejus omissionem: adeoque cum illa non datur actus primus liber, seu expeditus ad utrumque; sic, licet vincula, quibus quis ligatus est ad sellam, non dent potestatem sedendi; quia potest aliquis sine illis sedere; tamen tollunt potentiam liberam ad ambulandum, non tollendo pedes, sed ponendo impedimentum. Unde talis nec est liber ad sedendum; quia non potest non sedere. Ad ultimum additamentum dico, nisi quis aburatur verbis, planè non esse intelligibile, quomodo quis habeat omnia prærequisita ad posse, si non habeat prærequisita ad agere. Est quidem ad agere etiam requisita actio: sed non est prærequisita; quia est ipse actus secundus: at prædeterminatio est prærequisita: vel, si dicatur esse effectus simultaneus, non est effectus liber creaturæ, nec in hujus potestate, cùque negatæ non potest voluntas agere, adeoque est requisita ad posse.

455. Respondent alii 2dō, prædeterminationem ab homine esse obtainibilem, & impedibilem, & plenè in potestate creaturæ: quod si verum sit, utique ruunt potissima nostra argumenta. Quæstio igitur est, quomodo impeditibilis, vel obtinibilis sit. Goudinus dicit, nos posse eam semper à DEO accipere. Sed etiam possumus à DEO accipere potentiam volandi; quia tamen hanc DEUS non dat pro libitu nostro, non sumus liberi ad volatum. Addit idem Auctor, axioma esse, quod, quæ per amicos possumus, censemur posse per nosmetipsos. Sed hoc tantum est verum, quando amici suntia dispositi, ut nobis semper velint dare, quod cupimus. At DEUS in primis non est amicus peccatoribus: sed hoc omiso, juxta adversarios semper habet efficax decretum non dandi prædeterminationem ad bonum, quotiescumque homo istud non agit, vel peccat.

Alii dicunt, prædeterminationem ad bonum esse obtainibilem per preces, & impeditibilem per peccata. Sed, quod attinet ad preces, quomodo eas fundet, qui ad eas prædeterminatus non est, ut plurimi non sunt? si dicant, prius jam debuisse orâsse, ut ad posteriores preces prædeterminaretur: reponitur, ad illas quoque priores preces defuisse prædeterminationem, quotiescumque quis non oraverit (alias infallibiliter orâsserit) & sic ascendo usque ad primum instans morale usus rationis; in quo si data fuit prædeterminatione, officio suo homo non defuit: si tunc data non fuit, ex illa negatione, tanquam radice, omnes omissiones precum, & negationes prædeterminationum secutæ fuerunt; adeoque re ipsa prædeterminatio non est liberè obtainibilis ab homine. Insuper multum facient adversarii, si probent, DEUM semper orantibus infallibiliter dare gratiam efficacem, seu juxta ipsos prædeterminantem, quamvis det semper, vel immediate, vel saltem mediata sufficienciem,

456. Jam quod attinet ad impeditibilitatem prædeterminationis ad bonum per culpam, in primis difficulter explicatur, quomodo præterminatus ad materiale peccati culpam contrahat, ut probatum superius; cùm actionem præcedentem omittere non posuerit, utpote ad eam etiam præterminatus, & sic ulterius ascendendo iterum usque ad primum instans morale usus rationis. Et quæsto, quâ culpâ suâ quis caret illa prædeterminatione, qua primâ vice aliquid boni, graviter præcepti, omittit? vel quâ culpâ promeruit prædeterminationem ad materiale peccati, quo prima vice DEUS offenditur? Si dicant, talem saltem non satis orasse, vel aliter non fecisse, quantum fuit in se, reddit argumentum; nam, vel ad hoc præterminatus fuit, vel non; si ita, omnia fecit: si non, tunc neque liberè omisit. Si vellet recurrere ad originale peccatum, urgeri efficaciter possent ex eo, quod hac ratione ad demeritum, vel peccatum, sufficeret libertas habita in Adamo; cùm tamen inter 31. propositiones ab Alexandro VIII. damnatas prima hæc sit: *In statu nature lapsæ ad peccatum formale, & demeritum sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua, peccato originali: & voluntate Adami peccantis.* Præterquam, quod hæc quæstio posset transferri ad ipsum Adamum, respectu cujus etiam DEUS fuit primum agens, primum liberum &c.

457. Alii recurrunt ad mutuam prioritatem naturæ, volentes, actionem creaturæ esse priorem naturæ ad illam ipsam prædeterminationem, quæ prior naturæ est ad ipsam actionem. Neque volunt, actionem esse priorem in genere morali; quia, ut actio esset ita prior, debet et aliunde existere, quod est impossibile: præterquam quod hac ratione daretur prædeterminatione, seu gratia propter actionem, seu ex merito hujus, quod esset Pelagianum. Neque etiam volunt, actionem tantum esse priorem in genere causæ finalis (quam aliqui valde impropiè dicunt esse naturæ priorem) nam hac ratione creatura non potest determinare DEUM ad dandam prædeterminationem; cùm DEO liberrimum sit hunc finem intendere, vel non: & in infinitis non intendat; nam omnes bene agerent, si DEUS eos ad id prædeterminaret: præterquam quod absurdè diceretur, DEUM ab actione mala, tanquam sine se intento, determinari ad dandam prædeterminationem ad materiale peccati. Quare adversarii volunt, actionem creaturæ, & prædeterminationem DEI esse mutuò ad se naturæ priores in genere physico quoad primum esse,

Verum primo ad homines: Si creatura æqualiter determinat per suam operationem DEUM ad dandam prædeterminationem, DEUS non magis, quam creatura est primum agens, primum liberum, primum determinans: quod tamen eum esse debere toties nobis inclamat. Si dicant, creaturæ actionem esse tantum priorem in genere causæ passivæ, respondeo: vel creatura tamen per hanc causalitatem liberè determinat ad prædeterminationem: & manet argumentum; vel non determinat, & physica prioritas nihil prodest ad salvandam libertatem. Et sanè causa passiva non potest ex se liberè determinare ad effectum producendum, sed tantum jam productum recipere: unde claret, quod

quod quidem creatura possit prædeterminationem recipere, non verò DEUM ad eam dandam determinare. Secundò. Creatura non potest pro libitu suo determinare ad dandam prædeterminationem, maximè ad bonum, quæ esset efficax gratia; nam hæc non est volentis, neque currentis, sed misericordis DEI. Tertiò. Hæc mutua prioritas esset in eodem genere physico, qualis à nemine admittitur (cum nihil possit physicè ad seipsum mediata, vel immediate presupponi: quod ex Physica hæc merito suppono) ergo non debet hæc adstrui: prob. ant. Actio esset prior tanquam dispositio ad prædeterminationem, ut ajunt, adeoque prior ut recepta in voluntate: quæ prioritas mea pace, poterit reduci ad prioritatem causæ, vel quasi causæ materialis, seu passivæ: sed in eodem genere esset prior prædeterminationis: ergo, prob. min. Ista etiam nihil efficit, alias efficit causa, manifestè spectans ad actum primum, & quidem causa necessaria: sed tantum est applicatio, vel determinatio voluntatis, tanquam causæ efficientis, & in hac recepta: ergo in eodem genere physico esset prior naturā.

458. Alii cum Reverendissimo Godoio dicunt, libertatem nostram eminenter contineri in libertate Divina, adeoque hanc esse eminenter libertatem nostram: consequenter, cum prædeterminatione sit terminus libertatis Divinæ, etiam esse terminum libertatis nostræ: adeoque, quando eam DEUS liberè dat, nos etiam liberè eam recipere. Contra est. Licet libertas Divina sit eminenter libertas nostra, tamen exercitium libertatis Divinæ non est exercitium libertatis nostræ, imputabile nobis. Sic, licet omnipotentia DEI sit eminenter potentia nostra, tamen ejus exercitium non est exercitium nostrum; alias etiam patratio miraculorum nobis posset adscribi, seu imputari. 2. Sic DEUS per omnem suam potentiam non posset nos ad aliquid necessitare, neque per visionem beatificam ad se amandum; quia semper, quod ille liberè fecit, etiam nos liberè fecimus: quod est absurdum.

459. Alii reponunt, prædeterminationem tantum afferre necessitatem ex suppositione, quæ non tollit libertatem, ut eam juxta omnes non tollit actio. Contra est. Alia est suppositio antecedens, & independens à libero arbitrio: alia est suppositio consequens, & dependens ab illo: ista utique non tollit libertatem; quia est ejus exercitium: & talis est ipsa actio; altera vero tollit libertatem; nam ex S. Anselmo, necessitas, quam non facit actio, sed quæ facit actionem, est necessitas antecedens, & tollens libertatem: & talis est prædeterminationis; alias nec visio beatifica necessitatibus ad amorem.

Alii dicunt, DEUM prædeterminare non tantum ad actionem, sed etiam ad ejus modum, seu libertatem, sive prædeterminationem, ut libera sit: consequenter prædeterminationem non tollere, sed promovere libertatem. Idem volunt, qui dicunt, DEUM prædeterminare voluntatem, non per modum naturæ, sed per modum liberi, hoc est, non prædeterminatione, quæ conveniat causis necessariis, sed quæ congruat liberis. Contra est. DEUS non potest prædeterminare ad contradictione: atqui hæc duo sunt contradictionia, actionem creaturæ esse liberam, & esse à DEO prædeterminatam; quia, si argumenta nostra quid probant, liberum est idem, ac non

prædeterminatum, seu expeditum quavis aliena determinatione. Si dicas, hoc ipso argumenta nostra nihil probare, eo quod DEUS determinet etiam ad modum actionis, responde, quod vel maximè est in quæstione; quia vel maximè lis de hoc est, an talis prædeterminatione congruat causis liberis. Certè pari modo posset dici, DEUM etiam visione sua beatifica determinare ad modum amoris beatifici, seu ad eum liberum.

460. Alii satis communiter afferunt distinctionem inter sensum compositum, & divisum, dicentes, prædeterminationem habere libertatem ad oppositum, non quidem in sensu composito, sed in sensu diviso. Contra est 1. Ut voluntas sit libera in sensu diviso, debet habere protestationem faciendo sensum divisum, sive se dividendi, & separandi à promotione: hanc autem non habet; quia non potest eam impedire, nec à se abjicere: ergo, maj. patet ab exemplis, sic licet non sim liber in sensu composito actionis, ut non agam, tamen sum liber in sensu diviso; quia possum actionem omittere, & me ab illa dividere. sic ligatus funibus, quos potest ipse metu solvere, eit liber in sensu diviso; quia licet manente alligatione non possit fugere, potest tamen eam solvere, & abire. At vero, si vincula sint ab ipso insolubilia, non est liber, nec in sensu diviso: & quamvis licet possit ea solvere, si tamen ligatus non potest pro suo libitu eum ad illa solvenda inducere, propterea liber non est. Contra est. 2. Tridentinum, n. 450. citatum, ait, hominem posse resistere gratia jam recepta, & quidem efficaci, cui scilicet cooperatur, atque posse eam abjicere, qua clarae denotant sensum compositum: quis enim dicitur resistere ei, qui non est præsens? quis abjicere id, quod non habet? Nec dicas cum aliis, voluntatem, etiam stante prædeterminatione, sive in sensu composito illius, esse libram ad oppositum, potentiam possibilis, non futuritionis, hoc est, posse quidem oppositum facere, sed non facturam; nam contra: inexplicabile est, & imperceptibile, quod prædeterminatus possit oppositum facere, saltem potentiam proximè expeditam, ut fuisse probatum. Certè eodem modo dicam, ligatum vinculis insolubilibus habere potentiam libram ad fugendum.

461. Quidam dicunt, non tolli libertatem per prædeterminationem, eo quod per ipsam non tollatur judicium indifferens, hoc est, quod proponatrem, ob aliquas rationes eligandam, ob alias negligendam. Addunt, etiam DEUM esse liberum eo ex capite; quia habet judicium indifferens, & consequenter etiam libram fore creaturam, si id habeat. Sed contra. Nemo hucusque ethicus, vel hereticus negavit judicium indifferens, & tamen negarunt libertatem; quia scilicet putarunt, libertatem etiam non advertentibus posse tolli. Evidem universaliter judicium illud non est componibile cum necessitate; alias consilia, præcepta, minæ &c. essent frustranea: at nondum video, quod efficiat in nullo casu, etiam per accidens, possint componi. e. g. qui nescit, se jam circumdatum custodiā, sub specie servorum adstante, potest putare se liberum, & deliberare, an velit alio abiare: item qui, dormit, dum ligatur insolubili vinculo, si evigilet, potest non statim illud advertere, & se liberum putare. 2. vel judicium, illud est componibile cum

cum necessitate, vel non: si primum, non infert dari libertatem; si secundum, ex hoc ipso probatur, quod non detur prædeterminatio, quæ non potest stare cum libertate, adeoque nec cum iis, quæ supponunt, vel post se trahunt libertatem. Quod additum de DEO, negatur; non enim ideo formaliter est liber, sed propterea, ut habet Angelicus in 2. disp. 25. q. unica a. 1. ad 1. Quod determinatio sui actus non est fibi ab alio, sed a seipso: unde ipse verissimè sui operis dominus est. Quando iterum dicunt, voluntatem non posse fieri necessariò in bonum indifferenter propositum, id tantum est verum, si supponatur cum illo iudicio nullum posse stare antecedens necessariò connexum cum uno, & inimpeditibile; alia enim intellectus, judicans posse utrumque fieri, deciperetur: & voluntas deberet necessariò unum determinatum facere.

462. Sed dicent, has paritates desumptas à ligato vinculis, à pueri scriptore, & ductu Magistri indigente, esse nullas ex hac ratione; quia hæc impedimenta se tenent ex parte actus primi. At repono: vel etiam prædeterminatio se tenebit ex parte actus primi, vel neque ista se ex parte illius tenebunt; quia eodem modo de his loqui potero. Dicent, potentiam locomotivam non esse formaliter liberam, adeoque esse disparitatem inter ipsam, ac voluntatem. Respondeo 1. me non tantum attulisse paritatem à vinculis, seu impedimentis potentia locomotiva, sed etiam à visione beatifica, & à gratia necessaria, quam heretici adstruunt, & adversarii constantissime, & optimè negant: interim tamen disparitatem non satis assignare videntur; quia si eorum distinctionibus, & responsis uti velim, de nulla gratia, quam heterodoxi adstruunt, poterit monstrari, quod libertatem tollat. Dein, et si homo non agat formaliter liberè per ambulationem, eocquod formale exercitium libertatis sit sola voluntio, tamen ab omnibus absolute dicitur liber ad ambulandum, & est etiam liber, saltem mediata: ergo, sicut vincula tollunt libertatem mediata, ita prædeterminatio tollit immediatam, illa impediendo potentiam locomotivam ab ambulatione, hæc potentiam voluntivam à voluntate.

463. Ad argumenta nostra, præsertim contra prædeterminationem ad materiale peccati, respondent 1. DEUM tantum determinare ad unam formalitatem, non vero ad alteram: sed, et si hoc omittetur, tamen saltem formalis malitia, utpote metaphysicè connexa, necessariò sequetur, forisque ab homine inimpedibilis: & hoc DEUS infallibiliter scire: ergo tamen ipsi malitia impurabilis est. Et quæsto, cur non posset DEUS eodem modo suadere, vel præcipere materiale peccati, præscindendo à formalis? Responde Gonetus tom. 1. tr. 4. disp. 8. de voluntate DEI. a. 6. f. II. per totum maxime autem num. 247. prædeterminationem physicam esse præcisivam, & sifere intra ordinem physicum, at non ita esse consilium, aut præceptum. Sed quis credat, actionem, seu entitatem pure physicam, præscindere posse unam formalitatem effectus ab altera, & hoc non posse actionem intentionalem? Sanè multo perceptibilius est, præcipientem præscindere à variis prædictis operis præcepti, quæ dein præcipienti imputari non possint (nec enim omnia prædicata actionum, quæ à Legato nomine Præ-

cipis, vel etiam à ministro Sacramentorum nomine Christi, non sine peccato fiunt, Principi, aut Christo Domino imputantur) quam ita posse præscindere physicè, & scienter determinantem ad aliquam actionem. Si ergo DEUS nequit præcipere materiale peccati, minus poterit ad illud physicè prædeterminare.

Resp. Gonetus tom. 3. tract. 5. de vitis & peccatis. disp. 3. a. 1. f. 4. n. 64. Divinam causalitatem, seu præmotionem posse præscindere entitatem materialis peccati ab ejusdem formalis malitia; quia malitia formalis non est intra sphæram causalitatis, vel determinationis Divinæ, bene vero entitas materialis: sicut scilicet producere in Divinis terminatur ad Personalitatem Filii, & non ad naturam Divinam; quia scilicet haec est extra sphæram productionis Divinæ, non autem Personalitas. Sed contra. Inprimis hoc etiam omisso non evitatur, quod non metaphysica necessitate, & inimpedibilitate, sequatur ex entitate materiali formalis malitia: adeoque DEO imputabilis esset, ut modo dictum. 2. Singularis illa, & humano intellectui incomprehensibilis perfectio SS. Trinitatis, quæ stat in eo, quod de duobus realiter identificatis verificantur prædicta contradictionia, non debet attribui enti vilissimo, scilicet peccato: immo nulli rei debet attribui, quando fides non cogit: at in nostro casu omnia possunt absque omni distinctione virtuti satis faciliter salvare, dicendo, DEUM moraliter tantum permettere suum concursum, quamvis in aliquo sensu physico eum ponat, seu producat. Dicunt quidem, ex hoc ipso, quod DEUS suum concursum (qui juxta nos est realiter formalis malitia) physicè ponat, hoc ipso illum ponere ut agens morale; quia agit cum perfecta cognitione. Sed resp. DEUS, licet in tam actum influat cum perfectissima cognitione, tamen non influit libere, sed ut determinatus à creatura: adeoque non influit ut agens strictè morale: per quod intelligitur id, cui actio est impurabilis, vel ad laudem, vel ad vituperium. Aliud est, quod DEUS ut agens morale permittat eum actum: at hoc, nec ex se necessariò trahit post se actum, nec est in honestum; sicut neque est in honestum permettere occasiones peccandi, in quibus homo videtur lapsurus; quia in his homo libere habitur, nec DEUS eas permittit ex intentione lapsus, sed victoriae, quam consequendam intendit, & ad eam hortatur, ac gratias sufficietes confert.

464. Responderet idem tom. 1. tr. 4. de voluntate DEI. disp. 8. n. 247. prædeterminationem physicam venire à DEO, ut provisore universaliter necessaria: consilia vero, aut præcepta, venire ab ipso, ut provisore speciali, dante non tantum necessaria, sed etiam utilia. Sed contra 1. Inprimis prædeterminatio ad bonum non est à DEO ut provisore universaliter; quia non universaliter eam omnibus dat: neque videtur absolute necessaria; cum sine ipsa detur etiam juxta adversarios gratia sufficiens & par est ratio de prædeterminatione ad malum; quia nec ista universaliter datur, nec necessaria est: certè, et si nemus peccaret, DEUS tamen impleret officium causæ primæ, & universalis provisoris. Contra est 2. Si dedecet provisorem specialem dare medium tantum utile ad peccandum, dedecebit

etiam provisorem universalem, dare medium essentialiter determinans ad aliquid saltem essentialiter post se trahens peccatum.

465. Quidam Clarissimus Recentior Salzburgensis ait, DEUM posse quidem physicè, non tamen moraliter, determinare ad malum; nam sic faceret moraliter actionem malam, quod non potest, ex hoc capite; quia sic non tantum faceret actionem propriè modo suo, sive indefectibili; sed cauferet, seu efficeret, ut creatura faceret actionem modo sibi proprio, hoc est, defectuoso: atqui DEUS non potest facere, ut creatura actionem faciat modo defectuoso: ergo. Sed contra 1. Tamen DEUS potest moraliter facere, ut creatura faciat actionem bonam modo creature proprio, qui defectibilis est. Contra 2. DEUS juxta adversarium tamen physicè determinat creaturam, ut ipsa agat modo defectuoso, & peccaminoso: ergo redit tota quæstio, quare non possit ad idem determinare moraliter; cum plus videatur esse physicè agere, & determinare, quam tantum moraliter suadendo, hortando, præcipiendo &c.

466. Dicunt iterum, DEUM determinare tantum ad actum, qui malus est, non quia malus est; consequenter esse tantum causam physicam, non moralem, & influere effectivè, non defectivè. Contra, Etiam à voluntate creata sèpissime elicetur, & intenditur actus tantum, qui malus est, non quia malus est: certè pauci sunt ita scelerati, ut velint peccatum; quia peccatum est: communiter autem voluntas in istud tendit; quia delectabile, vel utile est: & tamen, quia scienter illud agit, ut etiam DEUS scienter determinat ipsi imputatur, estque causa illius mali, non tantum physica, sed moralis: non solum effectiva, sed defectiva. Nec dicas, DEUM non posse agere defectivè, & actionem, prout procedit à DEO, non posse esse defectuosam; nam ex hoc ipso, quod istud verisimum sit, infertur, DEUM non posse ad talem actum prædeterminare. Et sanè necdum perceptibile est, cur DEUS, si possit physicè determinare ad malum, quin agat defectuose, non etiam possit idem suadere, quin suadeat defectuose, & quin etiam suasio, prout procedit à DEO, sit defectuosa: & cur actio magis imputetur suadenti, quam physicè ad eam prædeterminanti.

467. Goudinus asserit voluntatem creatam ex eo, quod mutabilis sit, exigere quandoque determinari ad bonum, quandoque ad malum, etiam morale. Sed hoc non est verum; alias voluntas ex sua natura exigentia esset jam moraliter mala, qua ipsa exigentia esset jam moraliter mala; adeoque à DEO creatore non potuit voluntati identificari. Quare voluntas non exigit, determinari ad malum, sed, quia libera est, exigit, posse seipsum determinare, seu posse deficere: quod non est malum morale, sed potest esse origo maximi boni, scilicet meriti supernaturalis, quando voluntas, potens deficere, tamen non deficit, sed tentationem vincit. Neque huc affert Goudinus paritatem de tibia clauda, quam anima movens determinet ad claudicationem; si enim tibia esset indifferens ad motum rectum vel claudum, imputaretur anima, eam determinanti ad claudicationem, si claudicaret: cum autem

tibia supponatur jam distorta & clauda, non est paritas cum voluntate indifferente.

Alii dicunt, formale peccati esse extra sphèram omnipotentiae DEI, non verò materiale. Contra. Etiam formale peccati est extra sphèram voluntatis Divinæ, non verò juxta adversarios materiale, ad quod DEUS liberè volens determinat: ergo etiam poterit amare, & suadere materiale, quin amet, aut suadeat formale. 2. Hoc ipso, quod formale sit extra sphèram DEI præterminans, etiam materiale, quod illud prius essentialiter secum trahit, est extra eandem sphèram. Nec dicant, actum physicè sumptum non esse essentialiter connexum cum malitia, eo quod possit supponi extrinsecè liber, adeoque separabilis à malitia moralis; nam respondeatur, actum illum, saltem in circumstantiis libertatis esse necessariò malum, adeoque DEUM in illis circumstantiis non posse ad eum prædeterminare.

468. Tandem ad illud, quod loco ultima confirmationis addidimus n. 452. nempe, fore ridiculas, & imprudentes exhortationes DEI ad bonum, dicunt, hoc esse falsum; cum istæ, uti & præcepta, proveniant à DEO; quia fortè DEUS adhortans dabit prædeterminationem ad bonum. Contra est 1. DEUS supposito jam decreto prædeterminativo, & immissa prædeterminatione ad malum, non potest dare prædeterminationem ad bonum: hòcque decretum, & hæc prædeterminatione semper inimpedibili datur, quandocunque peccatur: & tamen sèpissimè, dum actualiter peccatur, DEUS intus monet, & dehortatur à malo, saltem per remorsum conscientiæ: ergo sèpissimè imprudenter agebit. 2. Licet homines insciij, quid DEUS facturus sit, possent alios hortari ad bonum, non tamen posset DEUS, omnium præscius, prudenter hortari eos, quibus non vult prædeterminationem ad bonum immittere. 3. Sic etiam ij, qui negant omnino libertatem, dum impugnantur ex eo, quod frusta darentur consilia, præcepta, &c. possent dicere, fortè DEUM necessitatum homines ad bonum. 4. Saltem forent adhuc imprudentes, & nimis duræ poenæ omnes, actum malum prædeterminatum subsequentes, ut patet consideranti.

ARTICULUS X.

Solvuntur Objectiones.

469. O B. 1. Si prædeterminatione physica tolleret libertatem, id fieret; quia est inimpedibili, & connexa cum actu secundo: hæc ratio nil probat: ergo. prob. min. Hæc propositio Petri de Rivo Licienitati Lovaniensis: *Quidquid per necessarium consequentiam sequitur ex inimpedibili, hoc est inimpedibile, & necessarium: est damnata à Sixto IV. ergo actus, necessariò lequens ex prædeterminatione inimpedibili, tamen non est inimpedibili, & necessarium: ergo est liber, adeoque prædeterminatione non tollit libertatem.* Resp. neg. min. ad prob. neg. antec. Etsi Augustinus le Blanc in sua *Historia de auxiliis* id dicat, tamen Theodorus Eleutherius in sua *Historia*, & Cardinalis de Lugo

Lugo de Incarnatione disp. 26. sec. 6. ostendunt contrarium: & his plus fidei tribuendum est, quam priori, qui potissimum nititur auctoritate Actorum Pagni, atque Lemosii, quibus nullam fidem habendam Innocentius X. dudum decrevit, ut probat Eleutherius. Meretur hac de re legi ipse de Lugo loc. cit. ubi refert, primò Didacum Alvarez, deinde etiam se scriptisse Lovaniū, & tandem post multam indagationem inventum quendam librum, ex quo intellectum, propositionem Lovaniū rejectam, aut Rōma proscriptam, fuisse non supradictam (qua neque fuit reperta inter censuratas, aut à Rivo revocatas) sed aliam, scilicet: *Quod necessario sequitur ex aliquo præcedenti ordine successiva durationis, necessarium, Si inevitabile est: quia utique falsa est;* cum sic præscientia DEI, præcedens duratione nostros actus liberos, eos redderet necessarios, & inevitabiles: & hinc Rīvus videbatur non bene sensisse de præscientia DEI, ut fusius apud memoratum Cardinalem videre est.

470. Dices 1. Christus habuit præceptum grave moriendi, simulque unionem hypothaticam, ac visionem beatificam, per quas erat impecabilis: & tamen fuit liber ad mortem, seu præceptum illud implendum: ergo antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum morte, seu adimplitione præcepti, non sustulit libertatem. Respondent aliqui negando unam partem antec. dicuntque, Christum Dominum non habuisse præceptum rigorofum: quo posito, ruit argumentum. Alii distinguunt 2dam partem antec. & dicunt, Christum fuisse liberum, non ad ipsam mortem in substantia, sed tantum ad modum mortis, qui non fuit præceptus; qua ratione tamen potuerit mereri. Alii, & forte optimè, dicunt, præceptum moriendi fuisse à Christo impeditibile per petitionem dispensationis. Alii aliofferunt, sed nemo ex nostris admittit, datum fuisse antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum illo, ad quod Christus fuit liber: quid absoluē tenendum, statuendum est in tractatu de Incarnatione.

Dices 2. Saltem Christus habuit visionem beatificam, quæ necessitat ad bene agendum, & tamen fuit liber ad bene operandum: ergo. Resp. dist. 2. p. antec. fuit liber quoad genus bene operandi. neg. antec. quoad speciem. conc. anteced. & neg. conf. Non potuit Christus male agere, sed debuit bene: fuit tamen liber ad hoc potius bonum, quam aliud faciendum, ad magis, vel minus intense operandum; quia visio beatifica non necessitat ad actum bonum in insima specie. Nec liber fuit Christus ad omnem amorem DEI, sed tantum ad magis, vel minus intensum: quæ libertas etiam sufficit ad meritum.

471. Ob. 2. Tridentinum à nobis adductum n. 450. definit, libertatem stare cum illa gratia, cum qua eam stare negabant Lutherus, & Calvinus: sed hi negabant, eam stare cum gratia antecedente, & essentialiter inferente actu: ergo, ma. prob. Concilium loquebatur de gratia, de qua loquebantur illi heretici; alias non istos, sed alios, aut phantasma, damnasset: ergo, min. etiam negari non potest. Resp. retorquo argumentum. Concilium Nicænum definivit, Filiū DEI, de quo loquebatur Arius, esse consubstantiale Patri Divino: sed Arius loqueba-

tur de Filio DEI creato, & juniore, quam fuerit Pater: ergo Concilium definivit, Filiū DEI creatum, & juniores, esse consubstantiale Patri. In forma dist. ma. Tridentinum definivit, libertatem stare cum illa gratia, accepta secundum prædicata certa, & dogmatica, conced. ma. cum illa gratia, accepta secundum omnia prædicta, quæ illi affingebant isti heretici. neg. ma. & conc. vel om. mi. neg. conf. ad prob. ma. sub eadem distinctione. conc. vel neg. antec. atque etiam conf. Sicut Concilium Nicænum tantum definivit, verum Filiū DEI, & non aliquem filium, habentem prædicata puræ creature, esse Patri consubstantiale, ita Tridentinum definivit, veram gratiam Christi stare cum libertate: non verò definivit, etiam stare, si affingantur ei qualiacunque prædicata, à Luthero, vel Calvino ei male attributa.

Dices: Si non staret libertas cum prædeterminatione, deberet hæc dici condemnata à Tridentino: sed hoc dici non potest; cum sit à Summis Pontificibus permissa doceri, & prohibita censurari: ergo. prob. ma. Si est damnatum consequens, etiam est damnatum antecedens, ex quo illud consequtitur: atqui damnatum est hoc consequtens: *Non datur libertas: ergo debet etiam esse damnatum hoc antecedens: Datur prædeterminatio.* prob. ma. Ex vero non potest sequi falsum: ergo, si consequens est falsum, etiam tale est antecedens. Resp. retorquo argumentum. Si scientia media inferret Pelagianum, vel Semipelagianum, deberet etiam dici damnata ab Arausiano, & Tridentino: at non potest dici damnata; cum pari jure sit permissa doceri: ergo. In forma dist. ma. si esset hoc evidens. conc. ma. si tantum sit probabilius. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. ad prob. dist. ma. debet dici damnatum antecedens, ex quo evidenter infertur damnatum consequens. om. ma. ex quo tantum probabilius infertur. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. Juxta adversarios nulla sententia, adhucprobabilis, possit impugnari ex Scripturis, aut Conciliis; quia semper posset fieri exceptio hæc, quod non sit sententia condemnata, adeoque non sit Scriptura, vel Conciliis contraria. Nempe Ecclesia non statim condemnat propositiones, aut sententias Doctorum, quando non evidenter constat esse contraria Conciliis, vel Scripturæ, aut communis Patrum testimonio: econtra Doctores, similius opinionum defensores, conantur ostendere, Scripturam, aut Concilia &c. non esse sibi contraria.

472. Ob. 3. Sacra Scriptura sæpius dicit, DEUM corda nostra movere: ad se convertere: cor regis esse in manu DEI: DEUM omnia operari: sed hæc indicant prædeterminationem physicam: ergo. Resp. neg. min. DEUS per scientiam medium scit, quibus mediis, & in quibus circumstantiis quolibet cor humanum infallibiliter consensurum sit: unde, si velit hominem convertere, opus tantum est, ut pro libitu suo ea media conferat, eumque in iis circumstantiis ponat, in quibus juxta S. Augustinum cit. n. 399. repertus est auxiliis capiendis idoneus. Cumque omnipotentia Divina in suis thesauris habeat auxilia saltem syncategorematice infinita, quæ, licet in se indifferentia, ita, ut homo iis spe-

cificativè tantum sumptis possit resistere , tamen per scientiam medianam videntur cum consensu conjungenda; hinc habet cor Regis , & cuiuslibet alterius in manu sua : imò habet , ut Augustinus docet *l. de corr. & grat. c. 14.* humanorum cordium , quòd placet , inclinandorum omnipotentissimam potestatem . hinc etiam minimè nobis contrarium est illud ejusdem S. Augustini effatum in *encyclops. c. 98.* *Quis porro tam impie despiciat , ut dicat , DEUM malas bonum voluntates , quas voluerit , quando voluerit , ubi voluerit , in bonum non posse convertere?* Imò DEUS magis habet in sua potestate voluntates nostras , quām nos ipsi , qui non possumus aliquid velle , imò nec cogitare ex nobis sine gratia DEI: neque est in nostra potestate habere , aut actum primum proximum , aut circumstantias congruas . Aliqua , quæ serviant ad hic dicta magis explicanda , dabitur inferius , ubi de Prædestinatione ante merita conditionatè prævisa .

473. Ob. 4. Catechismus Romanus p. 1. de 1. artic. Symboli non longè à fine (mibi n. 20. alii 22. quia varia est divisio) de DEO dicit: *Quæ moventur , & agunt aliquid , intimè virtute ad motum , atque actionem ita impellit , ut quamvis secundarum causarum efficientiam non impediatur , præveniat tamen , cùm ejus occultissima vis a singula pertineat :* hæc doctrina salvari non potest sine prædeterminatione physica: ergo . Confirm. S. Augustinus variis locis tradit , DEUM physicè prædeterminare ad bonum: ergo . Resp. neg. min. In primis si verba Catechismi omnino strictè acciperentur , non tantum prædeterminatio (si hæc intelligeretur) deberet esse ex parte actus princi , utpote virtus , & vis: sed deberet vi impellere ad actionem : quod utique adversarii non concedent . Insuper , ut rectè notat Suarez p. 2. de grat. l. 3. c. 37. n. 11. est incredibile , authores Catechismi voluisse loqui de prædeterminatione Thomistica ; cùm enim vellent doctrinam proponere communem , quæ à Parochis proponebatur populo , utique non voluerunt misere quæstionem tam controversam , & à pluribus Parochis minimè intellectam . Tandem tota difficultas reducitur ad vocem *Impellit* , quæ cōm in sensu stricto accipi nequeat ex modò dictis , rectè explicatur de impulsu , aut motu proportionato causarum naturæ , qui efficientiam his propriam , hoc est , in causis necessariis necessariam , in liberis liberam , non impedit , aut tollat; sive qui causas impellat , vel moveat , conformiter ad earum actiones , & hinc ad liberas motiones , vel impulsu indifferente . Et sanè intentio Catechismi ibi est , docere , DEUM ad omnia opera concurrens , & nullam creaturam operari sine DEO , & præviè per datum actum primum proximum , & concomitantem per concursum simultaneum , operante . Ad confirmationem interim neg. antec . Textus S. Augustini , ne bis explicari debent , necdum afferimus , allaturi in tractatu de Gratia disp. 1. q. 3.

474. Ob. 5. Multiplex auctoritas S. Thomæ , quæ tamen reduci potest ad sex ejus assertiones . 1ma. DEUS movet causas secundas ad agendum. ita p. 1. q. 105. a. 5. in corp. 2da. DEUS applicat causas secundas ad operandum. ita ibidem ad 3. 3ta. Causæ secundæ agunt in virtute causæ primæ . ita loc. modò cit. in corp. 4 ta. Causæ

creatæ sunt instrumenta causæ primæ . ita de verit. q. 24. a. 1. ad 5. & l. 3. contr. gent c. 70. 5 ta. A providentia DEI omnia sunt prædeter minata. p. 1. q. 23. a. 1. 6ta. DEUS causis secundis non solùm dat posse , sed etiam agere . ita Angelicus ex S. Augustino , qui hoc frequentissime repetit : hæc assertiones stare non possunt sine prædeterminatione physica: ergo . Resp. Comparet æquus Lector hos textus cum citatis à n. 446. pro nostra sententia: & judicet , pro qua parte stet Angelicus . In forma . neg. mi. & explicco textus . Quod ad 1umum spectat: eo articulo , unde tres primi desumpti sunt , S. Doctor vult probare , quod DEUS operetur in omni operante , & hoc probat ex eo , quod DEUS moveat causas secundas &c. per mouere autem intelligitur , ut ibidem explicat Angelicus , hoc , quod scilicet DEUS non tantum applicet formas , & virtutes causarum ad operationem , sed eas etiam formas , seu virtutes creaturis agentibus tribuat , eaque conservet: quod nullatenus est physice prædeterminare .

475. Quod ad 2 dum , qui de applicatione agit , per applicationem probabilissime intelligi potest cum Suarez p. 2. de gratia l. 3. c. 38. & 39. concursus simultaneus ; sicut enim causa libera dici possunt , se ipsas per actionem suam applicare ad agendum , ita potest etiam DEUS per suum concursum eas applicare . Ulterius , ut rectè Eximus loco modò citato docet , applicatio ista talis debet intelligi , ut per eam DEUS operetur omnia in omnibus , & omnes nostras actiones etiam ipse producat ; hoc enim eo articulo S. Doctor intendit contra Durandum probare , ut est manifestum ex probatione ex Isaia c. 26. & Job. c. 10. adducta , & ex responsis ad objectiones ; & hinc per operari in operante non intelligitur , quod DEUS in ipso aliquid præviè producat , sed quod eidem operanti intimè præsens , simul cum ipso , omnes ejus actiones operetur . Hæc autem applicatio , per quam DEUS omnia operatur , habetur per concursum simultaneum . Accedit , quod , nisi per applicationem intelligatur hic concursus , S. Thomas de isto nullam mentionem faceret eo ipso loco , ubi eum vel maximè vult probare , quod est incredibile ; item quod præter collationem virtutis , ejusque conservationem , duo adhuc motus à DEO provenientes , semper deberent dari , nempe influxus prævius , & concursus simultaneus ; cùm tamen S. Doctor nunquam duorum meminerit , nec etiam quidquam contra illos , e. g. quod unus superflius foret , vel quid simile , sibi objicerit .

476. Confir. S. Thomas non loquitur de applicatione in rigore dicta , seu materialiter tali (nam nec prædeterminatio talis est) sed tantum de aliqua sic dicta per similitudinem , & quidem spectante ad actum secundum , utpote propriæ quam DEUS dici possit immediate omnia operari ; cùm ibi S. Doctoris intentio tota sit probare , quod DEUS immediate omnia operetur : cùmque id DEUS non faciat per collationem , aut conservationem virtutis ; quia per hanc tantum mediately operatur ; debet immediately operari ratione applicationis , quæ sola superest : talis autem applicatio est concursus simultaneus , qui rectè applicatio dicitur , tum , quia , utrum 475. dictum , causa liberæ se ipsas applicant per actionem iden-

identificatam concursui, tum, quia per ipsum fit, ut causa creata in actu secundo immediate sua actione contingat passum: & sine qua eadem causa creata non potest ita actione sua passum contingere. Sicut autem applicatio potest in hoc concursu stare, ita & motio, saltem inadæquatè; quia hæc ex S. Doctore præter applicationem dicit etiam collationem, & conservacionem virtutis. Et sanè DEUS præter collationem, & conservationem virtutis, movet causas secundas concursu simultaneo, quatenus eas reducit ad actum, non per aliquid prævium causaliter, sed per ipsum concursum formaliter. Nec objicias, S. Thomam l. 3. contr. gentil. c. 149. dicere: Motio moventis præcedit motum mobilis ratione & causa; tantum enim per hæc significatur prioritas aliqua formalis, ut patet ex eo, quod S. Doctor 3. Physic. lett. 5. ait: Est manifestum, quod actio & passio non sunt duo motus, sed unus, & idem motus: cum tamen illa sit motus moventis: ista autem motus mobilis. Hinc Ferrariensis, optimus Commentator, textum objectum exponit dicendo, motum moventis priorem esse ratione; quia prius intelligitur actio produci, quam recipi: & esse priorem causam; quia prior concipitur causa agens, quam patiens.

477. Si velis, potes cum Suarez loc. cit. & Didaco Ruiz de scientia DEI disp. 49. sec. 4. a. n. 2. addere concursui volitionem Divinam, ordinantem causas ad hos, vel illos effectus: qua ratione etiam dici potest DEUS eas applicare. Difficultati, quæ ex hoc oritur circa actiones malas, ad quas DEUS per suam volitionem creaturem applicare non potest: responderi potest, quod DEUS possit, malas actiones prævisas ad varios providentia sua fines dirigere, & ob hos illas permittere: sique causas negativæ applicare, hoc est, non impedire, qua non impeditio posita cum concursu simultaneo creaturem agunt, & aliæ non.

Hæc explicatio placet præ altera, qua quidam per hanc applicationem volunt intelligi collationem actus primi proximi, in quo etiam involvitur applicatio, sive physica, sive intentionalis, prout requiriunt pro varietate causarum e. g. ignis per approximationem localē applicatur stupor ad comburendum, & voluntas applicatur per cognitionem obiecto ad illud amandum; nam per hanc applicationem DEUS non operatur. Si quis tamen velit modo dictam applicationem, in collatione actus primi proximi positam, defendere, non me opponam, & omnia transmittam, modo non afferatur, S. Doctorem adstruere aliquam applicationem, quæ necessario determinet, vel post se trahat effectum liberum; nam hæc est contra S. Doctori, qui longè aliter loquitur in 2. disp. 25. q. unica a. 1. ad 3., ubi explicat hoc ipsum, (quod articulo obiecto docet, & cuius occasione motionem, & applicationem adstruit) scilicet, quomodo DEUS in omnibus operetur; si autem ait: Dicendum, quod DEUS operatur in omnibus, ita tamen, quod in unoquoque secundum ejus conditionem; unde in rebus naturalibus operatur sicut ministrans virtutem agendi: & sicut determinans naturam ad tam actionem: in libero autem arbitrio hoc modo agit, ut virtutem agendi sibi ministrat, & ipso operante libero arbitrio agat: sed tamen determinatio actionis, & finis in potestate liberi arbitrii constituitur:

unde remanet sibi dominium sui actus: sed non ita sicut primo agenti, scilicet; quia hoc habet virtutem agendi a seipso. Similia habet 1. 2. q. 10. a. 4. in corp. unde motio, & applicatio DEI operantis in arbitrio libero, non est determinatio, vel prædeterminatio ad actionem.

478. Quod spectat ad 3ium textum, hic juxta quosdam tantum probat, creaturem agere in virtute, vel per virtutem à DEO acceptam: & sic ipsi Thomistæ dicunt, causam instrumentalem agere in virtute causæ principalis: non quod ista physicè illam determinet; cum sèpissimè non amplius existat: sed quod virtutem alteri contulerit. Suarez tamen loc. cit. existimat, mentem Angelici esse, quod causa secundæ agant in virtute DEI, non per hoc, quod a-gant per virtutem acceptam à DEO, sed, quod nitantur virtute DEI cooperante, qua indigent: & hoc ex eo vult evincere, quod S. Doctor ibi velit probare, quod DEUS omnia immediatè operetur, (hoc enim S. Doctor ultimò infert) quod non inferretur ex collatione virtutis, quæ tantum probaret influxum mediatum in actiones creatas. Sic quoque ait, creaturem dici instrumenta DEI; quia ab eo ut primâ causâ pendent, & illius cooperatione tanquam præcipua motione indigent. Et certè S. Thomas celebri loco. quest. 3. de potentia a. 7. (ubi probat, quomodo causa prima sit altior, & alia sint instrumenta ipsius, atque agant per virtutem ipsius) concludit tandem, DEUM in qualibet re operari, in quantum qualibet res ejus virtute indiget ad operandum, & ejus virtute (hoc est, ipso cooperante) omnis alia virtus agit: sicut, ait, instrumentum non agit, nisi per virtutem artificis, hoc est, eo movente, ac cooperante. Explicatio hæc est bona, quamvis non ausim rejicare priorem, eo quod S. Thomas cit. 1. p. q. 105. a. 5. dicat, DEUM etiam per hoc operari, quod det virtutem, cùmque conservet, adeoque videatur etiam loqui de mediata operatione.

479. Ex 4to, non infertur, causas liberas esse, vel se habere ut instrumenta inanimata, e. g. securis, & terra, quæ ab impressione causa principalis necessariò ad actionem determinantur (hoc enim esset contra Tridentinum, quod Ieff. 6. canon. 4. anathema dicit afferenti, liberum arbitrium velut inanime quoddam se habere) sed tantum, quod se habeant, ut instrumenta animata, & libera: sicut servus est instrumentum domini; quia liberè ejus voluntati cooperatur, cùmque exequitur. Unde DEUS causis liberis utitur accommodatè ad eorum conditionem, ut ipsem ait S. Doctor cit. n. 477. Paritas tamen inter instrumentum liberum, & necessarium stat in hoc, quod utrumque debeat habere virtutem, & applicationem à DEO, & quod neutrū possit gloriari de rectè factis, nisi in DEO. Huc spectant etiam quæ n. 478. ex Suarez attulimus, quæque explicant, qua ratione creature dicantur instrumenta DEI.

Textus stus loco citato non habetur, neque æquivalenter. Ibi S. Doctor vult probare, dari prædestinationem, & objicit sibi dictum S. Damasceni dicentis: Omnia quidem precognoscit DEUS, non autem omnia prædeterminat: & respondet ad 1um. Damascenus nominat prædeterminationem impositionem necessitatis: quasi diceret: Etsi DEUS non prædeterminet homines, tamen

prædestinat eos (hoc enim eo articulo quæritur) quia, licet prædeterminatio ex mente S. Damasceni imponat necessitatem, tamen eam non imponit prædestinatio, & hinc magnum est inter eas discrimen: unde, concludit, *prædestinatio non excluditur* cùmque Angelicus nullo verbo refellat S. Damascenum; quasi sensum incongruum vocibus *prædeterminatio*, vel *prædeterminare* tribueret, signum est, quod non negat, à prædeterminatione imponi necessitatem: sed potius, negat, hanc ipsam prædeterminationem in ordine ad actus liberos: quod roboratur ex eo, quod eodem loco solas causas naturales, (hoc est, necessarias) dicat, esse prædeterminatas ad unum. Sextum textum congruentius explicabo in *Tractatu de Gratia*. Interim certissimum teneo, DEUM non tantum dare posse, sed etiam agere: nec est ulla difficultas id in *systemate scientiae* media explicandi.

480. Urgent. Saltem, quæ habet Angelicus q. 3. de *Potentia a. 7. in corp.* cogunt admittere prædeterminationem physicam: ergo, prob. ant. Docet ibi, quod DEUS operetur in operatione naturæ multipliciter 1. quia dat vires, per quas age-re possunt creature. 2. quia eas vires conservat. 3. in quantum voluntatem movet ad agendum, in quo, ait, *non intelligitur collatio, aut conservatio virtutis activæ, sed applicatio virtutis ad actionem*, sicut homo est causa incisionis cultelli ex hoc ipso, quod applicat acumen cultelli ad incidentem movendo ipsum. Respondeo, ad hæc tria responsum esse faciliem ex modo dictis de collatione virtutis activæ, de motione, applicatione &c. ut consideranti patet. At instant: saltem sine prædeterminatione physica exponi non possunt, quæ S. Doctor subjungit ad 7. *mum.* dum ulterius explicat, quid sit illud, quod DEUS tribuit causæ secundæ, quando illam movet, & applicat ad agendum, atque ita ait: *Id quod à DEO fit in re naturali, quo actualiter agat, est ut intentio sola habens esse quoddam incompletum per modum, quo colores sunt in aere, & virtus artis in instrumento artificis.* At si S. Doctor hic vellet, prædeterminari creaturam à DEO, & non determinari à se ipso, eodem articulo bis sibi contradiceret; nam ad 12. sic ait: *DEUS non dicitur hominem dereliquisse in manu consiliis suis, quin in voluntate operetur: sed quia voluntati hominis dedit dominium sui actus, ut non esset obligata ad alteram partem contradictionis.* & ad 13. sic ait. *Voluntas dicitur habere dominium sui actus, non per exclusionem cause prime, sed quia causa prima non ita agit in voluntate, ut eam de necessitate ad unum determinet, sicut determinat naturam.* Et ideo determinatio actus relinquitur in potestate rationis, & voluntatis, unde Angelicus verbis in objectione allatis non adstruit prædeterminationem physicam, sed aliquid aliud, quod determinationem actuum voluntati relinquit: quid autem id sit, controvertitur.

481. P. Evangelista Rassler in sua *Concordia Prædeterminationis verè Thomistica cum Libertate* existimat, S. Doctorem verbis in objectione adductis velle, quod DEUS cuilibet creature, seu liberæ, seu necessariæ, habenti jam cætera omnia ad agendum requisita immittat aliquam entitatem realem, fluentem tamen, & incompletam, quæ constituant actum primum, & ultimè determinet causam, non ad

speciem, sed ad genus: adeoque indifferentiam causæ liberae non tollat. At quamvis authoris hujus ingenium maximopere æstimem, non potui tamen hucusque inducere animum, ut huic ejus opinioni assentirer, ob sequentes in contrarium rationes.

Primo. Ista entitas realis ad intentionem S. Thomæ non servit; quia finis ipsius hoc præfertim articulo 7. q. 3. de *potentia, & i. p. q. 10s. a. 5.* ac etiam aliis, quibus potissimum docere debet eam opinionem, est, tantum ostendere, quod DEUS in omnibus operetur, hoc est, ad omnes actiones concurrat: ad quem finem longè magis servit concursus simultaneus. 2. Si per illam entitatem fluentem, incompletam, non intelligitur concursus simultaneus, tunc (ut supra jam diximus n. 475- & author hic ipse agens de Suarezio ostendit) S. Doctor nunquam mentionem fecit hujus concursus, quem tamen ibi principaliter probare intendit: quod utique incredibile est. 3. Si Angelicus per illam intentionem &c. intelligit entitatem verè realem, & pro priori impressam causæ secundæ, eique intrinsecam, tunc etiam per vim, vel virtutem spiritualem incompletam, quam 3. p. q. 62. a. 4. in *corp.* ait, inesse Sacramentis ad efficiendam gratiam, intelligit entitatem realem Sacramentis intrinsecam; nam eodem modo de ista, ac de priori loquitur: sed et si Rasslerus hoc positivè afferat, tamen haec vis, vel virtus ex S. Thoma non est aliquid realiter intrinsecum Sacramentis: sed est aliquid tantum extrinsecè denominans Sacra menta, sive est denominatio merè extrinseca proveniens ab ordinatione DEI ordinantis Sacra menta ad effectum spiritualem; ita hunc locum celebrerimus Angelici interpres Cajetanus exponit dicens, *vim spiritualem confidere in hoc, quod Sacra menta ordinantur à DEO ad effectum spiritualem, & ipse S. Thomas loc modo cit. ad 1. ait: Vis spiritualis est in sacramentis, in quantum ordinantur à DEO ad effectum spiritualem.* Dein S. Doctor ibidem dicit, hanc vim spiritualem talē esse, qualis est vis spiritualis in voce sensibili ad excitandum intellectum hominis, nempe ad producendam intellectum: atqui haec vis in voce est præcisè denominatio extrinseca proveniens ab institutione hominum: nec est credibile, voluisse S. Thomam voci externæ, quam etiam plittacus, æquè aptam ad excitandum intellectum, efformare posset, attribuere aliquam vim spiritualem verè realem, quamvis in ipsius sensu (de quo infra) incompletam; quia est inexplicabile, quam vim, vel entitatem spiritualem possit plittacus voci suæ imprimerre.

482. 4to. S. Doctor eodem modo ait, loco in objectione adducto, virtutem artis esse in instrumento, quæ sane in hoc non est per entitatem ipsi intrinsecam, sed tantum per extrinsecam denominationem à directione intellectuali artificis: seu quatenus instrumento intrinsecus est motus ab arte directus; cùm perceptibile non sit, quomodo ars aliter, & extrinsecè recipiat in instrumento. Adde, quod S. Doctor ibidem dicat, virtutem artis non posse esse permanenter in instrumento, nisi hoc haberet intellectum: sed eadem ratio probat, quod nec possit ei realiter intrinsecè inesse transire, nisi habeat intellectum, ut recte observat Ruiz dis-

49. de scient. DEI sec. 4. n. 7. aut, si illa virtus transiens possit intrinsecè denominare instrumentum agens ex arte, quin hoc sit artis intelligens, car non possit similis entitas dari, & conservari diu-nius à DEO, quæ denominet instrumentum permanenter salem potens agere, ut ars denominat artificem? Quare S. Thomas tantum intelligit transeuntem artificioam intentionem, & directionem artificis, quæ, cùm involvat aliquam cognitionem, si intrinsecè inhæret ipsi instrumento, deberet in hoc dari intellectus, tanquam subiectum necessarium cognitionis: qui non debet in instrumento dari, si huic tantum extrinsecè adjungatur directio: quæ simul est transiens cum motu, quem dirigit, adeoque transeunter datur. Et sic iterum interpretatur S. Doctorem Cajetanus, dum in 3. p. q. 13. a. 2. ait, per usum artificiosum instrumenti (qui est idem cum motu instrumenti) ingredi artem in instrumentum, & propterea hunc usum habere rationem vis, & virtutis, & intentionis artis: utique non somniat Cajetanus, artem physicæ ingredi, & physicæ intrinsecè recipi: ergo hæc omnia tantum afferunt denominationem extrinsecam.

483. s. tò. Videtur mihi entitas superaddita omnino superflua; cùm enim non determinet ad speciem, non habet, quod agat; nam causa creata ex seipso jam est determinata ad genus: imò causa necessaria jam est determinata ad speciem, consequenter multò magis ad genus: causa autem libera jam est determinata ad genus: e.g. voluntas jam est determinata ad bonum, verum vel apparet; ad genera autem, vel species subalternas seipsum determinat. Quodsi etiam contendas, causam liberam ad supremum genus boni determinari à DEO, respondeo, eam ad hoc ex mente S. Doctoris determinari permanenter, sicut intellectus per prima principia est permanenter determinatus ad verum: vide S. Thomam in 4. dist. 49. q. 1. a. 3. quæstionula 2. ubi harum potentiarum determinationes æquiparat. Si quis urgeat, hanc entitatem necessariam esse ad compleendum actum primum. Respondetur, hoc gratis dici, & causam esse fatis expeditam ad agendum per principia habentia esse compleendum, unà cum omnipotencia DEI parata ad concurrendum, quin talis entitas fluens requiratur, quæ nec experientiâ, nec ratione probatur; alias posset quis nescio quæ necessaria fingere. Nec dicant, species coloris, & virtutem artis, quibus S. Doctor comparat hanc intentionem, necessarias esse ad actum primum. Respondet enim, aliunde probari, has necessarias esse, & actum primum constituere, non autem superadditam illam entitatem. Addo tantum: etiæ aliqua inter ista disparitas esset, parum referret; cùm inter hæc non detur identitas, sed similitudo, quæ omnis claudicat.

484. Itaque textus q. 3. de potentia a. 7. sic exponitur. Id quod fit in re naturali, quo ista non tantum fit potens agere, sed quo actualiter agit, seu, per quod actualiter educitur è potentia ad actum, est actio, seu concursus simultaneus; nam non nisi per actionem, seu concursum, fit causa actualiter agens. Debet autem hic concursus concepi à DEO per suam intentionem, vel decretum directus, aut ordinatus: & sic con-

ceptus cum hac directione, vel ordinatione, est ut intentionis sola, hoc est, habet se, sicut secunda intentionis, seu res secundò intentionaliter accepta: & ideo habet esse incompletum, seu diminutum, sicut etiam colores in aëre, & virtus artis in instrumento, habent esse incompletum.

Nota. Per intentionem solam, ut probat Ruiz loc. cit. S. Thomas intelligit intentionem secundam; nam intentionis simpliciter sumpta, nisi addatur terminus distractans prima, significat intentionem secundam: consequenter multò magis eam significat intentionis sola. Juxta S. Thomam autem in 1. dist. 33. q. 1. a. 1. ad 3. intentiones ipsæ non sunt in rebus, sed in anima tantum: sed habent aliquid in re respondens, scilicet naturam, cui intellectus hujusmodi intentiones attribuit. Unde colligitur, quod intentionis secunda concreta, seu quidditative, vel secundum rectum, & obliquum, materialiter & formaliter, accepta involvit rem, & conceptum, vel intentionem animæ: & sic secundò intentionaliter acceptæ vocantur secundæ intentiones. Hinc etiam talis secunda intentionis potest dici concursus simultaneus ut à DEO intentus, vel decretus, aut ad suos fines ordinatus: quam disjunctionem hæc pono propter actus multos, qui non possunt dici à DEO intenti, sed tantum aliquo modo permissivè decreti, & ad certos fines ordinati: quod tamen sufficit, ut etiam concursus simultaneus ad aëtum malum possit dici secunda intentionis; præsertim, cùm ordinatio DEI, quæ est aliqua providentia, probabilis dicat, etiam actum, vel conceptum intellectus Divini; nam actus intellectus absque dubio dicuntur intentiones, quod ad nostrum intentum sufficit: quamvis non dubitem, actus voluntatis, cùm etiam sint in anima, posse quoque dici intentiones.

485. Hæc autem concursus simultaneus, ita acceptus, habet esse incompletum in sensu Angelici ex duplice capite. 1. quia est actio seu motus. Motus autem (sunt verba S. Thomæ in 4. dist. 1. q. 1. a. 4. quæstionula 2. in corp.) non est ens completum, sed est via in ens quasi medium quid inter potentiam puram, & actum purum. 2. quia est intentionis: de intentionibus autem, seu de ente in anima, dicit S. Doctor loco modò citato: Quod est ens diminutum: & statim ad 1. ait: Ens incompletum, quod est in anima, dividitur contra ens distinctum per decem genera, ut patet in 6. metaphys. & ideo talia entia incompleta per se loquendo non sunt in aliquo genere. Sic etiam habet esse incompletum virtus artis in instrumento, quæ, ut jam diximus, est motus artificiosus, atque est denominationis extrinsecæ involvens intellectualem directionem artificis, adeoque conceptionem mentis, seu intentionem, quæ habet esse incompletum ex dictis: imò, cùm etiam sit motus, etiam ex hoc capite, ut modò diximus, habet esse incompletum. Pariter colores in aëre habent esse incompletum; circa quos tamen rectè advertit Ruiz cit. disp. 49. sec. 4. n. 20. S. Thomam non dicere, per modum, quo species coloris sunt in aëre: sed, quo colores sunt in aëre; nam species habent esse reale, & completum in aëre, ut alia accidentia: non ita colores, qui non existunt in aëre, nisi intentionaliter, & per denominationem extrinsecam, seu ut representantur per species: quæ representatio, & ipsæ etiam species sunt coribus

loribus extrinsecæ. Et licet hæc repræsentatio non sit strictissimè intentio (hæc enim est in anima) est tamen, & dicitur, ob similitudinem inter species istas externas, & internas in anima, etiam intentio, seu existentia intentionalis; & ipsæ species externæ vocantur etiam, saltem quandoque, intentionales. Verbo: sicut objecta existunt intentionaliter in speciebus, vel conceptibus intellectualibus, hoc est, ab his repræsentantur, similiiter colores existunt intentionaliter in speciebus externis; quia etiam ab his repræsentantur: consequenter habent etiam esse intentionale, id est, incompletum.

486. Dices: Sæpius adducta q. 3. de potentia a. 7. in corp. dicit Angelicus, creaturam non posse per virtutem propriam in effectum cause primæ, hoc est, non posse istum producere. Resp. illam causam ab omnibus simpliciter dici non posse effectum per virtutem propriam producere, quæ id se solâ non potest: atqui hoc creatura non potest; quia nil potest, nisi moveatur à DEO, non quidem per motum prævium in causa productum, sed per concursum simultaneum, pro priori rationis presuppositum, quatenus bona est illatio: datur actio creaturæ: ergo datur concursus DEI, & non vicissim; quia DEUS potest operari absque causâ secundæ concursu. In statib: ibidem ad 3. Angelicus dicit, in operatione DEI non operari naturam. Resp. S. Doctor hic vel vult, creaturam non operari per virtutem propriam, ut modò explicatum: vel vult, naturam non operari in priori, vel etiam in eodem signo cum DEO, licet operetur eandem actionem; nam ad 4tum ait, quod tam DEUS quam natura immediate operentur, licet secundum prius, & posterius: vel vult, naturam non operari eundem effectum similiter, seu secundum formalitatem universalissimam entis; sic enim ibi in corp. S. Thomas dicit: *Ipsum enim esse est communissimus effectus, primus, & intiomor omibus aliis effectibus: & ideo soli DEO competit secundum virtutem propriam talis effectus.*

487. Urgebis. Concursus non potest dici vis & virtus; nam ista, ut ipsimet diximus n. 453. spectant ad actum primum: ergo non intelligitur hic à S. Thoma. Resp. dist. antec. concursus in se materialiter, denominativè, & primò intentionaliter acceptus, conc. antec. concretivè, vel quidditativè, aut secundò intentionaliter unâ cum conceptu DEI, & ejus volitione, aut ordinatione ad suos fines. neg. antec. & conseq. Scilicet ut concursus artificiosus artificis cum instrumento, e. g. musico, est virtus artis secundum obliquum, secundum quem dicit artem in intellectu artificis existentem: ita etiam concursus DEI, ut ordinatus à DEO, secundum obliquum, secundum quem dicit ordinationem DEI (intentivam respectu actus boni, permisivam respectu actus mali, & directivam ad suos fines respectu utriusque) potest dici virtus causæ primæ, ut dirigentis, vel providentis. Et hæc ordinatio DEI, cum sit aliqua providentia, stat verosimilius in intellectione, & volitione Divina: quæ quidem non obsunt libertati, ut patebit ex dicendis infra de providentia, (& multò minus ipse concursus, adeoque in toto complexo nil obest libertati) attamen se tenet ex parte actus primi, saltem remoti. Quod autem existentia co-

lorum in aëre, & virtus artis videantur non tantum secundum obliquum, sed etiam secundum rectum stare ex parte actus primi; è contra concursus à DEO ordinatus &c. tantum secundum obliquum acceptus stet ex parte actus primi, etiamsi transmititur, parum refert; quia, ut notum est, omnis similitudo claudicat. Et hæc de hoc S. Thomæ textu, per se non adeò claro, ob quem nollem, S. Doctor aliquam sententiam, opipidò difficultem, & incredibilem attribuere, quam nec ipsi author, qui eam S. Thomæ adscribit, defendere vult: & mallem ejus verba, si quandoque opus esset, minus propriè explicare.

ARTICULUS XI.

Solvuntur reliquæ objectiones.

488. O B. 1. DEUS est causa prima: ergo debet agere ante omnes causas secundas: ergo debet eas physicè prædeterminare. Confirm. Aristot. l. 8. phys. c. 2. text. 33. ait, à primo moveri ultimum, sed non ab ultimo primum, & ultimum sine primo non movere. Rursus text. 50. docet, agentia creata non movere, nisi sit mota: ergo. Resp. neg. ult. conseq. DEUS semper debet agere ante causas secundas, eas producendo, conservando, actum primum proximum conferendo &c. non autem debet eas physicè prædeterminare. Ad confir. neg. conseq. vel per moveri intelligitur, causam concursu juvari, ut diximus suprà n. 474. & seq. vel intelligitur eam produci: & utrumque DEO tribui potest absque eo, quod physicè dicatur prædeterminatione.

489. Ob. 2. Causæ creatæ superiores, quando operantur cum inferioribus, semper imprimunt aliquid in causas inferiores: ergo magis DEUS. Confir. Quælibet creatura habet aliquid prædicatum universalissimum, quod non potest tribui à creatura: ergo debet DEUS ad illud determinare. Resp. antec. non videtur universaliter verum: cur enim sol, producens eum igne alium ignem, prius illi imprimat aliquam qualitatem? sed, eo omisso. neg. conf. Si enim antecedens est verum, ideo est; quia sine illa qualitate non habetur expeditus totus actus primus proximus: at hic habetur absque prædeterminatione: quæsi daretur, eum tantum impediret. Ad confir. Resp. 1. om. antec. neg. conseq. Ratio illa tantum probat, DEUM debere concurrere; nam e. g. habitus fidei tribuit actui fidei prædicatum supernaturatatis, quod voluntas non habet; nec tamen habitus voluntatem determinat. Resp. 2. dist. antec. quod non potest tribui formaliter. om. antec. quod non potest tribui realiter. neg. antec. & conf. nam etiam prædicatum entis identificatur realiter cum aliis essentialibus, ut suppono ex Physica.

490. Ob. 3. DEUS est primum liberum: ergo debet ipse determinare ad omnem actum liberum. Confirm. Juxta nos determinatio creatura esset prior naturâ ad concursum DEI: sed hoc est absurdum; sic enim ageremus, antequam DEUS ageret: ergo. Resp. neg. conf. ex antecedenti tantum sequitur, quod DEUS semper prius debeat exercere suam libertatem, antequam

quam suam exerceat creatura: atqui hoc sit; quia DEUS prius liberrimè confert creaturæ actum primum proximum. Hinc DEUS debet semper esse primum exercens libertatem, & primum determinans ad aliquid: at non debet esse respectu cujuscunq[ue] actionis immediatum liberum, & immediatè determinans: sed quando ipse suam libertatem exercuit, relinquit dein in ordine ad actus liberos immediatam determinationem creaturæ. Ad confirm. neg. maj. cum enim actio creaturæ, & actio DEI sint realiter unum & idem, non potest una formalitas ejusdem entitatis esse realiter prior naturâ ad alteram: sed tantum hoc verificatur, quod actus ille procedat à creatura, ut determinante, & cli- gente: non verò ita procedat à DEO.

491. Dices. hoc ipsum non potest capi, quod in eandem actionem una causa possit influere eligendo, & non altera. Resp. neg. illatum. Omnes hoc capere debemus in anima influente cum habitu in aliquem actum, etiam ab habitu causatum: quo calu anima eligit, & determinat, non autem habitus. Urgebis, disparitatem esse magnam, eoquod habitus non sit principium liberum, nec cognoscens, adeoque facile intelligi possit, quod non eligat, aut liberè influat. Resp. certum esse, quod voluntas etiam influat in motus primo primos, quos tamen non eligit, nec determinat, eti si principium liberum: item Beati in cœlo nec eligunt, nec determinant ad visionem, vel amorem beatificum. Instabis, nec voluntatem, nec Beatos esse in ordine ad hos actus principia libera. Resp. nec DEUM esse principium immediatè liberum respectu actuum nostrorum liberorum; quia prius libero suo decreto concessit voluntati libertatem, & reliquit determinationem: quo posito non potest amplius ipse immediatè liberè determinare.

Si petas, cur potius voluntas, quam DEUS, dicatur liberè determinare, cum simul influant. Resp. etiam DEUS & anima simul influant in actum vitalem, aut meritorium, quin tamen DEUS per hunc vivat, aut mereatur; quia nempe DEUS non influi modo sibi immanent, vel cum intentione obsequium suum deferendi, quod requireretur, ut per illum actum viveret, vel mereretur: sic etiam simul influunt DEUS, & voluntas in eundem actum liberum, vel eandem liberam determinationem, quin DEUS liberè determinet; quia non influi modo requirito ad recipiendam hanc denominationem, qui modus est, ut principium influat cum jure eligendi, & exercendo hoc ius: qua ratione in actus nostros liberos influit voluntas, non autem DEUS.

492. Ob. 4. In nostra sententia DEUS subordinaretur voluntati creatæ: hoc est falsum: ergo. Confirm. 1. Actus nostri essent tantum nobis liberi, non autem DEO: hoc est absurdum: ergo. Confirm. 2. DEUS subjiceret nobis suam omnipotentiam: hoc est damnatum ab Innocentio XI. ergo. Resp. neg. maj. Subordinari DEUM, vel gratiam nobis, strictè loquendo, non tantum significat, quod voluntas ex viribus gratiæ, à DEO benignè collatis, habeat potestatem eidem gratia cooperandi, vel non cooperandi: sed significat aliquam superioritatem in

DEUM, & gratiam, & ut voluntas, quando bene agit, agat præcipuè nomine suo, & non nomine, vel virtute gratiæ dantis posse, & agere. At juxta nos habet quidem voluntas ex beneficio DEI potestatem cooperandi, vel non cooperandi gratiæ: at non habet superioritatem in DEUM, vel gratiam: sed tantum agit ut instrumentum animatum, nomine, & virtute gratiæ, nec habet à se, sed à DEO per gratiam, potentiam agendi. Sic servus à Domino jussus occidere alium, quando mandatum exequitur, non subordinat sibi mandatum, aut dominum suum, licet habeat potentiam physicam, & liberam, exequendi mandatum, vel non exequendi.

Nec dicas, quod talis servus saltem sibi subordinet gladium, vel scopum, quo dominus eum ad occisionem instruxit: consequenter etiam voluntas sibi subordinet gratiam. Resp. enim, dubitari posse, an si dominus gladium de- dit ad hunc unicum usum, eum servo strictè subordinaverit. Sed quidquid de hoc sit, disparitas tamen est inter gladium, & gratiam, quod gladius sit causa instrumentalis minùs principalis: non enim tam dicitur occidisse gladius, quam servus: at gratia est causa principalior actus boni; unde quilibet dicere debet juxta Apostolum: Non ego autem, sed gratia DEI mecum. Cor. 15. v. 10. Econtrà ridicule servus occidens diceret: Non ego occidi, sed gladius mecum.

Ad 1. confir. dist. maj. actus essent tantum nobis immediatè liberi conc. maj. mediatè liberi neg. maj. & dist. sic mi. neg. cons. sufficit autem DEO mediata libertas ad hoc, ut tamen quemlibet actum possit pro libitu obtinere, ut exposuimus supra n. 398. Et 418. Ad 2. confir. neg. ma. subjicere, aut subordinare, significat aliiquid amplius, ut modo explicavimus. Et quis dicat, quod Rex subjiciat alteri regiam suam potestatem, si promittat e. g. quod velit eum in certo negotio ad finem deducendo juvare: maximè, si ita se habeat, ut licet relinquat alteri electionem modi, quo res facienda sit, tamen ipse Rex sit principalis agens, cui potius, quam illi alteri attribuatur actio, ut se habet DEUS respectu actuum nostrorum bonorum.

493. Ob. 5. Actus elicitus post cognitionem necessariam, vel necessitantem, e. g. visionem beatificam, non est liber: ergo elicitus post cognitionem indifferenter non est necessarius: ergo modo, prædeterminatio non tollat judicium indifferenter, salva est libertas. Confirm. Voluntas necessitat ad actum stante iudicio indifferenter non dirigeretur ab ulla cognitione ad illum actum: sed voluntas non potest elicere actum, nisi à cognitione præviè illustrante dirigatur ad illum: ergo. prob. ma. cognitione necessaria in hoc casu non adest: indifferens non potest dirigere ad actum necessarium: ergo. Resp. neg. cons. Modo unum principium necessitat, vel aliiquid necessarii deficit, jam actus non est liber; hinc posita cognitione necessitante liber esse non potest: at, licet cognitione non necessitat, posset necessitate prædeterminatio, vel aliiquid aliud: consequenter cum cognitione indifferenti potest actus esse necessarius. Sic omnis ligatus vinculis insolubilibus non potest fugere: non tamen omnis non ligatus potest fugere; quia potest a-

liis modis teneri, e. g. ægritudine, carcere clauso, apposita custodiâ &c. Ad confirm. neg. ma. ad prob. neg. 2. p. antec. cognitio indifferens jam ficeret, ut voluntas non ferretur in rem incognitam, adeoque sufficienter dirigeret: neque enim voluntas vellet necessitatem objecti, quam non cognosceret; sed tantum ipsum objectum, quod sufficienter cognosceret. Deceptionem, qua putaret voluntas, se liberam esse, non impedit, quo minus objectum amplecti posset.

494. Ob. 6. DEUS prædeterminat voluntatem ratione dominii sui: ergo non tollit libertatem, prob. conf. Voluntas ipsa, quando ratione dominii sui determinat seipsum, non tollit sibi libertatem: ergo neque DEUS. Confirm. 1. DEUS prædeterminans ordinat ad effectum causas contingentes: ergo actus manet liber. Confirm. 2. Voluntas est per se indifferens: sed ab indifferenti non potest procedere actus determinatus, nisi indifferens prius determinetur: ergo. Resp. neg. conf. ad prob. nego iterum conf. Voluntas exercendo suam libertatem non quidem hanc sibi tollit: at si per hoc exercitum determinaret alium, ut hic ejus determinationem non posset evitare, vel impedire, tolleret istius libertatem, ut est per se clarum. Sic etiam DEUS prædeterminando non tolleret sibi libertatem Divinam, sed eam exerceret: at tolleret libertatem creaturez, quam prædeterminaret. Ad 1. confir. dist. antec. jungendo causis aliquid necessitanis, vel tollendo aliquid essentialem, requiritum ad oppositum conc. antec. nil tale jungendo, vel tollendo neg. antec. & conf. Licet igitur causæ in se manerent contingentes, tamen totus actus primus non manereret contingens; quia vel sola prædeterminatio ipsum redderet necessitatum ad unum, & impeditum ad alterum; ut enim diximus, non sufficit, unum, vel plura constitutiva actus primi esse indifferentia, si vel unum non sit tale. Ad 2. confirm. dist. maj. voluntas est indifferens indifferenti passivâ, neg. maj. indifferenti activâ. conc. ma. & dist. mi. nisi determinetur ab ipso principio activè indifferenti conc. mi. nisi determinetur ab alio. neg. mi. & conf. Voluntas non est indifferens ad volitionem, ut murus ad albedinem; nam ad hanc iste se habet tantum passivè, non autem voluntas ad volitionem se habet tantum passivè; hoc enim damnatum est à Tridentino sess. 6. can. 4. sed habet se activè, hoc est, potest eligere, & seipsum determinare.

495. Ob. 7. DEUS, ut habetur Act. 2. v. 23. prædefinivit mortem Christi: sed hæc ex parte Judæorum fuit peccatum Deicidium: ergo prædefinivit peccatum, saltem quoad materiale peccati. Confir. Caiphas, ut habetur Joan. 11. v. 50. ex instinctu Spiritus Sancti prophetavit, & dixit, expedire, ut Christus moreretur pro populo: consequenter ex eodem instinctu hortatus est Judæos, ad necem Christo inferendam: ergo. Resp. Argumenta hæc, si quid probarent, manifestè probarent, quod DEUS possit suadere materiale peccati, quod Adversarii minimè volunt. In forma dist. ma. DEUS prædefinivit mortem à Christo acceptandam, sive ejus acceptationem, conc. ma. à Judæis inferendam, sive sceleratissimam ejus illationem, neg. maj. & conc. mi. neg.

conf. Supposita scilicet scientiâ mediâ de pessima voluntate Judæorum, inferendi necem Christo, si tales, vel tales darentur circumstantiae, DEUS permisit eas circumstantias, & simul permisit hoc scelus: supposta jam hac permissione, & prævisa nece inferenda prædefinivit, ut Christus patienter eam acceptaret, quæ acceptatio fuit infinitè bona. Ad confir. neg. 2. dum membrum antecedens. S. Spiritus non intendit, Caiphas mouere, ut hic hortaretur Judæos, ad necem Christo inferendam: sed tantum intendit, eum movere ad explicandam utilitatem mortis Christi: Caiphas autem non intellexit sensum prophetiæ à Spiritu S. intentum: & hinc occasionaliter (occasione ex prophetia defumpta) ex suo privato malo spiritu hortatus est Judæos ad occidendum Christum: Spiritus S. autem hunc ejus errorem tantum permisit. Sed hæc, & similia potius spectant ad Tractatum de peccatis, ubi solet agitari quæstio de authore peccati.

ARTICULUS XII.

An detur Scientia Media Reflexa.

496. Sensus questionis potest esse duplex, 1. mò, an DEUS, sicut per scientiam medium videt actus liberos creaturæ conditionatè futuros, ita etiam videat actus sibi liberos conditionatè futuros, e. g. an habeat hunc actum intellectus: *Si crearem alterum mundum, crearem tot Angelos, vel, tot homines prædestinarem.* Hac autem non est scientia media reflexa, strictè dicta, sed est directa, de actibus Divinis. Hinc 2. dò sensus questionis esse potest, an DEUS sciat, quid ipse esset facturus, positâ hâc, vel illâ scientiâ mediâ directâ de actu libero creaturæ: e. g. an habeat hunc actum intellectus: *Si viderem, Petrum in his circumstantiis cum hoc auxilio bene adiurum, darem ipsi hoc auxilium.* Et hæc dicitur scientia media reflexa strictè dicta; quia assumit pro conditio ne scientiam medium directam, & reflectendo se suo modo in illam videt, quale conditionatum sequatur.

Notat autem Ulloa, scientiam hanc debere dicere: *Si viderem, vel, si haberem libertatem constitutam per hanc scientiam medium &c.* non autem debere dicere: *Si video, si babuero &c.* quia hoc exprimeret aliquam exspectationem in DEO &c. de quo vide ipsum Ulloa tom. 1. de DEO, disp. 3. num. 165. Æquè bene etiam notat Pater noster Thyrifus tom. 1. select. quæst. disp. 21. scđt. 2. num. 11. scientiam hanc, quatenus versatur circa actus DEI liberos, non videre propriè conditionatè futura; quia in DEO nihil potest esse futurum, sed, vel est præsens, vel impossibile: unde hæc scientia in DEO videt conditionatè præsentia.

497. Dico cum Suarez in Opusculis lib. 2. de scientia condition. cap. 8. num. 5. Ruiz de Scientia DEI disp. 77. per totam. Granado in 1. part. controv. 2. tract. 5. disp. 3. scđt. 4. num. 29. Arrubal quæst. 14. art. 13. disp. 47. cap. 2. Ulloa tom. 1. de DEO disp. 3. n. 165. scđt. 5. seq. Gormaz de DEO. num. 728. scđt. 5. seq. Martinez de DEO Scient. controv. 4. disp. 5. scđt. 2. & communiore nostrorum

strorum. Datur hæc scientia media reflexa in utroque sensu. Prob. conclusio rationibus iisdem, quas num. 397. adduximus pro scientia media directa; nam etiam actus DEI conditionatè futuri habent aliquam veritatem, sicut actus conditionatè futuri creatura, & tam parum potest dari suspensio veritatis circa illos, quam circa istos. DEUS etiam est infinitè cognoscitivus non tantum creatorum, sed etiam Divinorum actuum, & insuper necessitatus ad cognoscendam omnem veritatem: ergo.

Certè, ut non malè ait Martinez, qui adstruunt scientiam medium directam, & negant reflexam, videntur iterum subruere, quod prius exstruxerunt. Sanè, si nulla ratio efficax est ne-gandi DEO hanc scientiam, debet admitti: atqui, licet afferantur in oppositum rationes valde subtile, tamen non sunt absolute efficaces; quia potest cuique sua solutio congrue reddi; ergo.

498. Ob. 1. ex Molina. Ad cognoscendum, quid liberum arbitrium in omni hypothesi esset facturum, requiritur, ut arbitrium supercomprehenderetur: at non potest à DEO supercomprehendi arbitrium suum Divinum: ergo. maj. prob. Etsi Angelus comprehendat arbitrium huma-num, tamen, quia non supercomprehendit, non cognoscit, quid ipsum in omni hypothesi esset facturum: ergo requiritur supercomprehensio. Resp. neg. maj. sed requiritur, ut illud futurum sit aliqua veritas, & intellectus sit necessitatus ad omnem veritatem cognoscendam, quod utrumque datur etiam circa actus DEI. Ad prob. imprimis fortè Angelus, saltem supremus, habet cognitionem supercomprehensivam de homine; quia multò inferior jam habet comprehensivam. Verum, hoc omis. neg. ant. sed ratio est; quia quicunque Angelus non est infinitè cognoscitus, adeoque non est necessitatis ad omnem veritatem cognoscendam.

499. Ob. 2. dō ex Haunoldo. Si possibilis est scientia media reflexa, tunc possunt simul dari istæ duæ scientiae mediæ, scilicet directa. Si Pe-tro darem auxilium A, dissentiret: & altera reflexa. Si Petrum viderem diffensurum auxilio A, non darem ei auxilium A: ex quibus infertur hæc conclusio impossibilis: ergo si Petro darem auxili-um A, non darem ei auxilium A.

Resp. 1. retorq. arg. in hoc casu, quo sciām, quod, si Paulo redderem suum gladium, is seipsum occideret, & consequenter nolim ei reddere gladium, ex qua voluntate absoluta bene infertur hæc conditionata: Si seipsum Paulus occideret, tunc ei gladium non darem: ergo constringitur hic syllogismus sophisticus similis priori, quem efformarem: Si Paulo darem gla-dium, tunc se occideret: sed si se occideret, non darem ei gladium: ergo, si Paulo darem gladium, non darem ei gladium.

Resp. 2. omis. quod scientia directa dicat, si darem &c. nam non ita tendit, de quo infra. neg. cons. Sicut ex duabus præmissis probabilibus, sed quæ simul, dempto modo, non possunt esse vera, nihil infertur, ita nihil infertur ex duabus propositionibus conditionatis, quarum altera est negativa, & invertens priorem, hoc est, habens pro conditione id, quod prior habuit pro conditionato: & vicissim pro conditionato,

quod prior habuit pro conditione; nam semper infertur contradic̄io, ut patet consideranti. Et ratio ulterior est: omnis syllogismus bonus hypotheticus, debet posse reduci ad unum, vel plures syllogismos categoricos bonos, ut reductus a nobis est syllogismus hypotheticus demonstrativus DEI num. 87. atqui hunc syllo-gismum Haunoldi in æternum non reduces ad unum, vel plures syllogismos legitimos catego-ricos, in quorum ulla hæc conclusio, vel æqui-valenter tantum inferatur. Videri etiam potest Ulloa de DEO disp. 3. num. 172. ubi examinat si-milem objectionem.

500. Ob. 3. ex P. Thyrso tom. 1. select. quest. disp. 21. sett. 3. num. 17. Scientia media strictè reflexa, deberet esse prior scientiæ mediæ directæ: sed non est ulla ratione prior: ergo. maj. prob. ex eo, quod de objecto jam existente non detur scientia conditionata, sed absoluta, seu visionis. prob. etiam minor. non est prior tempore; quia utraque, si datur, est æterna: non causalitate, aut origine; quia ex reflexa non ori-tur directa, nec ab ea causatur: non prioritatem majoris necessitatis; quia reflexa est magis libera DEO, quam directa: ergo.

Resp. In primis hoc argumentum vim non habet contra scientiam reflexam, quæ versatur circa scientiam medium directam non absolute, sed tantum conditionatè existentem, ut patet consideranti. Resp. 2. neg. min. & dico, esse sufficienter priorem prioritatem aliqua rationis per hoc, quod in illo signo rationis, in quo est con-gnoscibilis scientia media directa, ut conditionatè existens, jam detur actu scientia media re-flexa, quamvis nondum concipiatur actu dari directa; quia quolibet, quando concipitur ut conditionatè existens, nondum concipitur ut absolute existens.

2dō. Est etiam scientia media reflexa prior directa à subsistendi consequentiæ, non quidem ita, ut ex sola scientia media directa inferatur scientia media reflexa (non enim esset bona illatio: si Petrus habeat hanc gratiam, consentit: ergo si DEUS hoc videt, dat eam gratiam) sed, ut ex complexo scientiæ mediæ, tanquam conditionis, & decreti, seu dationis, tanquam conditionati, absolute posita, bene inferatur scientia media reflexa. Et sic est bona illatio: DEUS videt, quod si Petrus habeat hoc auxilium, consentiet, & proprieatæ dat hoc auxilium: ergo, si DEUS hoc viderit, dabit hoc auxilium. Non autem vicissim: si DEUS viderit, quod si Petrus habeat hoc auxili-um, consensurus sit dabit hoc auxilium: ergo DEUS jam illud videt, & dat auxilium. Sic etiam, & non aliter, scientia media directa, tanquam veritas conditionalis, est prior scientiæ visionis, tanquam veritate absoluta; neque enim bona est hæc illatio ex sola conditione absolute posita: Datur Petro hac gratia: ergo, si habuerit hanc gratiam, consentit: sed tantum bona est hæc ex complexo. Datur Petro hac gratia, & ipse con-sentit: ergo, si Petro detur hæc gratia, consentit.

501. Dices. Scientia media reflexa est libera DEO: scientia directa est necessaria DEO: sed in DEO necessaria sunt priora liberi: ergo sci-entia directa est prior reflexa. Resp. dist. 2. p. ma. est necessaria absolute, etiam quoad ex-istentiam. neg. ma. est necessaria, hoc est, non est libera.

libera, conc. ma. & dist. min. sunt priora necessaria absolute, sive, quae non possunt non existere; conc. min. tantum necessaria in hoc sensu, quod non sint DEO libera, interim tamen sunt absolute contingentia, sive possunt abesse a DEO. neg. min. & cons. Scientia media non est necessaria DEO, sicut omnipotencia, aut eternitas, quae non possunt a DEO abesse; sed tantum in hoc sensu, quod non sit libera DEO, quamvis sit contingens. Quare scientia directa potest saltem a subsistendi consequentia esse posterior, ut supra explicatum. Neque obstat huic responsioni, quod scientia directa, tanquam objectum reflexa, sub ratione objecti sit aliquo modo prior reflexa; quia haec duas prioritates intentionales diversi generis non implicant.

ARTICULUS XIII.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

302. **O**b. 4. Scientia media reflexa debet esse libera DEO: sed non potest esse DEO libera: ergo. prob. min. nihil est DEO liberum, nisi praecedat liberum decretum DEI, quo DEUS illud velit: atqui scientiam medium non potest præcedere liberum decretum DEI; est enim de ratione scientia media, ut ipsa sit ante omne decretum: ergo. Resp. omisâ interim maj. propter inferius dicenda de impedibilitate scientia media reflexa. dist. min. non potest esse libera DEO immediate, & ratione sui. conc. min. mediata, & ratione objecti. neg. min. & cons. ad prob. dist. maj. nihil DEO est liberum immediate in se, aut ratione sui, nisi praecedat decretum DEI. conc. maj. nihil est liberum mediata, & ratione objecti. neg. maj. & conc. min. neg. conseq.

Scientia ista reflexa, utpote actus intellectus, qui est potentia necessaria, non est immediate, & in se libera, sed tantum mediata, seu etenim, quatenus representat objectum DEO liberum, hoc est, ipsum decretum, quod DEUS pro sua libertate potest ponere, vel non ponere. Quia autem hoc non representat ut actu existens, sed tantum ut conditione existens, non exigit illud jam actu physicè existens, sed tantum conditione, seu objectivè existens. Unde haec scientia antecedit omne decretum actu existens (quod solum requiritur ad scientiam medium) quamvis non praecedat decretum conditione, seu objectivè existens: quod non requiritur ad scientiam medium reflexam, quæ conditione decretum affirmat. Sic etiam scientia media directa, & non aliter, est libera creaturis, scilicet quatenus objectum illius scientiae creaturis est liberum.

Si autem ulterius queras, quomodo objectum, seu actus sit DEO liber. Resp. esse liberum DEO in ordine ad scientiam medium reflexam, sicut nobis liber est actus noster in ordine ad scientiam medium directam. Ut autem actus noster in ordine ad scientiam medium sit nobis liber, non requiritur, ut objectum scientiae, seu actus noster sit nobis liber per statum; nam etiam scientia media, cuius conditio nun-

quam purificabitur, eoquod nunquam dandus fit actualiter per statum actus primus proximus liber, tamen dicitur nobis libera, e.g. scientia media, qua DEUS vidit, quod, si haberet Judas auxilium A, conversus fuisset, est, & dicitur Jude libera; quia potuisse auxilio cooperari, vel illud negligere, quamvis nunquam datum fuerit illud auxilium, adeoque Judas nunquam habuerit per statum actum primum proximum liberum. Quare sufficit, ut objectum sit nobis liberum per alienationem, seu conditionem, hoc est, ut, si daretur actus primus proximus liber, esset in nostra potestate, actum ponere, vel omittere.

303. Ob. 5. Si datur scientia media directa, & reflexa, sequitur, quod aliquis possit esse absolute prædestinatus ante omne decretum DEI: hoc est falsum: ergo. prob. maj. possunt dari ista duæ scientiae: Si Petrus consentiret auxilio A, darem ipsi hoc auxilium, & eum prædestinarem. & altera: Si Petrus haberet auxilium A, consentiret: sed ex his ambabus manifeste sequitur, Petrum esse absolute prædestinatum; nam scientia directa est purificatio conditionis respectu reflexa, & haec, posita conditione, transit in absolutam: ergo. Resp. neg. maj. ad prob. dist. maj. possunt dari, quin detur etiam decretum absolutum. neg. maj. ita, ut etiam detur decretum absolutum; conc. maj. & dist. mi. ex his sequitur, Petrum esse prædestinatum ante decretum; neg. min. per decretum, quod gemina scientia inferunt, conc. mi. & neg. cons. Scientia media reflexa infert decretum conditionem; & scientia directa, utpote purificatio conditionis, illud infert absolutem.

Nec dicas, scientiam medium non exigere decretum absolute existens; nam quamvis id non exigit præcisè, ut scientia media est, exigit tamen in hoc casu, ut purificatio conditionis est. Et quamvis neutra ex his, seorsim sumpta, exigit decretum, exigunt tamen simul, sicut neutra præmissa se solâ infert conclusionem, inferunt tamen simul.

304. Dices. ergo jam antecedenter ad decretum habetur aliquod complexum essentialiter connexum cum gloria danda Petro. Resp. dist. illatum, cum gloria danda per decretum adhuc prius naturâ ad gloriam. omitt. illatum, in alio sensu. neg. illatum. Prima scientia jam dicit: Eum prædestinarem ad gloriam, hoc est: Elicerem decretum conferendi gloriam: unde nunquam Petrus est, aut videtur consecuturus gloriam, quin pro priori ad dationem gloria videatur decretum. Et multò minus videtur absolute prædestinatus antecedenter ad decretum; nam prædestinatus idem significat, ac affectus decreto prædestinativo. Si replices, saltem antecedenter ad decretum haberi antecedens infallibiliter inferens gloriam. Resp. dist. ita tamen, ut per illud pro priori inferatur decretum; omitt. secus. neg. illatum. Ubi nota, quod, cum DEUS omnia comprehensivè cognoscat, videat, quæcunque possunt inferri: & quidem; si unum pro priori inferatur ad alterum, etiam hanc prioritatem videat.

Dixi: omitt. illatum; nam hoc complexum, saltem quatenus constitutum ex scientia media reflexa,

reflexa, non est antecedens, nisi prioritate aliqua rationis, ut explicatum est *nun.* 500. non autem prioritate quasi naturae; quia non constituit actum primum metaphysicum ad eliciendum decretum DEI: sicut scilicet scientia directa non constituit actum primum ad nostras actiones liberas; sed est impedibilis pro libitu DEI ista scientia reflexa, sicut directa est impedibilis a nobis. Insuper hoc qualecunque antecedens nuncquam facit, ut illa creatura videatur extitura, quin existat, aut etiam pro priori videatur extitum decretum DEI: & sic semper est salvum liberrimum DEI dominium in creaturas.

505. Ob. 6. Scientia ista reflexa tollit libertatem DEI: ergo non datur. prob. ant. vel DEUS esset liber ante ipsam, vel post ipsam: neutrō modo est liber: ergo nullo. prob. min. non ante; quia scientia media praeedit omne decretum, seu exercitum libertatis Divinæ: non post; quia posita semel scientia, non potest non ponit decretum; alias falsificaretur scientia. Resp. retorq. argumentum in scientia media directa, & quero, quomodo creatura sit libera circa actum suum. Dein neg. ant. ad prob. neg. min. ad hujus prob. dist. 1. partem antec. scientia media praeedit omne decretum absolutè existens. conc. conditionate existens. neg. Dist. etiam 2dam partem antec. positâ scientia, non potest non ponit decretum in sensu composito. conc. in sensu diviso; neg. Inprimis ante scientiam medium reflexam DEUS est absolutè liber in actu rimo; quia haec libertas est prædicatum absolute necessarium, quod praeedit omne contingens, adeoque etiam quamcunque scientiam medium. Dein ante scientiam medium, sive in priori signo rationis, DEUS est liber in actu 2do, non quidem absolute, sed conditionate, quia ipsum decretum, seu actus liber DEI, non quidem, ut absolute, sed tamen ut conditionate existens, præsupponitur tanquam objectum ad scientiam medium. Rufus DEUS est liber in actu 1mo, & 2do etiam stante scientia; quamvis enim non possit oppositum agere in sensu composito; potest tamen in sensu diviso, quem sensum divisum potest facere; quia potest eam scientiam impediare. Videri potest de his Martinez de DEO scientie. contr. 4ta disp. 5. sect. 4. ubi ait, actum liberum, ut absolute existentem, non esse priorem ad scientiam medium; quia ista ad sui verificacionem non exigit, eum absolute existere: neque scientiam esse priorem ad actum absolute existentem; quia non est causa illius: quod respectu DEI circa scientiam medium reflexam facile concedo; quia independenter ab illa scientia DEUS jam habet totum actum imum proximum: at non concedo respectu creaturae circa scientiam medium directam; nam creatura dependenter ab ista haber actum primum proximum; cum enim DEUS a scientia media directa dirigatur ad actum imum conferendum, ista scientia media ad hunc est prior natura, saltem mediata.

Quod autem scientia media reflexa sit intrinseca DEO, non impedit libertatem; nam tamen manet pure speculativa, & præsupponit objectum suum conditionate futurum, ac est impedibilis. Sic omnes admittunt, quod Christus ab instanti sua conceptionis habuerit sibi intrinse-

cam scientiam visionis de actibus a se eliciendis, & perficienda redemptio humana: & tamen ejus libertas propterea lata non fuerit.

506. Ob. 7. Scientia media reflexa tollit libertatem creatam: ergo non datur. prob. ant. iste actus scientiae reflexæ: Si viderem, Petrum: non consensurum auxilio A, non darem auxilium A. juncta datione auxili, seu hac altera propositione: Sed do ipsi auxilium A, infert necessario consensum: atqui nec scientia media reflexa, nec collatio auxili est impedibilis a creatura; quia utraque est DEO libera: ergo datur necessitas a creatura inimpedibilis, quæ juxta nostra principia semper tollit libertatem. Resp. neg. ant. ad prob. neg. min. saltem quoad 2dam partem (nam quoad primam mox plura) & dico, collationem auxili in his circumstantiis esse impedibilem.

Cum enim DEUS ponatur nosse conferre auxilium, nisi ut conjunctum cum scientia media directa de consensu, & homo possit impedire istam conjunctionem, utpote potens impidiere illum scientiam medium de consensu, etiam potest impidiere, ne DEUS absolutè conferat auxilium; DEUS enim in his circumstantiis non vult utrū absoluta sua libertate circa collationem auxili, sed eam suo modo alligat conditioni, scilicet consensu, quem quia homo potest impidiere, etiam potest impidiere absolutam voluntatem conferendi auxilium: impedita autem collatione auxili non amplius datum antecedens necessario connexum cum actu: & sic, ut quidam ajunt, evitatur scientia media, seu declinatur; quia ipsa manente tamen non incurritur necessitas; quia aliā viā haec vitatur, scilicet impediendo auxilium.

507. Dices. Petrus non potest impediare scientiam, nisi jam habeat auxilium: sed quando hoc actu jam habet, non potest impidiere ejus collationem: ergo. Resp. dist. maj. non potest impidiere physicè, seu per actionem physicam. conc. maj. non potest impidiere tantum objectivè, seu per actionem tantum objectivè existentem; subdist. nisi habeat auxilium absolutè per statum. neg. maj. nisi habeat conditionate per alienationem. conc. maj. & omis. mi. neg. cons. Sicut diximus *nun.* 358. quod impunitentia Iudei ut objectivè existens impedit scientiam visionis de ejus salute, si etiam dicimus, quod Petrus cum auxilio objectivè existens impedit scientiam medium.

Rufus auxilium ipsum ut objectivè conditionate existens, non quidem nude, seu specificative sumptum, sed ut conjunctum cum dissensu, seu præsumptum cum isto conjungendum, impedit seipsum, ne per statum, sive absolutè detur, supposito; quod DEUS habeat decretum de illo absolutè non ponendo, si prævideat cum illo dissensum. Nec est absurdum, quod aliquid ita impedit seipsum; quia, sicut finis intentionaliter causat se ipsum, bonitate sua alliciendo, & movendo, ita potest aliquid impidiere intentionaliter se ipsum, deterrendo, vel displicentiam causando. Sic ipsa turpitudine peccati ut existens objectivè conditionate, vel intentionaliter, saepissime movet ad id absolutè non ponendum.

508. Dices: Impeditio tantum auxili, & sequens
O 3

sequens evitatio, seu, ut ita dicam, [declinatio scientiæ mediae, non sufficienter salvat libertatem: ergo. prob. antec. Ex Tridentino sess. 6. c. 5. ¶ can. 4. debemus posse resistere ipsi auxilio efficaci, illudque abjicere: ergo debemus in sensu composito illius, seu illi ut collato, posse dissentiri: ergo non tantum debemus posse illud impedire. Nec dicas, debere nos tantum posse illi resistere, si non detur scientia media reflexa de eo non dando, nisi consensus sequatur; nam DEUS prædestinatis eas gratias actu feligit, & dat, quibus prævidet confensuros, datus alias, si videret his non consensuros: (ita docere nostros iussit P. Claudio. an. 1613. de quo decreto plura inseriūs, n. 654. quando agemus, an prædestinatio sit certis mediis alligata) ergo saltem circa collationem gratiæ prædestinatis factam datur hæc scientia, & tamen etiam illi collato jam auxilio debent posse dissentire: ergo hæc scientia debet esse à prædestinatis impedibili: ergo etiam ab aliis; quia nulla est ratio in oppositum.

Ulterius ponatur casus, quod DEUS habeat hanc scientiam reflexam: *Si non viderem consensum, non darem hoc auxilium:* simul per directam videat consensum, & det auxilium: in tali casu non potest evitari auxilium, postquam illud collatum jam est: & tamen etiam tunc in statu physico debet homo, quando jam habet auxilium, esse liber: ergo neque potest evitari scientia, sed debet posse impediiri. prob. ant. auxilium constituit actum primum proximum: ergo non potest impediiri salva libertate; quia libertas evitando, vel impediendo auxilium, impediret, vel destrueret seipsum. verbo: debet homo esse liber, non quidem in sensu composito cuiusque scientiæ, sed tamen in sensu composito cuiusque auxiliij, si libertas ei per statum, sive actualiter, collata est: ergo ad salvandam libertatem non sufficit impeditio auxiliij, seu evitatio scientiæ mediae reflexæ. Resp. concedo, quod responsio prior, nempe, posse impediiri auxilium, & evitari scientiam dictam, non sufficiat pro omni casu: est tamen bona pro casu, quo nondum ponitur collatum auxilium: in altero autem casu debet scientia media esse impedibilis: quod quomodo fieri possit, ostendetur solutione sequentis objectionis.

ARTICULUS XIV.

Solvitur ultima objectio.

509. **O**b. ultimò. Prædictus actus scientiæ mediae reflexæ se solo tolleret libertatem hominis, sicutem quoad speciem: & simul esset inimpedibilis: ergo non potest dari. prob. ant. libertas quoad speciem est, quod Petrus habeat potentiam consentiendi, & dissentendi auxilio: atqui, data è scientiâ media, potest quidem Petrus consentire, vel etiam purè non consentire, & non consentiendò impidiere collationem auxiliij, tamen nunquam potest dissentire, seu conjungere cum auxilio dissensum positivum; quia alias falsificaret scientiam DEI: ergo non habet libertatem quoad speciem.

Objectio hæc Hispanorum Recentiorum

est valde subtilis. Et potest quidem hæc difficultas objici, supponendo omnia in statu pure conditionato seu objectivo, ita, ut etiam collatio gratiæ concipiatur tantum conditionate existens; quia re ipsa est eadem difficultas, nisi quod tunc Petrus non debeat ostendi absolute liber ad impediendam scientiam reflexam, sed tantum conditionate. Si tamen ostensum fuerit, quod Petrus, si absolute acceperit gratiam, possit absolute liberè eam scientiam impidiere, facile inde inferetur, quod futurus sit etiam conditionate liber ad eandem impediendam, si ponatur gratiam tantum conditionate accepisse, & non ipsam gratiæ collationem impeditam suisse: qua ratione, ut supra diximus, scientia reflexa evitata fuisset.

Et hinc (quia sic clarior videtur futura hujus rei satis ex se obscuræ solutio) supponamus, Petrum actu habere auxilium, datum sub scientia media reflexa, de eo non dando sub previsione dissensu, & simul sub scientia media directa de futuro consensu; si enim ostendatur, Petrum ut actualiter instructum eo modo gratiâ, posse absolute impidiere dictam scientiam medium reflexam, facile inferetur, eundem etiam posse idem conditionate sub conditione: si esset instructus tali gratiâ sub tali scientia. Ubi insuper nota (quod est alias clarum) Petrum, si actu gratiâ instructus non sit, non habere actu ullam libertatem, nec ad speciem, nec ad exercitum: consequenter nec potentiam impediendi scientiam medium reflexam. Et si ponatur nec conditionate instructus gratiâ, nec habebit in statu conditionato, vel objectivo, talem libertatem, aut potentiam impediendi eam scientiam. His positis

Resp. neg. ant. ad prob. conc. maj. dist. min. quoad 2dam partem. Petrus non potest dissentire in sensu composito scientiæ conc. min. in sensu diviso. neg. min. & insuper nego, hanc scientiam esse inimpedibilem à Petro, si detur in DEO. ita Gormaz de DEO num. 890. Thysius Gonzalez tom. 1. select. quæst. disp. 21. sect. 3. num. 15. & alii contra Martinez de DEO controv. 4. disp. 6.

510. Ad hæc intelligenda notandum, quod veritatem propositionis conditionalis non possit impidiere ille, qui tantum potest impidiere purificationem conditionis. e. g. veritatem hujus propositionis: *Si Paulus mibi daret gladium, ego ipsum occiderem:* non potest impidiere Paulus, licet possit negare gladium; nam, et si neget, & sic impedit veritatem absolutam, seu occasionem absolute factam, non tamen impedit veritatem conditionatam, seu occasionem conditionate faciendam; quia tamen manet verum, quod occidet, si gladium daret.

Unde veritatem supradictæ scientiæ mediae reflexæ: *Si viderem, quod Petrus dissentiret, si haberet auxilium A, non darem hoc auxilium:* non potest Petrus impidiere, præcisè ex eo, quod possit impidiere purificationem conditionis, seu scientiam medium directam de dissensu; quia semper manet vera propositio conditionalis, licet non purifetur conditio. Igitur, ut quis possit impidiere veritatem conditionalem, requiritur, ut possit impidiere, ne, posita etiam conditione, sequatur conditionatum. e. g. in superiore exemplo, debet posse impidiere occasionem, etiam

am posita datione gladii: quod posset ille, qui me instructum gladio e. g. ligaret, ne gladio uti possem: & in nostro exemplo scientia mediæ reflexæ, ut quis possit eam impedire, debet posse facere, ut, posita etiam scientia mediæ directæ de dissensu, tamen DEUS non negaret auxilium: seu debet posse facere, ne detur auxilium tantum per decretum prædefinitivum: sed ut etiam daretur per decretum purè permisivum. Uno verbo: decretum DEI de non dando auxilio, nisi sub prævisione consensu, debet esse impedibile à Petro: at hoc quomodo?

511. Resp. Petrum quidem non posse antecedenter ad omnem suppositionem impedire decretum DEI de dando auxilio: sed tamen id posse, supposita voluntate Divina, qua DEUS Petrum voluit liberum; hac enim supposita, potest impedire omne decretum essentialiter connexum cum actu suo libero, ne scilicet evertatur ejus libertas: ergo casu, quo detur ipsi aliquod auxilium in ordine ad eliciendum actu liberum per decretum essentialiter connexum cum eo actu, debet illud posse impedire: ergo etiam debet posse impedire decretum DEI conferentis auxilium ita, ut id non conferret, si prævideret dissensum: sive hoc decretum debet esse à Petro impedibile, & Petrus debet posse hoc auxilium conjungere cum dissensu. Qua ratione etiam potest impedire scientiam mediæ reflexam ex dictis num. 510. quia potest facere, ut stante scientia media directa de dissensu, tamen detur auxilium. Dico: debet posse hæc facere, quamvis nunquam sit facturus: sicut etiam potest impedire scientiam mediæ directam, quam DEUS habet, quamvis nunquam impediturus sit.

512. Dices 1. Petrus tantum potest impedire scientiam mediæ directam, vel ad eam determinare; adeoque tantum potest impedire, vel purificare hypothesin scientia mediæ reflexæ; ergo non potest impedire veritatem conditionalem, seu scientiam mediæ reflexam. Resp. neg. ant. Hoc ipso, quod posuit Petrus, etiam facta jam collatione gratiae, pro libitu impedire, vel verificare quilibet scientiam mediæ directam, potest veritatem scientia mediæ reflexæ impedire; nam si habens gratiam impediret scientiam directam de consensu, eo ipso conjungeret gratiam cum dissensu, adeoque faceret, ut verum sit, quod gratia hæc collata sit per decretum, etiam post prævisionem dissensus; quia sine omni decreto gratia conferri non potest.

Hoc autem non potest verum esse, stante scientia media reflexa sibi dicta: ergo ipsam impediret: atqui Petrus post acceptam gratiam potest illam scientiam mediæ directam pro libitu impedire: ergo. Unde in casu collati auxiliij Petrus, determinando DEUM ad scientiam mediæ de dissensu, non impediret conditionem, seu hypothesin, sed eam purificaret; faceret tamen, ut hæc posita non sequeretur conditionatum, seu negatio auxilii; quia supponitur jam collatum, adeoque impediret veritatem propositionis conditionalis.

Quare, licet is, qui præcisè potest impedire, vel etiam ponere conditionem, non possit impedire veritatem conditionalem, tamen potest eam impeditre, qui potest facere, ut pu-

rificata etiam conditione non sequatur conditionatum: quod Petrus potest, si auxilium sit collatum. Nempe in hoc casu res ita quasi contingit. Habet DEUS scientiam mediæ reflexam de non dando auxilio sub scientia media directa de dissensu: habet dein scientiam mediæ directam de futuro consensu: consequenter auxilium consert. Hoc collato Petrus est liber ad impediendam scientiam mediæ directam de consensu, & determinandum DEUM ad scientiam de dissensu: quod si faceret, haberet gratiam cum præviso dissensu, adeoque per decretum permisivum; consequenter impedita fuisset scientia media reflexa de non danda gratia per decretum permisivum (non enim fallificari posset) ergo. Repeto iterum, Petrum posse impeditur ista, sed non impeditur, & scientiam impeditibilem esse, sed non impediendam.

Dices 2. Scientia media directa non est prior, nec præsupponitur ad scientiam mediæ reflexam: ergo ista non potest per illam impediari. Resp. dist. ant. non est prior, nec præsupponitur ut physicè, vel actu existens. conc. ant. non est prior, nec præsupponitur ut conditionatè, vel objectivè existens. neg. ant. & conseq. Scientia media reflexa est quidem prior ad directam prioritatem aliqua rationis, & suo modo à subsistendi consequentia, ut explicatum num 500. at verò sub alia ratione scientia media directa est prior, & præsupponitur ad reflexam, scilicet ut conditionatè, & objectivè existens: in qua mutua prioritate diversi generis nullum est inconveniens: sicut nullum est in eo, quod scientia visionis sit prior tempore ad actum absolutè futurum, & idem actus sit objectivè prior ad eam scientiam. Et par est ratio de actu conditionatè futuro respectu scientia mediæ directa.

Jam verò sicut actus noster liber conditionatè futurus præsupponitur objectivè ad scientiam mediæ directam, & ratione hujus actu potest voluntas libera impedire scientiam mediæ directam: sic hæc ipsa scientia media directa præsupponitur objectivè, seu tanquam objectum conditionatè existens, ad scientiam mediæ reflexam, & ratione ipsius potest homo (ut supra jam explicatum) scientiam mediæ reflexam impediare; nam scientia media directa est objectum reflexæ: & quidem non tantum ex parte hypothesis, sed etiam, ex parte conditionati; cum conditionatum sit decretum, sive prædefinitivum, sive permisivum, quod utrumque est essentialiter connexum cum scientia media: adeoque ista, saltem tanquam terminus connexionis, ex parte conditionati videtur.

513. Dices 3. Scientia media reflexa est de actibus soli DEO liberis, sicut scientia media directa est de actibus soli homini liberis: ergo, sicut scientia media directa non est impeditibilis à DEO, ita reflexa non est impeditibilis ab homine. Resp. dist. ant. Scientia reflexa, latius dicta, omitt. ant. stricte dicta, subd. est de actibus liberis DEO, respicientibus exercitum libertatis humanæ, conc. ant. est de actibus non ita respicientibus exercitum libertatis humanæ. neg. ant. & cons. nam sicut DEUS, supposito, quod hominem velit liberum (quod hic; & nunc supponitur) non potest circa actus liberos hominis facere.

facere decreta connexa cum actibus, & inimpedibilia, sed debet facere impedibilia, & suo modo respicientia libertatem humanam; ita neque potest per scientiam medium reflexam prævidere, se eliciturum decreta connexa, & inimpedibilia, sed tantum impedibilia, vel non connexa.

Dices 4. Petrus nihil potest impedire ex actu primo proximo requisito ad scientiam medium reflexam: ergo neque potest impedire ipsam; prob. cons. qui non potest impedire potentiam completam, neque potest impedire ejus actum: ergo. Resp. neg. antec. potest enim impedire statum objecti ita se habentis, prout scientia affirmat, qui status vel maximè spectat ad actum ipsum scientiæ necessariò veræ; cùm hæc dari non possit, nisi objectum se habeat, ut ipsa affirmat. Hic autem status in nostro casu est conjunctio conditionis, & conditionati talis, ut sine illa hoc non daretur. Potest autem (ut modo ostensum) Petrus facere, ut conditionatum tamen daretur, et si non daretur conditione, adeoque potest statum objecti necessariò prærequisitum ad veritatem illius scientiæ impedire, consequenter aliquod constitutivum actus primi.

Dices 5. Petrus non potest hunc statum impedire, nisi habeat libertatem: sed hanc non habet antecedenter ad scientiam hanc reflexam: ergo. prob. mi. Petrus non habet libertatem, nisi per decretum DEI: sed hæc scientia præcedit omne decretum: ergo non habet libertatem antecedenter ad hanc scientiam: ergo. Resp. neg. mi. ad prob. iterum neg. mi. in sensu mox exponendo. Hæc scientia media non dirigit ad decreta Divina, neque præsupponitur pro priori naturæ ad ista, sed potius ipsa supponit decreta saltem objectivæ existentia: & præfertim ista numero scientia ex parte hypothesis supponit collationem libertatis; hypothesis enim est ista: Si Petrus cum hac libertate constituta ex hac gratia &c. liberè dissentiret, non darem ei hanc gratiam &c. ergo jam supponitur conditionate hanc libertatem, & consequenter etiam supponitur decretum collativum libertatis, saltem mediæ, vel implicitè: ergo jam est Petrus sufficiens libertate instrutus ad impediendam hanc scientiam in statu objectivo, in quo libertatem habet conditionatè. Poterit autem illam impediare absolute, si absolute acceperit libertatem per decretum neutiquam à priori dependens à scientia media reflexa, ut jam dictum. Quòd autem scientia media reflexa sit sub alia ratione prior directa, ut dictum num. 500. non refert; neque enim illa est implicantia in hac mutua prioritate.

Non tamen ex hoc sequitur, quòd scientia media reflexa, strictè dicta, etiam sit libera homini; nam, licet hic possit eam impediare, non tamen potest eam verificare; quia ad quamcumque scientiam medium directam homo determinet, non potest DEUM potius ad hoc, quæm aliud decretum determinare, neque ad ipsam collationem auxili; unde hæc verificatio est in potestate DEI. Poteat etiam DEUS quamcumque scientiam medium reflexam determinatè sumptam immediatius, quæm homo impediare; quia potest, posita quacunque scientia directa, plena libertate hoc, vel illud decretum elicere. Quare absolute dicenda est hæc scientia libera DEO, sed cum aliquo respectu ad libertatem creatam, si-

cut etiam prædefinitio subsequens scientiam medium est ipsi libera: sed etiam cum tali respectu. Addo insuper, quòd homo, ut eam scientiam possit impediare, debeat id habere ex concessione DEI, libertatem ei gratuitò concedentis.

Explicatur ulterius responsio. DEUS confert auxilium, vel per decretum indifferens, vel per decretum permisivum, vel per decretum prædefinitivum. Primum est, quo DEUS confert auxilium indifferenter, & est conjungibile tam cum consensu, quam cum dissensu. Hoc autem decretum (si datur) non est conditionatum illius scientiæ media reflexæ, ut est manifestum; quia per hoc DEUS dat, etiam datus cum dissensu. secundum est, quo DEUS dat auxilium prævisum cum dissensu. Et neque hoc potest esse conditionatum in nostro casu, ut patet, sed ejus negotio; quam tamen negationem non minus potest homo impedire, quam ipsum decretum: consequenter potest DEUM determinare ad dandum auxilium per decretum permisivum ex suppositione, quòd auxilium det, (nam non potest dare absque omni decreto) si enim Petrus instructus auxilio, sicut potest, dissentiret, & consequenter verificaret scientiam de dissensu (quo casu purificaret conditionem scientiæ media reflexæ) eo ipso haberet auxilium per decretum permisivum, secus, ac affirmat scientia media reflexa: adeoque hanc impedit, cùm falsificare non possit.

Ubi obiter noto, DEUM nunquam dare auxilium prævisum cum dissensu, ita, ut non daret, si prævideret cum consensu; hoc enim decideret DEUM; quia esset æquivalenter velle dissensum. tertium, seu prædefinitivum est, quo DEUS dat auxilium prævisum cum consensu: at hoc juxta nostros, cum quibus etiam infra sentiemus, est impedibile ab homine: ergo à primo ad ultimum nunquam DEUS dat auxilium, nisi, vel per decretum non connexum cum auxilio, vel per impedibile.

P. Martinez de DEO scientie controv. 4. disp. 6. sect. 1. & 2da præludens suis principiis de prædefinitione antecedente scientiam medium directam contendit, hanc scientiam medium reflexam esse inimpedibilem: sed rationes ejus positivas jam solvimus. Addenda tamen aliqua ejus quasi responsio ad nostra argumenta. Sic autem discurrat. Ista argumentatio est mala: Petrus potest credere fide Divina, Spiritum Sanctum non fuisse incarnatum: sed, si hoc credit fide Divina, Spiritus sanctus non est incarnatus: ergo potest facere, ut Spiritus sanctus non sit incarnatus: ergo etiam ista nostra est mala: Petrus potest dissentire huic auxilio: sed si dissentit huic auxilio, non datur scientia illa media reflexa: ergo potest facere, ut non datur scientia illa media reflexa. Sed si hæc argumentatio est mala, scientia illa non est impeditibilis: ergo.

Resp. conc. ant. neg. cons. disparitatem assignat ipse Author sub finem citat & sectionis 2de §. interim. In prima argumentatione potentia credendi in Petro sequitur negationem incarnationis Spiritus Sancti, & hanc jam præsupponit; nisi enim hæc præsupponeretur, non potest credi; unde non sequitur, quæd Petrus possit eam negationem facere; quia non debet posse facere,

facere, quod aliunde supponit jam factum. At in 2da argumentatione potentia dissentendi in Petro præcedit scientiam medium reflexam; quia præcedit decretum prædefinitivum; hoc enim dari non potest, nisi Petrus consentiat, qui tamen potens est dissentire: adeoque habet potentiam suo modo antecedentem impediendi hoc decretum: quo impedito impediatur scientia illa reflexa; quia impidiatur conditionatum stante conditione.

Hoc tamen concedendum Patri Martinez, quod Petrus non possit collationem auxilii, nudè sumptam, impedire, vel etiam acquirere; quia, stante quacunque scientia media directa, potest illud DEUS conferre, vel negare (at hæc collatio, nudè sumpta, non est connexa cum actu) potest tamen facere Petrus, ut ex suppositione, quod DEUS velit auxilium dare, det potius per decretum prædefinitivum, quam permisivum, vel econtra. Insuper DEUS ipse per suam voluntatem, qua voluit hominem liberum, facit, ut, si auxilium dare velit, non possit illud dare per decretum simul connexum cum uno libertatis extremo, & inimpedibile.

DISPUTATIO IV.

De Voluntate DEI.

¶ 16. **T**res porissimum quæstiones complectitur hæc disputatio; sed quarum quilibet in suas quæstionulas subdividi posset. Ima agit de Libertate DEI, præsertim in actu 2do, adeoque de complementis, & distinctionibus actuum contingentium DEI. 2da de Providentia DEI in genere, & actibus eam constituentibus: itemque effectibus in omnes creaturas inde profluentibus. 3ra de Providentia DEI in specie, scilicet prædestinatione, ac reprobatione: qua occasione agendum de Decretis prædefinitivis, aut permisivis: itemque de antecedentia, vel consequentia meritorum ad prædestinationem, vel peccatorum ad reprobationem. Materia ampla est, & apud plures adimpleret grandes tomos: nos eam, quantum fieri poterit, succinctius trademus.

QUÆSTIO I.

De Libertate DEI.

ARTICULUS I.

Exponitur difficultas circa Libertatem DEI.

¶ 17. **S**uppono rīmō, in DEO dari voluntatem; hæc enim definitur à Philosopho. 1. Rhetor: 10. appetitus boni cum ratione, qualis utique datur in DEO, tum respectu sui, tum respectu creaturarum: non tamen est potentia physica; sed tantum metaphysica, vel logica volendi: qua probari debent proportionaliter, sicut probatum est à num. 278. dari in DEO scientiam, intellectum &c. Accedit, quod Scripturæ, & PP. passim DEO attribuant voluntatem, tum per modum actus

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

primi, tum etiam actus 2di, seu volitionem, amorem, odium &c. Distinguuntur etiam in DEO voluntas signi, & voluntas beneplaciti, de qua distinctione S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. II.

Objectum autem materiale voluntatis Divinæ, & quidem primarium, ac necessarium, est ipse DEUS à se necessariò amatus: 2darium autem, & liberum sunt creature, quas DEUS, saltem efficaciter, non debet amare (quidquid sit de ineffaci complacentia, de qua vide Arriagam de DEO disp. 24. sect. 6. an autem eam num. 44. ritè probet, ipse tecum statues) nec enim voluntas infinita necessariò rapitur ad amandas efficaciter creature limitatae perfectio- nis. Objectum autem formale, non physicè, sed intentionaliter motivum, iterum primarium est DEUS: 2darium etiam aliquando creatura, quas DEUS, licet amet propter se, tanquam finem ultimum, tamen etiam amat propter ipsam earum bonitatem, tanquam finem non ultimum: quæ iterum proportionaliter accipienda sunt, sicut dicta num. 301. & sequentibus de objecto cognitionis Divinae.

Suppono 2dò, DEUM esse liberum, tum ex dictis num. 130. tum quia Scripturæ passim DEO tribuunt libertatem, & electionem. Sic psal. 93. v. 1. DEUS ultiorum liberè egit. 1. Reg 16. v. 8. Nec hunc elegit Dominus &c. & consentiunt unanimiter Patres apud Ruiz, & Petavium. Suppono 3tiò, DEUM esse simplicissimum omnis compositionis expertem ex n. 131. adeoque nullam ei volitionem posse uniri (nam sic daretur compositio) sed vel debere esse identificaram, vel non posse ei inesse, sicut tamen nobis insunt actus vitales per unionem. Quod idem etiam insertur ex immutabilitate DEI, quam probavimus num. 132. quia esse subjectum receptivum alicujus actus vitalis, per unionem intrinseci, esset mutari; hac enim de causa creature mutantur.

¶ 18. Ex his jam oritur difficultas gravissima, cui nullus Theologus hucusque plenè satis facere potuit: Arriaga autem de ejus solutione prorsus desperavit; unde imprudenter à me expectaret aliquid, cui intellectus omnino acquiesceret. Scilicet difficultas est maxima, combinare simplicitatem DEI cum libertate, seu ens absolute necessarium cum decretis, seu volitionibus contingentibus, aut defectibilibus. Et eadem est ratio de actibus scientiæ mediæ, vel visionis creaturarum absolute existentium, etiam defectibilibus, ut facile patet consideranti.

In hoc tamen Theologi communissime con- veniunt, quod voluntates liberae DEI, vel scientiæ contingentes, non sint realiter adæquate distin- gita à DEO; cùm enim sint actus vitales DEI, adeoque ipsius vita in actu 2do, debent saltem inadæquate esse intrinseci, adeoque identificari cùm uniri non possint, uti diximus num. 17. & confirmant SS. PP. ex quibus Augustinus tract. 99. in Joannem paulò ante medium scribit. Et ideo non est ista substantia humana verissimè simplex, cui non hoc est esse, quod nosse; potest enim esse, nec nosse: at illa Divinitas non potest; quia id, quod habet, est: ac per hoc non sic habet scientiam, ut aliud illi sit scientia, qua scit, aliud essentia, qua est, sed utrumque unum est. Accedit, quod DEI